

Vari min tro består

av Leo Tolstoy

kapitel 6-12

6.

När jag förstått Jesu lag som Jesu lag och inte som Jesu och Mose lag, när jag förstått det bud i denna lag som fullständigt upphäver Mose lag, då sammansmälte också till ett likartat helt alla evangelierna, som förr varit mig så dunkla, osammanhängande och motsägande, och jag fann självakärnpunkten i läran uttryckt i enkla, klara och för alla begripliga ordalag (Matth. 5: 21-48, i synnerhet vers 39), av vilka jag likväl dittills inte förstått det ringaste.

I alla evangelierna är det fråga om Jesu bud och nödvändigheten att följa dem. Alla teologer ordar om Jesu bud, men vilka är då dessa bud? Det visste jag inte förut. Jag tänkte, att Jesu bud var att älska Gud och nästan som sig själv. Och jag insåg inte, att detta inte kunde vara Jesu nya bud, eftersom det redan var de gamles (Deuteronomion och Leviticus).

Orden (Matth. 5: 19) : "Den som upplöser ett av dessa minsta bud och lärar människorna så, han skall kallas den minste i himmelriket; men vilken som håller och lärar, han skall kallas stor i himmelriket", dessa ord trodde jag syftade på Mose

bud. Men att Jesus i tydliga och bestämda ordalag uttryckt nya lagbud (verserna 21-48 i Matth. 5:e kap.), det hade aldrig fallit mig in. Jag insåg inte, att Jesus på det ställe i bergspredikan, där han säger:

"Ni har hört, att det är sagt ... men jag sägerer ... " ger oss fem nya, klart uttryckta lagbud, räknat efter hänsyftningarna på den gamla lagen. Jag hade hört talas om de himmelska saligheterna och deras antal, jag hade under mina religionstimmar fått dem förklarade och uppräknade, - men om Jesu bud hade jag aldrig hört ett ord.

Till min stora häpnad råkade jag en dag upptäcka dem. Och jag upptäckte dem på följande sätt. I Matth. 5:e kap. 21 läser vi: "Ni har hört, att det är sagt till de gamle: Du skall inte dräpa; men den som dräper, han skall vara skyldig under domen. Men jag säger er: var och en som utan orsak*) förtörnas på sin broder, han skall vara skyldig under domen, och den som säger 'raka' till sin broder, han skall vara skyldig under stora rådet, och vilken som säger 'dåre', han skall vara skyldig till eldens helvete.

(*) Detta uttryck är inte återgivet i vår svenska bibelöversättning, lika litet som i Martin Luthers tyska d:o eller Vulgata, men förekommer i den ryska och de katolska ländernas. Övers. anm.)

Därför, om du offerar din gåva på altaret och där kommer ihåg, att din broder har något emot dig, så lägg där din gåva ned framför altaret och gå först bort och förlika dig med din broder och kom sedan och offra din gåva. Var mot din moståndare benägen till vänskap snart, medan du ännu är med honom på vägen, att inte din motståndare må överlämna dig åt domaren och domaren överlämna dig åt polistjänaren; och så skall du kastas i fängelse. Sannerligen säger jag

dig: Du skall inte utkomma därifrån, förr än du har betalt den yttersta skärven."

Då jag förstått budet "motstå inte den som är ond", tyckte jag, att ovanstående verser även borde ha en lika klar och verkställbar mening som detta bud. Den tydning jag förr gav åt detta ställe var, att var och en bör undvika att vredgas på andra, aldrig uttala några skymfande ord och leva i frid med alla utan undantag. Men i texten stod där ett ord, som omöjliggjorde denna tydning. Där säges: förtörnas inte utan orsak, och alltså kunde dessa ord inte innehålla en maning till oinskränkt och fullständig frid.

Jag blev helt förbryllad och tog min tillflykt till de teologiska kommentarerna för att få upplysning och skingra mina tvifvel, men till min stora häpnad fann jag, att kommentarerna härvidlag förnämligast gick ut på att närmare bestämma de fall, där vreden är tillåten. Alla kyrkans kommentatorer uppehålla sig omständligt vid uttrycket "utan orsak" och förklara meningen sålunda, att man inte bör förolämpa någon utan anledning och inte heller smäda någon, men att vreden inte alltid är orätt, och för att bestyrka detta påstående draga de fram exempel på apostlarnes och helgonens vrede.

Jag kunde inte annat än erkänna, att dessa kommentarer, som förklara att vreden "till Guds ära" är tillåten, fastän den strider mot själva andan i evangeliet, voro följdriktiga och grundade på orden "utan orsak", som förekomma i tjugoandra versen. Men dessa båda ord förändrade fullständigt hela meningen i stycket. Förtörnas inte utan orsak ! Jesus uppmanar förlåta alla, förlåta utan inskränkning eller gräns; själv förlåter han och förbjuder Petrus att vredgas på Malkus,

när Petrus vill försvara sin mästare, som krigsknektarne komma för att gripa, - en ganska rättmätig orsak till vrede, skulle det ju tyckas. Och så skulle samme Jesus uttryckligen lära människorna att inte förtörnas utan orsak och därigenom berättiga vreden för en viss orsaks skull? vad vill detta säga?

Jesus predikar frid och försonlighet för alla människor och så ett tu tre, som om han ville göra ett förbehåll och säga, att detta inte gäller för alla orsak! Jesus uppmanar att fall, utan att det finns sådana, där man får förtörnas på sin broder, - tillägger han orden utan orsak! Och kommentatorerna förklara, att vreden kan vara rättmätig!

Men vem skall vara domare över, när den är det, och när den inte är det? Jag har ännu aldrig träffat på några uppbragta menniskor, som inte anse sin vrede både rättmätig och nyttig. Dessa båda ord förstöra ju hela meningen i versen. Och likväl stodo de där, dessa båda ord, i den heliga boken, och jag kunde inte plåna ut dem.

Det var på samma sätt, som om man skulle lagt till ordet "god" i satsen "älska din nästa" och sagt: älska den goda nästan, eller den nästa som du tycker om. Och hela stycket fick en helt annan mening genom orden "utan orsak". Verserna 23 och 24, som säger, att vi, innan vi ber, ska göra fred med den, som har något emot oss, förlorade likaledes hela sin klart bjudande betydelse och fick en blott villkorlig i stället.

Det föreföll mig dock, som om Jesus borde ha förbjudit allt slags vrede, alla slags dåliga känslor, och för att inga sådana må äga bestånd, uppmanar han var och en, att innan han offrar sin gåva, det vill säga innan han ställer sig i gemenskap

med Gud, påminner sig, om inte någon hyser vrede emot honom. Om så är fallet, det må nu vara med eller utan orsak, befaller han, att vi ska gå och förlika oss med denne andre och sedan komma och offra vår gåva och göra vår bön.

Ja, så tyckte jag, att det borde vara; men enligt kommentatorerna borde åter dessa verser tydas vilkorligt. Alla kommentatorer förklarar, att man måste försöka leva i frid med hela världen; men, tillägger de, om detta är omöjligt i betraktande av de människors fördärv, som är fientligt sinnade emot dig, så bör du förlika dig med dem i ditt hjärta - i tanken, och då skall andras fientlighet emot dig inte längre utgöra ett hinder för din bön.

Men detta var inte allt. Orden: "vilken som säger 'raka' eller 'dåre' är skyldig till stränga straff", hade alltid förefallit mig underliga och orimliga. Om det är förbjudet att smäda andra, varför väljs då till exempel så alldagliga ord, som knappast är skymfande en gång? Varför använda så förfärliga hotelser mot dem, som låta undfalla sig ett så lindrigt skymford som "raka", vilket betyder ungefär detsamma som "odåga" eller "nolla"? Det var mig obegripligt.

Jag hade en känsla av, att jag här befann mig inför ett alldeles liknande fall som vid orden: "Dömen inte". Jag kände, att på båda ställena hade den enkla, storslagna, enda tydliga och möjliga meningen blivit fördunklad, och att kommentatorerna trevade omkring i mörkret. Jag kände, att Jesus, när han sade: "Gå och förlika dig med din broder", inte menade: "Förlik dig i tanken". Vad vill det för övrigt säga att förlika sig med någon i tanken?

Jag förstod, att Jesus uttrycker just det han vill säga, när han begagnar sig av profetens ord: "Jag har lust till barmhärtighet och inte till offer", det vill säga, jag vill, att människorna ska älska varandra inbördes. Vill du därför vara i Gud, så fråga ditt samvete, innan du ber, vare sig morgon eller kväll, i morgonmessa eller aftonsång, och om någon är förtörnad på dig, så gå och laga så, att han inte mera är det, -- sedan må du be, om du så vill.

Vad blir efter det meningen med kommentariernas ord: "Förlika dig i tanken?" Jag kände tydligt, att det inte var annat än uttrycket "utan orsak", som förstörde den klara och sanna meningen av versen för mig. Kunde man kasta bort det, så vore allt tydligt och obestridligt. Men jag hade alla kyrkans kommentatorer emot min tolkning och, vad som var det förnämsta, även det kanoniska evangeliet, där dessa ord förekommer.

Om jag avlägsnar mig från texten på detta ställe, sade jag för mig själv, så kan jag också godtyckligt göra det på andra håll, och andra kunna göra detsamma ... Alltsammans hänger på dessa båda ord. Fanns de inte där, så vore hela saken klar. Låt oss då göra ett försök att på ett eller annat sätt filologiskt förklara orden: "utan orsak", så att de inte förstöra och upphäver hela meningen av stycket.

Jag rådfrågar lexikonet. I den vanliga grekiskan betydär ordet "ändamåslöst, förhastadt".

Jag försöker då att välja ett uttryck, som inte

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 10

för

stör meningen, men hur jag än vändär det,

kan jag
inte få fram någon annan betydelse än den
som nu
en gång ligger i orden "ändamålslost, utan orsak".
I den evangeliska grekiskan har ordet "eike"
alldeles
samma betydelse. Jag rådfrågar konkordansböckerna.
I evangelierna förekommer detta ord endast
en
gång, just på föreliggande ställe, och dessutom
användes
det i första Korintherbrevet, 15: 2, i
precis
samma bemärkelse. Det är alltså omöjligt att
tyda
det på något annat sätt, utan inan måste
medge, att
Jesus uttryckt sig i mycket sväfvande ordalag,
som
kunna tolkas så, att de mista all sin kraft och
verkan.
Men att medge det, det vore för mig detsamma
som
att avstå från hela evangeliet. En sista förhoppning
återstår, - kanske finnas dessa ord inte i alla
handskrifterna?
Jag ser efter hos Griesbach, där alla
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 11
avvikelser i texterna stå upptagna, och finner
med
glädje, att det verkligen ges varianter av detta
ställe,

och att de alla hänföra sig till orden "utan orsak".
I de flesta evangeliska texterna och kyrkofädärnas
anföranden finnas inte dessa ord. Sålunda
hade
flertalet samma uppfattning av detta ställe
som jag.
Jag letar reda på den allra äldsta texten hos
Tischendorf,
och där saknas dessa ord helt och hållet.
Sålunda äro dessa båda ord, som förstöra hela
meningen av Jesu lära, blott ett tillägg, som
ännu i
femte århundradet inte fanns i de bästa och
tillförlitligaste
handskrifterna.
Det har funnits någon, som på eget bevåg
gjort
detta tillägg, och andra ha gillat det och åtagit
sig
att förklara det.
Jesus kunde inte säga och sade inte heller
detta förfärliga ord, utan den enkla och tydliga
meningen, som genast slog mig och slår va-
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 12
roch
en, är den enda rätta.
Än mer, - jag behövde blott inse, att Jesus
förbjuder vreden, av vad slag och mot vem
den
vara må, för att förbudet att säga "raka" och
"dåre"
skulle få en helt annan betydelse än den att

blott

avhålla sig från skymford. Det egendomliga hebreiska

ordet "raka", som inte är översatt, uppenbarade meningen för mig. "Raka" betyder: trampad under

fötterna och tillintetgjord, - som inte mera är till.

Det utmärker, att en person liksom är utstött från

andra, inte mera tages med i räkningen. Använt i pluralis, "rekim", förekommer det i Domareboken, 9: 4, i betydelsen av dåliga, odugliga människor.

Och det är just detta ord, som Jesus förbjuder oss

att säga till någon, liksom han förbjuder oss att

begagna ordet "dåre", vilket på samma sätt som

"raka" fritar oss från varje mänsklig förplik-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 13

telse

mot våra likar. Vi råkar i vrede, göra våra medmänniskor

ont och för att så urskulda oss säger

vi,

att den som bragt oss till vrede, är en värdelös stackare eller en dåre. Därför förbjuder oss

också

Jesus att säga dessa båda ord om och till våra medmänniskor.

Han förmanar oss att inte förtörnas

på
någon och inte urskulda vår vrede med förevändningen,
att det är en värdelös stackare eller
en dåre vi har att göra med.

I stället för några svävande, oklara fraser, som
gav anledning till godtyckliga tolkningar, upptäckte
jag alltså i verserna 21-28 Jesu första bud:

"Lev
i frid med var och en och betrakta aldrig din
vrede
mot vem det vara må som rättmätig. Kalla
aldrig
en mänsklig varelse för nolla eller dåre och
anse
honom heller aldrig som sådan i dina tankar.

22. Och
inte nog med, att du inte får betrakta din egen
vrede

som rättmätig, utan du skall heller aldrig tän-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 14

ka,
att andras vrede mot dig är betydelselös. Därför
om det finnes någon, som är förtörnad på dig,

om
också utan skäl, så gå till honom och förjaga
alla

fientliga känslor ur hans sinne, innan du gör
din

bön. 23, 24. Bemöda dig att utan uppskov göra
slut på all fiendskap med dina medmänniskor,
så att

inte hätskheten må vinna överhand inom dig

och

störta dig i fördärfvet. 25, 26."

När jag sålunda fått detta bud klart för mig, förstod jag också genast det andra, som likaledes börjar med en hänvisning till den gamla lagen.

Matth. 5: 27--30: "Ni har hört att det är sagt till de gamle: Du skall inte göra hor (Exodus 20:14). Men jag säger er: var och en som ser på en kvinna till att begära henne, han har redan gjort hor med henne i sitt hjärta. Och

om

ditt högra öga är dig till förförelse, så riv det

ut

och kasta det ifrån dig; ty det är dig bättre, att

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 15

en av dina lemmar förloras, än att hela din

kropp

kastas till helvetet. Och om din högra hand är

dig till förförelse, så hugg henne av och kasta

henne från dig; ty det är dig bättre, att en av

dina lemmar förloras, än att hela din kropp

kastas

till helvetet".

Matth. 31-32: "Det är även sagt: den som skiljer

sin hustru från sig, han give henne skiljebrev

(Deuteronomion 24:1). Men jag säger er:

den som skiljer sin hustru från sig utom för

hors

skull, han kommer henne till att göra hor,

och vilken som tager en frånskild till hustru,

han gör hor".

För mig var meningen i dessa ord följande:

"Mannen bör inte ens ha en tanke på, att han kan närma sig en annan kvinna än den, med vilken han en gång förenat sig, och han kan heller aldrig mer överge henne för att ta en annan, så som det är tillåtet i Mose lag".

Om det första budet innehåller ett råd att kväva

vreden i själva dess uppkomst och belyser

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 16

detta råd

genom jämförelsen med en man, som förs inför domaren, så förklarar åter Jesus i detta andra bud, att liderligheten kommer sig därav, att män

och kvinnor ömsesidigt betrakta varandra som medel

för sinnlighetens tillfredsställelse. För - att hindra

detta, måste man avlägsna allt som kan reta sinnligheten,

undvika att ge den någon väckelse och sedan

man förenat sig med en kvinna, aldrig överge henne

under någon som helst förevändning, ty det åstadkommer

liderlighet. De övergivna kvinnorna förleder

andra män och bringar så liderlighet i världen.

Det slog mig att finna, hur vist detta bud är.
Det upphäver allt det onda här i världen, som
är
en följd av könsförhållandena. Människorna
ska
övertygas, att självsvåld i detta avseende blott
leder
till tvister och osämja och undvika allt, som
kan
ge väckelse åt sinnligheten, - de ska lära sig,
att

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 17

den mänskliga lagen är att leva par om par,
och allesammans para sig och aldrig bryta den
ingångna
föreningen. Allt det onda, de olyckor
och
misshälligheter, som könsdriften förorsakar,
skall
upphöra, emedan det inte längre skall finnas
varken
en man eller en kvinna, som lever ensam.
Dock, vad som ännu mera slog mig, det var
de ord, som alltid väckt min undran, när jag
läste
bergspredikan, - orden "utom för hors skull",
enligt vilka en man skulle kunna skilja sig
från sin hustru i händelse av otrohet å
hennes sida.

Jag vill här inte utbreda mig om, hur småaktigt
jag fann det redan i själva formen att
vid sidan av bergspredikans djupsinniga sanningar

flika in detta besynnerliga undantag från den allmänna regeln, alldeles som en anmärkning till

en lagparagraf, - jag talar blott om själva undantaget, som för mig stod i fullständig motsägelse till grundtanken.

Jag rådfrågar återigen kommentatorerna. Alla,

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 18

både Johannes Chrysostomus och de andra, till och

med en sådan lärd teologisk exeget som

Reuss, för

klara, att Jesus med dessa ord tillåter skilsmässa i

händelse av hustruns otrohet, och att orden

"utom

för hors skull" i Matthei 19:de kap. där Jesus talar

emot skilsmässa, betyder det samma.

Jag läser den om och om igen, denna trettioandra vers i femte kapitlet, men mitt förstånd

vägrar

att inse, att den skulle innehålla tillåtelse

att skiljas. För att närmare undersöka giltigheten

av mina tvivelsmål ser jag efter i texterna, och

så väl i Matthei, Marci och Lucas' evangelier

som

i Pauli första epistel till Korintherna finner

jag bekräftelse på läran om äktenskapets

ouplöslighet.

Enligt Lucas (16: 18) säges det: "var och

en som skiljer sin hustru från sig och gifter sig

med en annan, han gör hor, och var och en som gifter sig med en, som är skild från sin man, han gör hor".

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 19

Hos Marcus (10:5-12) heter det likaledes utan något slags undantag: "För ert hjärtas hårdhets skull skrev Moses er detta bud. Men från skapelsens början har Gud gjort dem man och kvinna. Fördens skull ska en man överge sin fader och moder och hålla sig till sin hustru, och de två ska vara ett kött. Så är de inte mera du, utan ett kött. Vad Gud således har sammanfogat må människan inte åtskilja. Och i huset frågade hans lärjungar åter om detsamma. Och han sade till dem: Den som skiljer sin hustru från sig och gifter sig med en annan, han gör hor mot henne; och om en kvinna skiljer sin man från sig och gifter sig med en annan, gör hon hor." Samma sak återfinns i Matthei 19:4-9. Paulus utvecklar i sitt första Korintherbrev 7:1 och följande, systematiskt den tanken, att det enda sättet att förekomma skörlevnad är att varje äkta par inte

skiljs åt utan ömsesidigt tillfredsställer sin könsdrift, och därpå förklarar han rent ut, att ingendera av de båda makarna av något som helst

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 20

skäl kan skiljas från den andra för att träda i förbindelse med en annan man eller kvinna. Enligt Marcus, Luas och Pauli epistel är sålunda skilsmässa förbjuden. Den förbjuds i de ord som upprepas i de båda evangelierna, att man och kvinna är ett kött, förenade av Gud. Den förbjuds av hela Jesu lära, som uppmanar att förlåta alla, utan att därifrån undanta äktenskapsbryterskan. Den förbjuds av meningen i hela stycket, som förklarar att skilsmässa leder till liderlighet och skörlevnad bland människorna, och med så mycket större skäl är skilsmässan från en otrogen hustru förbjuden. Varpå grundas då kommentatorernas påstående att skilsmässa är tillåten i händelse av hustruns otrohet? På dessa samma ord i det femte kapitlets trettioandra vers, vilka alltid förefallit mig så besynnerliga. Dessa ord tyds a alla i den mening, att Jesus tillåter skilsmässa ifall hustrun är otrogen och de upprepas i samma form i en mängd

evangeliska handskrifter av Mattheus 19:e

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 21

kap.

och hos flera av kyrkofäderna.

Och jag tog mig återigen för att läsa om dessa ord. Det dröjde länge, innan ,jag kunde förstå dem.

Jag såg, att där måste vara något fel i översättningen och något misstag i kommentarerna, men

vari låg felet? Det kunde jag inte få reda på, - misstaget däremot var tydligt nog.

Jesus framhåller sitt bud i motsats till Mose lag,

enligt vilken varje man, "som fattar motvilja för

sin hustru, kan skilja henne ifrån sig, efter att ha gifvit henne skiljebrev", - och säger: "Men jag

säger er, att vilken som skiljer sig från sin hustru,

utom för hors skull, han kommer henne till att göra

hor". Jag finner i dessa ord ingenting, som bekräftar påståendet, att det är vare sig tillåtet

eller förbjudet att skiljas. Där säges, att vilken som skiljer sig från sin hustru kommer henne att gör

hor, och så görs med ens ett undantag för den hustru, som gjort sig skyldig till otrohet. Detta undantag, som hänför sig till den otrogna hustrun,

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 22

när det för övrigt är fråga om mannen, skulle var som helst förefalla oväntat och besynnerligt, men här är det helt enkelt orimligt, ty det förstör alldeles den redan förut mycket tvivelaktiga mening, som man skulle kunna inlägga i satsen. Först säges det, att man genom att skilja sig från sin hustru kommer henne att göra hor, och sedan att det är tillåtet att skilja sig från en hustru, som redan gjort hor, - alldeles som om hon efter att ha blivit skild, aldrig mera skulle göra sig skyldig till sådant. Men inte nog därmed: när jag uppmärksamt granskade meningen, fann jag, att den inte heller var grammatikaliskt riktig. Det heter: "vilken som skiljer sig från sin hustru, utom för hors skull, kommer henne att göra hor"; varpå syftar då de tillagda orden "utom för hors skull"? Om det sades, att en man som skiljer sig från sin hustru gör hor, utom i det fall då hustrun varit honom otrogen, - då skulle satsen vara grammatikaliskt riktig. Men här har subjektet "mannen som skiljer sig" intet annat predikat än "kommer

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 23

henne att -" och till detta predikat kan man inte hänföra orden "utom för hors skull".

Varför stå då dessa ord där? Det är klart,
att mannen genom att skilja sig från sin hustru
lika mycket kommer henne att göra hor, vare
sig
det sker för hors skull eller inte.

Det är alldeles, som om man skulle säga:
vilken som vägrar sin son föda, utom skyldig
till elakhet, kommer honom att bli grym. Meningen
kan tydligen inte vara, att en far bör vägra sin
son föda, ifall denne är elak. Den enda mening
man kan få fram ur denna sats är, att en far,
som

wägrar sin son föda, utom det att han är elak
mot

sonen, även kommer honom att bli grym. På
samma

sätt skulle den evangeliska satsen få en mening,
ifall man ersatte orden "för hors skull" med
liderlighet,

skörlevnad eller något liknande, som
inte

uttrycker en handling, utan en egenskap.

Och jag frågade mig själv: har man inte helt
enkelt velat säga här, att vilken som skiljer sig
från sin hustru, utom det att han själv är skyl-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 24

dig

till liderlighet (ty man skiljer sig endast från
sin

hustru för att taga en annan i stället), även
kommer

henne att göra hor? Om i originaltexten det

ord,
som blivit översatt med hor, också kan ha betydelsen
liderlighet, så är meningen klar och tydlig.
Och så upprepades, vad som redan förut så
ofta hänt mig i liknande fall. Texten bekräftade
mina gissningar, så att det inte mer kunde
återstå
en skymt av tvivel.
Det första, som slår mig vid läsningen av texten,
är att ordet "porneia" som översatta med
"hor", är
ett helt annat ord än μοιχᾶταιō, moichataiō,
hvilket
återges med "att göra hor". Men kanske äro
de båda
orden synonyma och användas utan åtskillnad
för varandra
i evangelierna? Jag rådfrågar ordböckerna
och
finner, att ordet πορνεία, som motsvarar det
hebreiska
"senuth", det latinska "fornicatio", det tyska
"hurerei"
och det svenska "liderlighet", har en mycket
bestämd
betydelse och aldrig har betytt och inte heller
kan betyda äktenskapsbrott, hor, Ehebruch,
som
Luther och efter honom tyskarne översatt det.
Det
uttrycker ett tillstånd av sedefördärv; en

egenskap,
inte en handling och kan inte översättas med
"hor".

Vidare finner jag, att ordet hor överallt i
evangeliet
liksom också på detta ställe uttrycks med ett
annat

ord och jag behövde blott rätta den felaktiga
översättningen, som tydligen blivit gjord
med avsikt, för att den mening, som kommentatorerna
tillägga detta ställe och det lika lydande

i
nittonde kapitlet, skulle bli alldeles oantaglig,
och

det i stället tydligt framgå, att ordet πορνεία
bör
hänföras till mannen.

Var och en som kan grekiska, skulle översätta
stycket

på följande sätt: παρεκτος ,undantagande,
utom,

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 26

felet (skyldig), πορνείας, till lidärlighet,
tvingar,

henne, att bli äktenskapsbryterska. Det blir
ord

för ord: vilken som skiljer sig från sin hustru,
utom skyldig till liderlighet, tvingar henne att
göra hor.

Samma mening erhålles i det motsvarande
stället

av kap. 19. Man behöver blott rätta den oriktiga

översättningen av ordet πορνεία, genom att sätta "liderlighet" i stället för "hor", för att det skall bli klart att orden εἰ με ἐπι πορνείας inte kunna syfta på hustrun. Och liksom orden: παρεκτος λογου πορνείας, "parektos logon porneia" inte kan betyda annat än:

utom det att mannen är skyldig till liderlighet, så betyda orden: εἰ μή ἐπί πορνεία ord för ord:

om det inte är av liderlighet (för att ägna sig åt liderlighet). Och då blir meningen klar och tydlig. Jesus, som visste, att fariseerna inte ansåg det för ett äktenskapsbrott, om en man överger sin hustru, inte i avsigt att föra ett liderligt liv utan för att gifta sig med en annan, svarar dem, att överger man sin hustru, d. v. s. upphör att stå i gemenskap till henne,

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 27

så gör man hor, även om det inte sker för att ägna sig åt liderlighet, utan för att gifta sig med en annan. Sålunda framstår klart den enkla meningen i detta bud, överensstämmande med hela läran, med de föregående orden, med grammatikens och logikens lagar.

Men denna enkla och klara mening, som helt naturligt framgick av ordalagen och hela den övriga

läran, kunde jag endast med största svårighet finna
reda på. Läs i själva verket stycket, som det är översatt på tyska eller svenska, "utom för hors skull", så vida det inte är för hors skull, och försök sedan gissa er till, att det betydär något helt annat. Ordet $\pi\alpha\rho\epsilon\kappa\tau\omicron\varsigma$, "parektos", som enligt alla ordböcker betyder undantagande, ausgenommen, är återgivet med en hel sats, "es sei denn um . . ."
och ordet $\pi\omicron\rho\nu\epsilon\iota\alpha\varsigma$, "porneia" är översatt: hor,
Ehebruch. Och på denna avsiktliga förändring av
texten grundar man så kommentarer, som upphäver
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 28
både den moraliska, religiösa, grammatikaliska och logiska meningen av Jesu ord.
Och än en gång fick jag bekräftelse på den förfärliga sanningen, att Jesu lära är enkel och klar
och hans bud tydliga och bestämda, men att kommentatorerna
av hans lära i sitt begär att gifva
helgd
åt det bestående onda så till den grad fördunklat den, att det erfordras oerhörda ansträngningar
att
upptäcka meningen.
Jag är viss på, att om evangelierna blivit

funna i ett halft uppbrändt eller utplånadt tillstånd, skulle det varit lättare att tyda dem på det rätta sättet än nu efter så många bedrägliga kommentarier, av vilka de flesta inte gjorts i annat ändamål än att stympa läran och undandölja dess

sanna

mening. I detta fall ser man ännu tydligare än

i

de föregående, hur läran angående förhållandet mellan könen med flit fördunklats för att rätt-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 29

färdiga

en eller annan byzantinsk kejsares skilsmessa.

Det behöfs blott att kasta bort allt vad kommentarier

heter, för att Jesu andra bud skall

mista

sin obestämda och sväfvande karaktär och bli

tydligt

och klart.

"Gör dig inte en förlustelse av könsbegäret.

Må varje man, som inte är snöping, - det vill

säga som inte kan vara återhållsam - ha en

hustru

och varje; kvinna en man. Och mannen skall

blott.

ha en hustru och hustrun hlatt en man och

förbindelsen

dem emellan får inte undär någon

förevändning

ränkas av n^o nära av dem."

me e art efter det andra budet kommer en

ny hänvisning till den gamla lagen, följd av

det

tredje budet (Matth. 5: 33-37): "Åter har I hört, att det är sagt till de gamle: Du skall inte svärja falskt, utan du skall gälda Herren dina edär.

(Levit. 19: 12, Deuteron. 23: 21, 24). Men jag säger

edär, att I skolen alls inte svärja, varken vid himmelen, ty han är Guds tron, eller vid jorden,

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 30

ty hon är hans fotapall, eller vid Jerusalem, ty det

är den store Konungens stad. Ej heller må du svärja vid ditt hufvud, ty du förmår inte göra ett

enda hår hvitt eller svart; utan edärt tal skall vara: ja, ja, nej, nej; livad därutöver är, det är av

ondo".

Detta ställe förbryllade mig alltid förr, när jag läste det. Det förbryllade mig inte, därf"ör att det

var dunkelt liksom förbudet mot skilsmessan, inte

heller därtör att det stod i strid med andra uttalanden liksom tillåtelsen att vredgas i vissa

fall,

inte heller därför att det var svårt att verkställa liksom budet att räcka fram kinden, - tvärtom

var

det just genom sin klarhet, enkelhet och lätthet det

förbryllade mig.

Vid sidan av sedäregrer, vilkas djup och vikt
förskräckte och upprörde mig, påträffade jag
plötsligt

en sedäregrer, som tycktes mig överflödig, ytlig,
lättvindig och betydelselös både för mig själv
och

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 31

andra. Naturligtvis svor jag varken vid Jerusalem
eller vid Gud eller vid något som helst annat,
och

det kostade mig inte den minsta ansträngning.

Dessutom föreföll det mig, som om det inte
kunde

betyda något för andra, vare sig jag svor eller
inte.

Och då jag ville finna en förklaring på detta
bud,

som förbryllade mig genom sin lätthet, rådfrågade
jag återigen kommentatorerna. I detta fall
blevvo

de mig till stor hjälp.

Alla kommentatorer se i dessa ord en bekräftelse
på Mose andra bud, - att inte missbruka
Guds namn. Men dessutom förklara de, att
denna

Jesu föreskrift att inte svärja inte alltid behöver
följas och ingalunda syftar på den ed, som
varje

medborgare avlägger till de behöriga myndigheterna.

Och man samlar ihop anföranden ur Skriften,
inte

för att ytterligare ge stöd åt Jesu bud, utan för

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 32

att bevisa, att man kan och bör låta bli att följa det.

Man påstår, att Jesus själv skulle ha godkänt eden inför rätta genom sitt svar: "Du sade det "

på översteprestens ord: "Jag besvär dig vid den

levande Guden -", att aposteln Paulus tar Gud till vittne på sanningen av sina ord, vilket ju är

liktydigt med en ed, att Mose lag, som föreskrifver eden, inte blivit upphävd av Jesus, och att Jesus endast förkastar meneden och fariseiska, skrymtaktiga edär.

Då jag fått klart för mig meningen och syftet med alla dessa kommentarer, förstod jag, att Jesu

bud rörande eden långt ifrån är så oväsentligt, ytligt och lätt att följa, som det hade förefallit mig,

så länge jag undantog trohetseden till staten från

de edär, som Jesus förbjudär.

Och jag gjorde mig den frågan: innehålla inte dessa ord en uppmaning att avhålla sig från

just

den ed, som kyrkans kommentatorer så nitiskt söka

rättfärdiga? Är här inte ett förbud mot att av-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 33

lägga,
ed, denna ed som är oundgänglig för att dela
människorna
i politiska stater och inrätta ett militärstånd?
Är inte soldaten ett verktyg för alla
slags
våldsamer? - i Ryssland bär han ju också
öknamnet
"prisjaga" (edsvuren). Om jag talat
vidare
med grenadieren för att få reda på, hur han
löste
motsägelsen mellan evangeliet och militärreglementet,
skulle han svarat mig, att han avlagt ed, det
vill
säga att han svurit på evangeliet. Det svaret
har
jag fått av alla militärer. Denna ed är så oundgängligt
nödvändig för att få krig och andra
våldsåtgärder
till stånd, att i länder där kristendomen
annars inte betydär stort, som t. ex. i Frankrike,
eden inte desto mindre har full gällande
kravt. Om
Jesus inte sagt: "avlägg aldrig ed till någon",
så
borde han ha sagt det. Han har kommit för att
utrota det onda, och om han inte förbjudit
eden,

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 34

skulle han lemnat ett förfärligt ondt kvar i

världen.

Man vill kanske säga, att på Jesu tid märktes inte detta onda, men det är inte sant. Epiktet och Seneca förklara, att man inte bör avlägga ed till någon, och samma föreskrift står att läsa i Manus lagar. Då judarne på Jesu tid gjorde proselyter, läto de dem avlägga ed. Med vad rätt skulle jag kunna påstå, att Jesus inte lagt märke till detta onda, då han förbjuder det i klara, tydliga och omständliga ordalag?

Han har ju sagt: "I skolen alls inte svärja". Detta är ett lika enkelt, klart och oinskränkt giltigt bud som: "dömen inte och fördömen inte", och behöver lika litet några kommentarer, så mycket mer som Jesus tillägger i slutet: "Utan edärt tal skall vara: ja, ja och nej, nej; vad därutöver är, det är av ondo".

Om Jesu lära består i att alltid och allestädes lyda Guds vilja, hur kan då människan svärja att

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 35

på samma gång lyda en eller flere människors vilja?

Det kan ju hända, att Guds vilja inte överensstämmer

med människornas. Och det är just
också,
vad Jesus säger på detta ställe, i 36:e versen:
"Ej heller må du svärja vid ditt hufvud, ty du
förmår
inte göra ett enda hår hvitt eller svart".
Samma
sak läsa vi i Jakobs epistel.
I de sista raderna av sitt bref säger Jakob som
en slags avslutning: "Men framför allt, mina
bröder,
svärjen inte, varken vid himmelen eller vid
jorden,
eller någon annan ed, utan edärt 'ja' vare 'ja',
och
edärt 'nej' vare 'nej', på det att I inte mån falla
undär dom". Aposteln förklarar tydligt, Varför
man
inte bör svärja: eden i sig själv tyckes vara av
föga
vigt, men den gör, att man fäller undär domen,
--
därför skolen I alls inte svärja. Hur skulle
man
klarare kunna uttrycka, vad Jesus och hans
apostel
menade?

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 36

Men man hade så trasslat bort mina föreställningar
och begrepp, att jag länge häpet undrade:
Kan detta verkligen betyda, vad det betydär?
Det

är omöjligt, att det kan vara så!

Men sedan jag uppmärksamt läst kommentarerna, förstod jag, hur det omöjliga kunnat bli ett faktum.

Det är alldeles samma historia som med kommentarerna

över orden: Dömen inte, förtörnens inte, kränken inte äktenskapets helgd. Vi ha en gång för alla inrättat vår samhällsordning, äro varmt fästa vid den och anse den

som

helig. Så kommer Jesus, som vi förklara vara Gud,

och som säger oss, att vår samhällsordning är dåli

'i er aii na, att han är ud, men vi vi ~a ic e a stå från vår samhällsordning. vad är då att göra?

Mau flickar in, där man kan, orden "utan orsak" för

att förtaga förbudet mot vreden all dess udd, man

förvränger ett lagbud och ger det en alldeles motsatt

betydelse, så att i stället för: "Skilamessa är

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 37

obevekligt förbjuden," det blir: "Skilsmessa är tillåten".

Och där det inte fins någon möjlighet att

förvränga, som i orden: "Dömen inte och fördömen inte" och "I skolen alls inte svärja", där går

man

ännu mera fräckt till väga och bryter helt öppet
mot föreskriften, allt undär det man bedyrar

sig

följa den.

Och i själva verket ligger det förnämsta hindret
för att lära sig förstå, att evangeliet förbjuder
alla.

slags edär, i den omständigheten, att våra

pseudo

kristliga myndigheter med en rent av oerhörd

fräckhet

låta oss svärja på just själva evangeliet, -

det vill säga att de göra raka motsatsen till

vad

evangeliet lär.

Hur skulle samme man, som avlägger ed på

korset och evangeliet, kunna komma på den

tanken,

att korset är heligt endast därför att han, som

för

bjudit eden, blivit fastspikad däruppå? hur

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 38

skulle

det kunna falla honom in, att han kanske kysser

just samma sida i den heliga boken, där det

står

skrifvet: "Du skall alls inte svärja"?

Men denna fräckhet förvillade mig inte mera.

Jag såg i verserna 33-37 blott det enkla och

tyd-

97

liga uttrycket av Jesu tredje bud: avlägg aldrig
ed

/ill någon, det må gälla livad som he7st. Eden
pålägges

en blott för att göra ondt.

Efter det tredje budet följer den fjerde hänvisningen

till den gamla lagen och det fjerde budet,

ltatth. 5: 38-42 (Lic. li: 27---3h): "I har hört,
att det är sagt: öga för öga och tand för tand.

Men

jag säger edär, att I inte skolen motstå den

som

är ond: utan om någon slår dig på det högra

kindbenet,

så vänd honom ock det andra till; och

om

någon vill gå till rätta med dig och taga din lif-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 39

klädnad från dig, så låt honom få manteln

med;

och om någon tvingar dig en mil, så gå två

med

honom. Gif den som bedär dig, och vänd dig

inte

bort från den som vill låna av" dig."

Jag har redan talat. om den tydliga och bestämda

meningen av dessa ord, jag har redan

sagt,

att vi inte ha ringaste skäl att förklara dem i

bild

lik bemärkelse. Men de kommentarer, som

gjorts

däröver, allt ifrån Johannes Ghrysostomus
och till
våra dagar, äro i sanning förvånansvärda.
Dessa
ord falla alla i tycket, och varoch en gör de
mest
djupsinniga betraktelser angående dem, utom
den
enda riktiga att de uttrycka just, vad de vilja
säga.
Utan att på minsta sätt låta besvära sig av
något undseende för Honom, som de dock erkänna
som Gild, vanställa kyrkans kommentatorer
helt
oblygt ineningen av hans ord. De förklara natur-
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 40
ligtvis först och främst, att alla dessa bud, - att
tåla
förolämpningar och avstå från varje vedärgällning
- som iiro riktade mot judarnes hämdlystna
sinnelag,
alls inte utesluta allmänna mått och steg
för
att stäfja det onda och straffa de elaka. Men
det
är inte nog, - de uppfordra också varoch en till
personliga och enskilda ansträngningar för att
undärstödja,
rättvisan och hindra elaka menniskor
att göra
andra ondt, ty annars, säga de, skulle dessa
Frälsarens

sinnebildliga bud blott bli en död bokstav
som hos judarne och kunna föröka det onda
och
förkväfvad dygden. En kristens kärlek bör likna
Guds kärlek; men den gudomliga kärleken inskränker
och hämmar det onda blott i den mån detta är
nödvändigt
för Guds ära och människans frälsning.
Om
det onda förökar sig, måste man sätta en
gräns
därför och sträva det, och detta är myndigheternas
uppgift*).

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 41

De lärde och fritänkarne förfara lika obesväradt
med meningen i dessa Jesu ord och tveka inte
att
förändra den. De säga, att det är mycket vackra
och upphöjda sederegler, men fullkomligt
omöjliga
för det praktiska livet, ty om man bokstavligt
följde
budet: "Motstå inte den som är ond", skulle
vår
så väl inrättade samhällsordning bli upphäfd.
Det
är, vad Renan, Strauss och alla de fritänkande
kommentatorerna säga.
Men det behöfs blott, att man förfar med Jesu
ord som med den förste bästes, som tilltalar
en,
det vill säga medge, att han säger, just vad

han
säger, så gå alla dessa djupsinniga utläggningar
upp
i rök. Jesus säger: "Jag finner, att ert skyddssystem
för det samhälleliga livet är dumt och
dåligt,
och jag föreslår er ett annat, det följande -"
och
så framlägger han det (Mattl. 5: 38-42). Det
) Ofcanat\$ende är hemtadt ur Konamentarier
tifven Evan-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 42

gelium si' erkebiekop Micffiail, ett arbete som
är grundadt på
kyrkofädärnas skrifter.

99

tycks väl, som om man borde ha förstått hans
ord,
innan man tog sig för att rätta dem, men det
är
just, vad ingen vill försöka. Man avgör på förhand,
att den samhällsordning, som upphäfves av
dessa ord,
är ett uttryck av den högsta mänskliga lagen.
För min del ansåg jag vår samhällsordning
varken för helig eller god, och därför förstod
jag
också detta bud före de andra. Och när jag
förstått
dessa ord så som de äro sagda, häpnade jag
över
däras sanning, klarhet och noggrannhet. Jesus

säger:

"I viljen utrota ondt med ondt, det är föga klokt.

För att utrota det onda, skolen I självve inte göra

ondt." Och så uppräknar han alla de fall, i vilka vi äro vana att löna ondt med ondt, och tillägger, att inte heller i de fallen bör man göra det.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 43

Detta fjerde bud var det första, jag förstod, och det som uppenbarade meningen i alla de andra

för mig. Enkelt, klart och praktiskt säger det:

"Gör inte motstånd mot onda människor, gälda inte

våld med våld, utan om man slår dig, så tål det;

om man tar något ifrån dig, så gif det; om man

tvingar dig att arbeta, så arbeta; om man vill beröfva

dig, vad du anser som din egendom, så lemna det ifrån dig."

Efter det fjerde budet följer den femte hänvisningen till den gamla lagen och det femte budet

(Matth. 5: 43-48): "I har hört, att det är sagt:

Du skall älska din nästa och hata din ovän

(Leviticus

19: 17, 18). Men jag säger edär: Alsken edra

ovänner, välsignen dem som förbanna edär, gören

väl mot dem som hata edär, och bedjen för
dem
som försmäda och törfölja edär, på det att I
skolen
vara edär Fadärs barn, som är i himmelen, ty
han
låter sin sol gå upp över onda och goda och låter

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 44

regna över rättfärdiga och orättfärdiga. Ty om
I

älsken dem som älska edär, vad fån I för lön?

(,röra

inte äfven publikanerna detsamma? Och om 1
visen

vänlighet endast mot edra brödär, livad synnerligt
gören I`? Göra inte äfven publikanerna samma-
? Varen fördenskull I fullkomlige, såsom edär
himmelske Fadär är fullkomlig."

Dessa verser tycktes mig förr stå där som ett
slags fyllnad, en förklaring, en förstärkning,
ja, jag

vill till och med säga en överdrifven stegring
av

orden: "Motstå inte den som är ond". Men då
jag

funnit en enkel, tydlig och praktisk mening i
hvert

och ett av de stycken, som börja med en hänvisning
till den gamla lagen, anade jag, att så också
skulle

vara fallet här. Efter varje hänvisning följde
det

nya budet, och varje ord däri var av vikt och kunde inte tagas bort, och så måste det vara här

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 45

också. De sista orden i anförandet, som upprepas hos Lucas, och hvori det säges, att Gud inte gör

skilnad på människorna, utan utdelar sina gåfvor åt

alla, och att vi följaktligen böra vara lika Honom

- inte göra skilnad på människorna, inte vara som

publikanerna, utan älska varoch en och göra alla

godt - dessa ord voro nog klara och tydliga.

De

föreföllo mig vara en bekräftelse, en förklaring av

någon mycket bestämd föreskrift, - men livad var

det för en föreskrift? Det kunde jag inte på länge

begripa.

Älska sina ovänner? det är ju en omöjlighet:

Det är en av dessa upphöjda tankar, vilka man inte kan betrakta på annat sätt än som en

häntydan

på ett oupphinligt sedligt ideal. Det är för mycket

eller alls ingenting. Man kan låta bli att skada sin ovän, men älska honom! - Nej, Jesus har

inte

kunnat uppmana oss till att göra det omöjliga.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 46

Dessutom är det en besynnerlig omständighet med de allra första orden, som syfta på den gamla lagen:

"I har hört ... du skall hata din ovän". På de andra ställena anför Jesus ordagrant uttrycken i Vlose lag, men här anför han ord, som aldrig blivit sagda. Det är, som om han skulle vilja förtala

Mose lag.

kommentarerna kunde inte ge mig någon upplysning, lika litet som i mina föregående tvifvelsmål.

C) fverallt medgavs det, att orden: "Du skall hata din ovän", inte återfinnas i Mose lag, men någon förklaring

på detta oriktiga anförande gavs ingenstädes.

Kommentatorerna orda om svårigheten att älska sina

ovänner, det vill säga onda människor (man gör

små rättelser på Jesu ord); de säga, att det är omöjligt

att älska sina ovänner, men att man kan låta

bli att vilja eller göra dem något ondt. Vidare låter man förstå, att man kan och bör överbevisa

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 47

sina ovänner, det vill säga motstå dem, och talar om de olika gradar av kärlek till sina ovänner, dit man småningom kan hinna. Och så blir slutföljden enligt kyrkans förklaringar, att Jesus, av livad skäl vet man ej, oriktigt anfört uttrycken i Mose lag och själv uttalat vackra och upphöjda ord, som dock i äro meningslösa och omöjliga att grund och botten efterfölja. Men så kunde det inte vara, tycktes det mig. Här måste finnas en klar och bestämd mening liksom i de fyra första buden. Och för att få reda på denna mening, bemödade jag mig framför allt att förstå betydelsen av de ord, som innehålla den oriktiga hänvisningen till Mose lag: "I har hört. . . du skall hata din ovän". Det är inte för intet, som Jesus inledär hvart och ett av sina bud ined den gamla lagens ord: "Du skall inte dräpa, du skall inte göra hor" etc. och som antites till dem framhåller sin egen lära. Om man inte för-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 48

stått,
vad han menade med de anförda orden nr den gamla lagen, är det omöjligt att förstå, vad han själv föreskrifver. I kommentarerna säges det rent ut (och man kan inte undgå att säga det), att han anför ord, som inte stå i lagen, men man förklarar inte, Varför han gör det, och vad detta oriktiga anförande kan betyda. Det föreföll mig, som om man framför allt borde taga reda på, vad Jesu mening var, när han anförde ord, som inte finnas i lagen. I alla sina öfriga hänvisningar anför Jesus blott ett bud at' den gamla lagen: "Du skall inte dräpa, du skall inte göra hor, du skall inte svärja falskt, öga tör öga", etc. och framställer i jmförelse därmed sitt motsvarande bud. Men här anför han två bud, hvarav det ena står i motsats till det andra: "I har hört, att det är sagt: Du skall älska din nästa och hata

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 49

din ovän", så att det tydligen är denna motsats

mellan de båda gamla lagbuden, som bör tjena till grundval för den nya lagen. Och för att klart förstå, hvare skilnaden bestod, frågade jag mig, vad ordet nästa och ordet ovän väl ha för betydelse i det evangeliska språket? Och efter att ha rådfrågat ordböckerna och bibeltexterna, övertygades jag, att "nästan" på det hebreiska språket oförändärligen och uteslutande betecknar en jude. Man finner samma tydning i evangeliet (liknelsen om samaritanen). Den lagkloke, som frågar (Luc. 10: 29): "Och vilken är då min nästa?" ansåg inte, att samaritanen kunde vara hans nästa. I samma bemärkelse användes ordet "nästa" i Apostlagerningarna, 7: 27. "Nästa" betydär på det evangeliska språket landsman, en person tillhörande samma nationalitet. därför förmodar jag, att Jesus, när han säger: "I har

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 50

hört,

att det är sagt: Du skall älska din nästa och hata din ovän", isynnerhet lägger vikt på motsättningen mellan orden landsman och främling. Jag frågar mig, vad som menas med en ovän enligt de judiska begreppen, och får då genast min förmodan bekräftad. Ordet "ovän" eller "fiende" användes nästan alltid i betydelsen, inte av en personlig ovän, utan av ett fiendtligt folk (Luc. 1: 71 och 74; Matth. 22: 44; Mare. 12: 36; Luc. 22: 43 etc.). Och det att ordet "ovän" här står i singularis -- "Du skall hata din ovän" - antydär ytterligare, att det är frågan om ett fiendtligt folk. I det Gamla testamentet nttryckes detta begrepp oftast med singularis. Och så fort jag förstått detta, förföll av sig själv frågan, Varför Jesus, som annars alltid ordagrant anförde lagens ord, här plötsligt kunde anföra ord som: "Du skall hata din ovän", vilka aldrig

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 51

blivit sagda. Jag behöfde blott fatta ordet ovän i betydelsen av "fiendtligt folk" och nästan i betydelsen

av "landsman", för att alla svårigheter genast skulle försvinna. Jesus talar om, hur Moses föreskrifver judarne att uppföra sig mot de fiendtliga folken. Alla dessa i de olika böckerna strödda befallningar att förtrycka, döda, utrota andra folk, - dem sammanfattar

Jesus i det enda ordet "hata", - göra sina ovänner ondt. Och han säger: "I har hört, att man skall älska de sina och hata främmande folkslag, men jag säger edär: Alsken alla utan hänsyn till nationaliteten". Och så snart jag sålunda förstått dessa ord, ntjemnades genast den förnämsta

svårigheten, - hur jag skulle förstå orden:

"Alsken

edra ovänner". Det är omöjligt att älska sina personliga

ovänner, men man kan mycket väl

älska

medlemmarne av en fiendtlig nation lika

mycket som

sina landsmän. Och jag insåg klart, att när Je-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 52

SUS

säger: "I har hört: Du skall älska din nästa och

hata din ovän. Men jag säger edär: Alsken edra

ovänner", - så menar han, att människorna allesammans

äro vana att anse sina landsmän

som nästan

och främlingarne som tiender, och att han

förkastar
och ogillar en sådan uppfattning. Han säger:
Moae
lag fastställer en skilnad mellan en jude och
en
främling, - de fiendtliga folken, - men jag säger
edär, gören inte denna skilnad. Och strax efteråt
tillägger han också enligt 1Viattheus och
Lucas, att
för Gud äro alla människor lika, alla värmas
av
samma sol, alla draga nytta av samma regn.
Gud
gör ingen skilnad mellan de olika folken, utan
utdelar
sina gåfvor åt alla människor, och människorna
böra handla på samma sätt sinsemellan, utan
hänsyn
till nationaliteten, och inte göra som hedningarne,
vilka dela sig i särskilda folkslag.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 53

Sålunda fick jag återigen en ny bekräftelse på
den enkla, klara, betydelsefulla och praktiska
meningen
av Jesu ord. Sålunda fann jag återigen
i
stället för en sväfvande, dunkel sats en tydlig,
bestämd
föreskrift, som inte erbjöd några svårigheter
att följa: "Gör ingen skilnad mellan landsmän
och
främlingar och avhåll dig från allt, som därav

är en
följd, - från fiendskap mot andra folk, från
krig,
från krigsförberedelser, och behandla alla
människor,
livad de än må tillhöra för nation, som om de
voro
dina landsmän".
Allt detta var så enkelt och klart, att jag häpnade
över, att jag inte genast förstått det.
Men min brist på fattningsförmåga hade här
samma orsak som vid frågan om dömandet
och
eden. Det är mycket svårt att tro, att alla dessa
domstolar, som invigas med avsjungandet av
kristliga
lofsånger och välsignas av dem, som anse sig
för
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 54
sanne väktare av Jesu lag, -- att de äro oförenliga
med den kristna religionen, ja, rent av stå i
strid
med den. Det är ännu svårare att tro, att
samma
ed, som väktarne av Jesu lag låta oas avlägga,
tydligt
och beatämdt förkastas av denna lag. Och att
medge,
att vad som i vårt samhälle anses naturligt
och
väsentligt, ja, stort och skönt, - kärleken till
fädärneslandet, dess försvar, dess ära, kampen

mot

dess fiendär, etc., - att medge att allt detta inte blott är ett brott mot Jesu lag, utan ett fullständigt förnekande av Jesus, - det är kanske det allra svåraste.

Hela vår tillvaro står för närvarande i en sådan motsägelse till Jesu lära, att det kostar oss en oerhörd

möda att förstå den. Vi ha blivit så döva för de levnadsregler, han givit oss, för hans uppmaningar

att inte dräpa, inte förtörnas, inte göra

motstånd, utan räcka fram kinden och älska våra

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 55

ovänner, vi är så vana att kalla de män, som särskilt

blivit förordnade att mörda, för den kristliga

rättrogna hären, eå vana att höra böner uppsändas till Kristus för seger åt våra vapen, vi ha npphöjt

värjan, denna mordets sinnebild, till ett slags heligt

föremål (den som blivit beröfvad sin värja, är ju

en vanärad man), - vi ha, säger jag, kommit ända

därhän, att vi finna Jesu ord förenliga med kriget

och säga: Om han förbjudit det, skulle han

sagt

det i klarare ordalag.

Vi glömma, att Jesus inte kunde föreställa sig, att människor, som trodde på hans lära, ödmjukhetens, kärlekens, broderlighetsens lära, någonsin skulle kunna mörda sina bröder med kallblodig överläggning.

Det var något, som Jesus inte kunde föreställa sig, och därför har han heller inte förbjudit kriget.

En far som uppmanar sin son att leva som en

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 56

ärlig man, utan att någonsin göra andra ondt, men

ge ifrån sig allt, livad han eger, - han behöver inte förbjuda sin son att slå ihjäl folk på öppen landsväg. Ingen av apostlarne har kunnat föreställa sig, att man borde förbjuda en kristen det slags

mord, som kallas för krig, lika litet som någon av

Jesu lärjungar undär den första kristna tiden.

Hör

till exempel livad Origenes säger i sitt svar till Celsus, 63:dje kapitlet.

Han säger: "Celsus vill övertala oss att av alla våra kravter hjälpa kejsaren, taga del i hans

lagstiftningsarbeten, bära vapen för honom, tjena

undär hans fanor och i händelse av behof föra hans

trupper i striden. Härpå böra vi svara, att vi,
när
tillfället så kräfver, skola gifva konungarne
vår hjälp,
men en så att säga gudomlig hjälp, alldenstund
vi
äro iklädde en gudomlig rustning. På det sättet
lyda vi apostelns ord: 'Jag förmanar er framför
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 57
allt', säger han, 'att böner, åkallan, förböner
och
tacksägelse hållas för alla människor, för konungar
och all överhet'. Sålunda ju frommare en
människa
är, dess nyttigare är hon- för konungarne, och
hon
gör dem verksammare gagn än en soldat, som
låter
värfva sig undär fanan och dödar så många fiendär
han kan. Dessutom kunna vi svara dem som,
efter
de inte känna vår religion, fordra att vi skola
utrota
våra medmenniakor: edra offerprester
besudla
inte heller sina händer, på det att edär Gud
må
taga emot deras offer. Så är det ock med oss".
Och i slutet av kapitlet säger Origenes, sedan
han förklarar, att de kristne genom sitt fredliga
lif
göra mera gagn än soldaterna: "Sålunda.

kämpa

vi bättre än någon, vem det vara må, för kejsarens väl. Sant är, att vi inte vilja kämpa tindär hans fanor, - och vi skola inte göra det, äfven om han

tvingar osa därtill".

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 58

På sådant sätt uppfattades kriget av de förste kristne, och sådant var det språk, som däräs lärare

förde mot jordens mäktige på en tid, då martyrer avrättades i hundratal och tusental, därför att de

bekände sig till Jesu Kristi lära.

Men nu mera frågas det inte ens, om en kristen kan gå ut i krig eller ej.

Alla unge män, som blivit uppfostrade i den så, kallade kristna kyrkans lära, begifva sig varje år

på utsatt dag till utskrifningsbyråerna för beväringsskyldige och förneka Jesus Kristus med berådt

mod undär ledning av sina prester.

För kort tid sedan var det en bonde, som vägrade att uppfylla sin värnepligt, i det han åberopade

sig på evangeliet. Kyrkans lärare förklarade för bonden, att han misstog sig; men då bonden inte satte tro till däräs ord, utan i stället höll sig

till vad Jesus sagt, blot han kastad i fängelse, och

där fick han stanna, ända tills han förnekat

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 59

Jesus

Kristus. Och sådant kan hända, efter det vi
kristne

för adärtonhundra år sedan av vår Gud erhöilo
det

klara, bestämda och praktiska budet: "Anse
inte

menniskor at' andra folkslag som fiendär,
utan anse

alla menniskor som brödär och förhåll dig
mot dem

på samma sätt som mot dina landsmän. därför
må

du inte endast avhålla dig från att döda dem,
som

kallas dina fiendär, utan ätven älska dem och
göra

dem godt".

Och sedan jag sålunda förstätt dessa Jesu
bud,

som äro så enkla, så bestämda, så obehöfliga
av

några kommentarer, frågade jag mig själv: livad
skulle väl inträffa, om hela den kristna världen

hyste tro till dessa bud, inte i den mening att
man

måste läsa eller sjunga dem för att göra sig
Gud

bevågen, utan att man måste följa dem för att
be-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 60

trygga mensklighetens lycka? livad skulle inträffa,
om människorna trodde på nödvändigheten
att följa

dess bud åtminstone lika mycket, som de tro
på,

att de måste bedja alla dagar, gå i kyrkan varje
söndag, fasta varje torsdag och gå till skrift en
gång om året? livad skulle inträffa, om människorna
trodde på dem lika fast, som de tro på kyrkans
föreskrifter?

Och jag föreställde mig det kristna samhället
levande efter dessa bud och tagande dem till
grundval

för det unga släktets uppfostran.

Jag föreställde mig, att man inte längre lärde
oss och våra barn, vad man nu lär oss, från
det

vi äro små, nämligen att taga sin värdighet i
akt

och försvara sina rättigheter mot andra (hvilket
man inte kan göra utan att nedsätta och förolämpa
dessa andra), men att man lärde oss, att ingen
människa har några särskilda rättigheter och
varken

står över eller undär någon annan; att endast
den

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 61

förnedrar sig, som vill herska över de andra;
att

det inte fins något mera förödmjukande för en

menniska
än att vredgas på sina likar, och att om
äfvén
en annan synes mig värdelös eller dåraktig,
det
inte kan urskulda min vrede eller fiendskap
emot
honom. Jag föreställde mig att i stället för att
prisa
vårt nuvarande samhällslif med dess teatrar,
romaner
och praktfulla försäljningsbodas, som väcka
de sinliga
begären, man tvärtom med ord och föredöme
bibragte oss och våra barn den övertygelsen,
att
läsandet av lättfärdiga romaner och besö\$andet
av
teatrar och baler ä.ro simpla och andefattiga
förströelser,
och att det inte fins något löjligare
och
mer förnedrande än att tillbringa hela sin tid
med
att pryda sin kropp och så att säga utställa
den
till allmänt beskådande.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 62

Jag föreställde mig att i stället för att tillåta
och gilla, att en ung man lefver lättsinnigt före
sitt
giftermål, i stället för att anse det helt naturligt,

att två makar leva åtskilda, i stället för att ge
lagligt tillståndshret' åt en viss klass av kvinnor,
som ha osedligheten till yrke, i stället för att
tillåta

och gilla skilsmessa, man tvärtom med ord
och föredöme

bibragte oss den övertygelsen, att det är
skamligt och onaturligt för en fullväxt man att
leva ogift, då han ändå måste tillfredsställa
sin

könsdrift, och att den som överger honom eller
henne, vilken han en gång valt, för att följa en
annan, begår en handling, som inte blott
stridär

mot naturen lika mycket som blodskam, utan
äfvén

är både djurisk och omenskelig.

I stället för att finna det naturligt, att hela
vår tillvaro är grundad på tvångsbegreppet,
att alla

våra njutningar f"örskavfas och betryggas
med våld,

och att varoch en av oss från vaggan till gravven
ömsom måste vara offer och bödel, förestälde

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 63

jag

mig, att man med ord och föredöme bibragte
oss

alla den övertygelsen, att hämdlystnaden är
en

djurisk känsla och våld inte endast det mest
förnedrande,

man kan göra sig skyldig till, utan
också
det som beröfvar oss förmågan att vara lyckliga,
att
livets sanna fröjdär äro de, som inte behöfva
skyddas
av tvångsåtgärdär, och att den största aktningen
inte bör egnas honom, som skrapar åt sig rikedomar
till förfång för andra och har det största antalet
tjenare, utan honom som mest tjenar andra
och ger
mest ifrån sig. I stället för att anse det både
lagligt
och lofvärd.t att avlägga ed och ställa det
dyrbaraste
vi ega, vårt lif, till den förste bästes
förfogande,
föreställde jag mig, att man lärde oss
betrakta
människans upplysta vilja som det enda
heliga,
hvilket man inte kan ställa till någons
för-
fogande, och att förbindär man sig med ed till
något, det vare livad som helst, så avsäger
man sig
sin menniskorätt och kränker det heligaste
inom
sig. Jag föreställde mig, att i stället för dessa
hatfulla
känslor mot andra folk, vilka man inblåser

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 64

i
oss undär namn av "Patriotism", i stället för
den
beundran, som egnas mordet - kriget, hvilket
vi
alltifrån barndomen höra framställas som något
äro-
111
fullt, man tvärtom lärde oss avsky och förakt
för
alla dessa militära, diplomatiska och politiska
lefnadsyrken,
vilkas uppgift är att skilja människorna
från hvarandra; att man lärde oss betrakta
indelandet
i vissa politiska stater, skiljaktigheten i lagar
och
de politiska gränserna som tecken på ett barbariskt
samhällstillstånd, och mördandet av obekanta
främlingar
som den ohyggligaste missgerning,
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 65
hvertill
blott en genomfördärfvad eller vansinnig
människa
är i stånd. Jag föreställde mig, att alla människor
hade kommit till denna övertygelse och jag
tänkte
på, hvertill det skulle leda.
Förr då jag undrade, hvillha de praktiska följdärna
av Jesu lära, sådan jag uppfattade den,
väl

kunde vara, svarade jag mig själv ofrivilligt: -
alls
inga. Vi skola alla fortfara med att bedja, åtnjuta
sakramenten ooh tro på återlösningen och
den personliga
frälsningen, liksom på hela världena
frälsning
genom Jesus Kristus, utan att det dock
är
våra ansträngningar, som åstadkommit denna
frälsning.

Den eger rum, blott därför att världens
slut
är inne. Kristus skall komma på utsatt tid i sin
härlighets glans för att döma levande och döda,
och Guds rike skall grundas på jorden.

Nu åter hade Jesu lära fått en annan betydelse
för mig: grandandet av Guds rike berodde på

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 66

våra
personliga ansträngningar, och det var genom
att

utöfva Jesu lära, sådan denna framstälts i de
fem

buden, som vi skulle åstadkomma det.

Guds rike på jorden, det är frid alla människor
emellan. Det var så, de hebreiske profeterna
uppfattade

Guds rike. Friden mellan människorna
är

det största jordiska goda, hvarav alla kunna
bli delaktiga.

Så uppfattades och uppfattas det också oförändärligen av varje mänskligt hjerta. Alla profetior utlofva människosläktets frid.

Hela Jesu lära har blott ett mål: att ge Guds rike - friden - ut menniekorna.

I sin bergspredikan, i samtalet med Nicodärnus, i sina uttalanden till lärjungarne, i alla sina lärdomar

talat Jesus endast om detta, om livad som

skiljer människorna åt, livad som hindrar dem att

ega friden - att komma in i Guds rike. -Alla

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 67

hans liknelser äro inte annat än beskrifningar över

himmelriket och enda sättet att inkomma där, nämligen

att älska sina brödär och leva i frid med

dem. Johannes Döparen, Jesu förelöpare, säger att

Guds rike är nära, och att Jesus Kristus kommer för att gifva det åt världen.

Jesus säger, att han bragt friden på jorden,

Joh. 14: 27: "Frid efterlemnar jag åt edär, min frid gifver jag eden; inte gifver jag edär såsom

världen gifver. Edärt hjerta vare inte oroligt, ej

heller f"örsagt".

Och så är det ju, - hans fern bud skänka

världen frid. De ha allesammans det enda målet att stifta frid bland människorna, Det behöfs

blott,
att människorna tro på Jesu lära och utöfva
den,
för att frid skall råda på jorden, - inte den frid
som är ett verk av menniskor, ofirllständig,
osäker,
en lekboll för slumpen, utan den allmänna,
okränkbara
friden.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 68

Det första budet säger: "Lef i frid med alla,
och tillåt dig inte att anse någon som värdelös
eller

113

dåraktig (Matth. 5: 22). Om ofrid uppstår, så
uppbjud
alla dina kravter att släcka den. Den rätta
gudstjensten består i att göra slut på fiendskapen
mellan menniskor (23, 24). Försona dig med
din

motpart efter minsta tvist, att du inte må förlora
den inre frid, som är det sanna livet". I detta
bud är allting sagt, men Jesus förutser de
verldsliga

frestelser, som skola störa friden bland
människorna,

och så ger han sitt andra bud mot de
sinliga

frestelser, som störa friden: Betrakta inte
kroppens skönhet som en retelse för sinligheten,

-

tag dig till vara för denna frestelse (28, 30);

må

varje man ega en hustru och varje kvinna en man, och må de aldrig mera skiljas åt tindär

någon

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 69

slags förevändning (32). Den andra frestelsen, det

är eden, som lockar människan till synd, - så

må

du veta på förhand, att den är ett ondt, och

aldrig

binda dig med något löfte (34-37). Den tredje

frestelsen, det är hämden, som kallar sig

menschlig

rättvisa; avstå från att hämnas, gör det aldrig

undär

förevändning, att du kan bli plågad eller förföljd.

- tål förolämpningarna och gälda inte ondt

med

ondt (38--42). Den fjerde frestelsen, det är

skilnaden

i nationalitet, fiendskapen folk och stater

emellan. - Så vet, att alla menniskor äro

brödär

och söner at' samme Fadär; bryt inte friden

med

någon, vem det vara må, i den olika nationalitetens

namn (43-48).

Försumma människorna att följa ett enda av

dessa bud, så är friden bruten. Men följa de

alla

dessa bud, skall fridens rike grundläggas på

jorden.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 70

Dessa bud utestänga det onda ur människornas liv.

Utöfvandet av dessa fem bud bör göra människolivet sådant, som varje meniskt hjerta önskar och efterträfvar. Alla menniskor bli brödär, och

varoch en lefver i frid med den andre och åtnjuter sin andel av denna världens goda, så

länge

Gud förunnar honom att vistas på jorden.

Menniskorna

smida om sina svärd till plogar och sina

spjut till liar, och då kommer Guds rike, detta

fridens

rike, som alla profeterna bebådade, som

var

nära på Johannes Döparens tid, och som Jesus

förkunnade

med Esaias' ord:

"Herrans Ande är över mig, därför att han

har smort mig till att predika evangelium för

de

fattiga; han har sändt mig till att läka de i

hjertat

förkrossade, till att förkunna de fångna frihet

och

de blinda syn, till att försätta de söndärslagna

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 71

i

frihet, till att predika ett behagligt Herrens år." -

"Och han begynte säga till dem: I dag är denna skrift fullbordad för edra öron." (Luc. 4: 18, 19-21; Esaias 61: 1-2).

Jesu fem fridsbud, som äro så enkla och klara, som förutse alla anledningar till tvister och förebygga

dem, inviga detta Guds rike på jorden.

Således är Jesus verkligen Messias. Han har nppfyllt, vad som blivit utlofvadt. Det är blott vi,

som inte uppfylla, vad som åligger oss, för att Guds rike må blifva grundlagdt på jorden,

detta

rike som alla människor ha önskat och åtrått, som

de ha sökt efter och söka i dag och alla dagar.

7.

115

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 72

Varför göra då människorna inte, vad Jesus sagt, när detta skulle skänka dem den högsta lycka, de någonsin kunna uppnå, - denna lycka,

som de alltid eftersträfvat? Jag får samma svar

från alla håll, ehuru uttryckt i olika ordalag:

Jesu

lära är beundransvärd, och det är sant, att om man

följde den, skulle Guds rike grundas på jorden,
men
det är svårt, och följaktligen är läran praktiskt
omöjlig.

Jesu lära, som visar människorna, hur de böra
leva, är gudomlig, beundransvärd; hon förmår
skänka

oss det sanna goda, men hon är svår att följa.

Allt

detta upprepa vi och höra det upprepas så ofta,
att

vi inte fästa oss vid den motsägelse, som ligger
i

orden.

Menniskonaturens utmärkande egenskap är

att

göra, vad som är det bästa. varje lära, som
undärvisar människorna om, hur de böra leva,
är

inte annat än en undervisning om vad som "är

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 73

det

bästa för varoch en". Om man nu visar människorna,
vad som är bäst för dem att göra, hur

kunna de då säga, att de skulle vilja göra det,
men

inte kunna det?

däras natur förbjuder dem att göra det, som
är sämst för dem, och å andra sidan förklara
de,

att de inte kunna göra det som är bäst!

Från det människan funnits till på jorden, har

hennes förnuftiga verksamhet varit egnad åt
att söka
hvarav det
ut det bästa bland alla de motsägelser,
mänskliga livet är uppfyllt.
Henniskorna kämpa om jorden, om de föremål,
iiro dem nödvändiga; därpå komma de därhän
att dela allt sinsemellan, och de kalla detta
egendorn.
De finna, att fastän denna anordning
var
svår att få verkställd, så är den bättre än det
förra
tillståndet, och de bibehålla egendomen.
Männen
slåss om kvinnorna, övergifva barnen, men
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 74
finna
sedan, att det är bättre, att varoch en har sin
familj, och fastän det är mycket svårt att föda
en
familj, bibehålla de både egendomen, familjen
och
en mängd andra saker.
Så snart de finna, att någonting är bättre, göra
de det, så svårt det än må vara. vad är då meningen
med att säga: Jesu lära är beundransvärd,
ett lif enligt Jesu lära är bättre än det vi nu
föra,
inte leva bättre, därför att det är
som
men vi kunna

så svårt.

Om ordet "svårt" bör uppfattas i den meningen, att det är svårt att avstå från det flyktiga tillfredsställandet av sina begärelser för att förskavfa

sig ett

större godt, Varför säga vi då inte, att det är svårt

att arbeta för att förskavfa sig bröd, att plantera ett

iiplet.råd för att få äpplen? Man må ha aldrig så

inskränkta förståndsgåfvor, så vet man dock,

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 75

att

man måste undärkasta sig svårigheter för att förvärfva

något, som är bättre än livad man förut havt.

Men så ett tu tre säga vi, att Jesu lära är beundransvärd, men omöjlig att följa, därför att den är svår.

Ja, den är svår, därför att vi, om vi följa den, måste

avstå från det vi förut betraktade som njutningar.

Det är, som om vi aldrig skulle hört talas om, att

117

det stundom är f`ördelaktigare att undärkasta sig

svårigheter och försakelser, än att inte undärkasta sig någonting alls, utan ständigt blott tillfredsställa sina begär.

En menuiska kan sjunka ner till att bli ett djur, och ingen skall förebrå henne det, men hon kan inte med full överläggning vilja vara ett djur.

Så snart hon kan tänka, har hon också ett medvetande

av att vara begåvad med förnuft, och

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 76

detta

medvetande drifver henne att urskilja, livad som är

förnuftigt, och h.vad som är oförnuftigt. Förnuftet föreskrifver ingenting, det upplyser endast.

Antag att jag stött söndär mina knän och händär

genom att leta efter dörren inne i ett mörkt rum.

Så kommer någon med ljus, och jag får syn på dörren. Jag kan då inte längre g'å och stöta mig

emot väggen, sedan jag en gång sett, vardörren är. Ännu mindre kan jag påstå, att det nog är bättre att gå ut genom dörren, men att det är svårt,

och att jag följaktligen vill hålla på att stöta mina

knän mot väggen.

Hela denna märkvärdiga sats: "Den kristna läran är beundransvärd och förmår skänka världen

det sanna goda; men människorna äro svaga

och
onda, de vilja göra det bästa och göra det
sämsta,
därför kunna de inte göra det bästa", - måste
bero
på ett uppenbart missförstånd.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 77

där ligger något annat undär än ett blott fel
i slutledningen.

Det är endast en falsk uppfattning, tron på ett
eller annat bländverk, som tar för verklighet
vad

som inte fins till, och anser verkligheten för
något

obefintligt, -- det är blott den, som kan bringa
människorna till detta besynnerliga förnekande
av

varje möjlighet att göra det, som enligt deras
egen

utsago skall skänka dem lyckan.

Och det bländverk, som bragt människorna
därhän, det kallas den kristna dogmatiska religionen,
och den inpräntas från barndomen hos alla,

som
bekänna sig till den kristna kyrkan, genom
katekeser

av olika slag, ortodoxa, katolska och protestantiska.

Enligt de troendes förklaring består denna
religion

i att antaga för verkligt, livad som synes

(det

är Pauli ord, och de upprepas i alla teologiska

hand-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 78

böcker och alla katekeser som den bästa definitionen på tron). Nå, det är just tron på verkligheten

av

det, som endast är ett bländverk, som förmått människorna

till det märkvärdiga påståendet, att

Jesu lära

är förträfflig för människorna, men inte duger till

att vara ett rättesnöre för därnas lif.

Se här ett kort, men troget sammandrag av vad denna religion lär:

En personlig Gud, som är från all evighet -- en av de tre personerna - företog sig en dag att

skapa en hel andeverld. Denne gode Gud skapade andarne för att göra dem goda och lyckliga,

men

så hände sig, att en av dessa andar av sig själv blev ond. Lång tid förgick, och Gud skapade

en annan,

kroppslig verld; han skapade människan, likaledes för att göra henne lycklig. Han skapade henne

lycksalig, odödlig och syndfri. Människans sällhet

bestod i att njuta av ett liv utan arbete, hennes odödlighet bestod i, att detta slags liv skulle

vara

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 79

evigt, och hennes oskuld bestod i, att hon inte hade något begrepp om det onda.

119

Människan blev förledd i paradiset av den ande, som av sig själv blivit ond. Då föll människan och gav sedan livet åt andra fallna varelser, och från det ögonblicket fick människorna känna arbetet, sjukdomar, lidande, död, andliga och kroppsliga stridär, - det vill säga, att den fantastiska människan (människan före syndavallet) blev verklig, sådan vi känna henne, och sådan vi varken ha rättighet eller anledning att föreställa oss henne annorlunda. Den mänskliga tillvaron, som består i att arbeta, lida, välja ut det goda och förkasta det onda, kämpa och dö, - denna tillvaro som är i verkligheten, och utom vilken vi inte kunna tänka oss någon, den är inte enligt religionsläran människors naturliga tillstånd, utan någonting tillfälligt och onaturligt. Men fastän detta tillstånd, enligt samma lära, har

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 80

turliga

tillstånd, utan någonting tillfälligt och onaturligt.

Men fastän detta tillstånd, enligt samma lära,

har

räckt ända från Adams utdrivande ur paradiset,
det
vill säga från världens början, och till Jesu födelse
och fortfar att bestå under samma förhållanden
även
efter Jesus, så bör de troende likväl vara övertygade
om, att det blott är ett tillfälligt och
övergående
tillstånd. Enligt denna lära sändes
Guds
son - Gud själv, den andra personen i treenigheten
av Gud till jorden i en människas skepnad för
att befria människorna ur detta onaturliga
och tillfälliga
tillstånd, förlossa dem från den förbannelse,
hvarmed denne samme Gud straffat dem rör
Adams
synd, och återskänka dem deras förra naturliga,
lycksaliga tillvaro, det vill säga odödlighet,
oskuld
och sysslolöshet. Den andra personen i treenigheten,
Jesus Kristus, har i och med det att han av
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 81
människorna
bier rörd till döden, försonat Adams
synd
och gjort slut på det anomala tillstånd, som
varat
från världens begynnelse. Och från det ögonblintet
är den människa, som tror på Tesus, åter vorden
livad den första människan i paradiset var,
det vill

säga odödlig, skuldfri och sysslolös.
Läran uppehåller sig inte vidare vid den praktiska
sidan av återlösningen, i kravt av hvilkez:
;jorden
för de troende överallt skulle ha blivit fruktbar
och gifvande utan arbete, sjukdomarne ha
upphört
och barnen födda till världen utan plågor för
däras
mödrar. Det vore också litet svart att försäkra
dem,
som trots sin tro äro utmattade av strängt arbete
och överhopade av lidanden, att arbetet är lätt
och
plågan inte gör ondt. Men till gengäld lägges
så
mycket större vikt på den del av läran, som
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 82
förkunnar
upphäfvandet av död, i och synden.
där försäkras, att de döda fortfara att vara
levande. Och som de döda varken kunna intyga,
att de äro döda, eller bekräfta, att de äro levande,
lika litet som en sten kan ge till känna, om
den
kan tala eller ej, så betraktas denna brist på
motbevis
som ett bevis, och man försäkrar, att de
döda
inte äro döda. Och ännu mera heligt och dyrt
försäkrar
man, att efter Jesu ankomst varoch en,

som tror på honom, är syndfri, det vill säga,
att
efter Jesu ankomst behöver menniskan inte
längre
upplysas av sitt förnuft i livet och välja, livad
som
är bäst för henne. Hon belövar bara tro, att
Jesus
försonat hennes syndar, och strax är hon utan
synd,
det vill säga fullkomlig. Enligt denna lära bära
människorna tro, att deras förnuft är vanmäktigt,
och att de just därför äro syndfria, det vill säga
inte kunna fela.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 83

121

En troende kristen bör föreställa sig, att alltsedan
Jesu Kristi ankomst bär jorden skördar
utan
arbete, att barn inte längre föds i kval och
smärta,
att sjukdomar inte mera finns till, att döden
är upphävd
och likaså synden, med ett ord, att vad
som
är, det är inte, och vad som inte är - det är.
Det är strängt logiskt, vad teologien lär.
Denna lära kan i och för sig synas oskyldig.
Men en avvikelse från sanningen är aldrig
oskadlig,
och de följdar, den drar med sig, äro så mycket
allvarligare som själva saken är viktig. Och

den
sak, det här är fråga om, det är hela det
mänskliga
livet.

Avad som enligt denna lira kallas det sanna
livet, det är ett personligt, lycksaligt, syndfritt
och
evigt lit', det vill säga, ett lif som ingen någonsin
varit delaktig av, och som inte fins till. Men
det

lif som är, som vi ensamt känna till, som vi le-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 84

va,
och sorn hela menakligheten levat och lefver,
det
är enligt samma lära ett ondt och sjunket lif,
blott
ett sken av det lycksaliga lif, som med rätta
tillkommer

oss.

Den kamp mellan de animala och förnuftiga
instinkterna, som utgör det väsentliga i människans
lif, - den tar teologien inte med i räkningen.,
Kampen egde rum hos Adam i paradiset vid
tiden

för världens skapelse, och frågan: "Skall jag
äta
eller ej av dessa äpplen, som fresta mig?" har
inte

längre någon betydelse för människan. Den
frågan

har en gång tör alla blivit löst av Adam i paradiset

på det sätt, som vi alla känna till. Adam har syndat för mig, - med andra ord, han har felat, och alla människor, -- alla - äro ohjelpigt fallna, och alla våra ansträngningar för att leva godt och förnuftigt äro fåfänga, ja ogudaktiga. Jag är ohjelpigt ond och fördärfvad och, det bör jag veta.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 85

Och

min frälsning beror inte på, om jag kan upplysa mitt lif med mitt förnuft och, sedan jag insett, vad

som är godt och ondt, göra det bästa. Nej,

Adam

har en gång för alla syndat för mig, och Jesus har

godtgjort det onda, som Adam

bör jag som blott en åskådare

fall och glädja mig åt Jesu återen

gång för alla

begått, - därför

sörja över Adams

lösning.

Allt vad

till det goda

ningar för att

lif, -- det är

vigt, utan det är en frestelse, det är högmod.

livet sådant det är på jorden med sina fröjdär

och kval, sin glans och härlighet, sin kamp

mellan
förnuftet och mörkret, - det Jif, som förts av
alla
de människor, vilka levat före mig, mitt eget
lif
med dess inre stridär och segrar, allt detta är
inte

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 86

det sanna livet, utan ett ohjelpigt fallet och
dåligt
lif. Det sanna, syndfria livet, det fins blott i
tron,
det vill säga i inbillningen, det vill säga i vanvettet.
Bryt blott för en gång med den från barndomen
insupna vanan att tro på allt detta,
försök
att öppet och frimodigt se på läran, sådan den
är,
försök att sätta dig in i tankegången hos en
man,
som är titan fördomar och blivit uppfostrad i
okunnighet
om denna lära, och du skall fråga dig,
om
den inte måste förefalla denne man som ett
fullständigt
vam~ott.
människans hjerta rymmer av kärlek
och sanningen, alla hennes ansträngmed
sitt förnft upplysa sitt andliga
enligt denna lära inte blott av föga
avnTn wX Tau o;EsTer,. 1Z'3

5a besynnerligt och förfärligt detta än tycktes mig, så kunde jag inte annat än erkänna, att det

var så, emedan det ensamt gal mig förklaring på

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 87

(len märkvärdiga invändning, lika blottad på logik

som på aundt förnuft, vilken jag hör göras från

alla håll emot möjligheten att ntö!'va Jesu lära: den

dr beundransvärd och skänker menn2'skorna det sarzn.(tgoda,

)nen människorncc kunna e'eke , följa, den.

vad som kunnat förmå människorna till en så häpnadsväckande motsägelse, det är ingenting annat

än en begreppsförvirring, som tar, livad som inte

fins, för verklighet, och anser verkligheten för något,

som inte är till. Och denna begreppsförvirring, den fann jag vara en frukt av den psendokristliga religion, som predikats sedan femtonhundra år tillbaka.

Invändningen att Jesu lära är beundransvärd, men praktiskt omöjlig, möter man inte endast hos

troende, utan äfven i munnen på skeptiskt folk, som

inte tro eller anse att de. inte tro på dogmerna

om
syndavallet och återlösningen, - vetenskapsmän
och

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 88

filosofer, vilka anse sig fria Vårn alla fördomar.

De

tro inte eller inbilla sig inte tro på något och

tycka

sig stå oändligt över sådana vidskepelse som

dogmerna

om syndavallet och återlösningen. I

början

tänkte jag, att alla dessa personer hade allvarliga

skäl att förneka möjligheten av att följa Jesu

lära.

Men när jag närmare granskade ursprunget

och orsaken

till deras förnekande, fann jag, att de,

hade

samma falska begrepp om livet som de troende.

I

deras ögon är det inte heller, vad det är, utan

livad de föreställa sig, att det borde vara, och

denna

begreppsförvirring hvilar på samma grund

som de

troendes.

Det är sant, att dessa skeptiske tviflare, som

påstå sig inte tro på något, hvarhen tro på

Gud

eller Jesus Kristus eller Adam; men de tro på

själva

grundprincipen, hvarpå de stödjade sin begreppsför-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 89

virring - människans rätt till ett lycksaligt lif -
lika så fast och osvikligt som teologerna.

Hur mycket än vetenskapen och filosofien ge
sig ut för att vara menniskoandens domare
och ledare,

så äro de inte annat äu dess tjenare. Reli-
gionen har en alldeles färdig li('snppfattning i
beredskap

åt dem, och vetenskapen arbetar blott
vidare

i den fåra, som religionen plöjt. Religionen
uppenbarar

liveta mening, och vetenskapen gör inte
annat

än tillämpar denna mening på de olika förhållandena
i livet. När därför religionen förvrängt livets
rätta

mening, får vetenskapen, som är rest på denna
samma grundval, heller inte annat än falska
och

orimliga begrepp att förarbeta.

Enligt kyrkans lära ha människorna rätt till
lyckan, och denna lycka <år inte en följd av
däras

ansträngningar, utan av yttre orsaker. Det är
denna

uppfattning, soxn blivit grundvalen för hela
vår

vetenskap och vår filosofi.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 90

Religionen, vetenskapen, det rådande föreställnings-sättet instämna alla i korns, att det lif, som vi föra, är dåligt, men på samma gång försäkrade.

att den lära, som visar oss; hur man kan bli bättre och sålunda också förbättra sitt lit, är i praktiskt hänseende omöjlig.

Jesu lära, som visar oss ett förnuftigt sätt att genom egen kravt förbättra vårt lif, är utförbar, därför att Adam föll och världen är ond, säger religionen.

ILVA1tI Ni.N TRO IS};S'l'A:i, 12 J

]den är utförbar, därför att det mänskliga livet utvecklar sig efter vissa lagar, som äro oberoende av människans vilja, säger filosofien. I andra orda

lag säga filosofien, och vetenskapen precis det samma

som religionen med sina dogmer om arfsynden och

återlösningen.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 91

I återlösningläran fins det två hufvudsatser, hvarpå allt hvilar: l:o) människans naturliga lit' är

ett lycksalighetens tillstånd, men vårt jordiska lif

är eländigt och kan inte förbättras genom våra egna

ansträngningar. 2:0) Vår frälsning ligger i tron,
som ensamt kan hjälpa oss ifrån detta onda lit.

Dessa båda satser ha blivit grundvalen för så väl troendes som inte-troendes religiösa uppfattning i våra föregifna kristliga samhällen. Den andra satsen har gifvit upphof åt kyrkan och hennes inrättningar;

från den första härleda sig våra politiska och filosofiska teorier och den allmänt gängse verldsåekådningen.

Alla politiska och filosofiska teorier, sorn söka att rättfärdiga det bestående: hegelianisinen och

dess telningar, finnas i frö i denna sats. Pessimismen, som begär av livet, livad det inte kan ge, och därför

förnekar det, har likaledes sin rot där.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 92

Materialismen med sina hänförda påståenden, att människan är en naturlig process och ingenting vidare, är äkta barn at' denna lära, som predikar, att

livet här nere är ett förnedringstillstånd. Spiritualismen, som har så många lärda anhängare, är det

bästa beviset för att den filosofiska och vetenskapliga synpunkten inte är självständig, utan att den är

grundad på den religiösa läran om en evig

lycksalighet,
som är människans naturliga lott.
Denna falska livsuppfattning har haft ett
olycksdigert
inflytande på människana hela förnuftiga
verksamhet. Det viktigaste och rättmätigaste
om
rådet därav har blivit undandömt för henne
genom
dogmen om syndavallet och återlösningen, i
det att
denna hos henne utplånat varje begrepp, om
vad
hon har att göra, för att bli bättre och lyckligare.

Vetenskapen och filosofien, som tro sig vara

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 93

fiendtliga

mot den föregifna kristendomen och berömma
sig därav, arbeta henne blott i händerna. De

av=

handla livad som helst, utom vad människan
bör

göra för att bli bättre och leva bättre. Etiken,
sedlighetsläran, har spårlöst försvunnit ur

vårt kristliga

samhälle.

Troende och fritänkare bekymra sig de ena
lika litet som de andra om frågan, hur vi böra
leva, hur vi böra bruka det förnuft, som blivit
oss

gifvet. De fråga sig endast, Varför vårt jordiska
lif inte är sådant, som vi inbilla oss, och när

det
skall bli sådant, som vi önska.
Det är endast och allenast därför att denna
falska lära trängt ända in i vårt släktes kött
och
blod, som en annars oförklarlig företeelse
kunnat
ega rum. Man skulle kunna tro, att människan
åter kastat upp det äpple från kunskapens träd
på
godt och ondt, som hon enligt sägnen åt i paradiset,
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 94
eftersom hon, glömsk av att hela vår. historia
endast
är lösningen av motsägelserna mellan vår förnuftiga
och vår djuriska natur, envisas i att med användande
av hela sitt skarpsinne utforska de historiska
lagarne
för sin djuriska natur ensamt med uteslutande
ar
den andra.

127

Alla folks filosofiska och religiösa läror, med
undantag av den så kallade kristna världens,
alla
som vi känna till: judendoxnen, Kon-fu-tses
lära,
buddhaismen, brahmaismen, den grekiska
visdomen,
- alla dessa läror ha till ändamål att ordna och
bestämna det mänskliga livet ooh upplysa
menniskorna

om vad de ha att göra för att bli bättre
och leva bättre.

Hela Kon-fu-tses lära består i det individuella
fullkommandet, judendomen i hvars och ens
trogna
fasthållande vid förbundet med Gud, buddhaismen
i
f'öreskrifterna, hur nian skall draga sig undan
det

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 95

köttsliga livet. Sokrates lärde om den personliga
fullkomligheten i förnuftets naxnn, stoikerna
betraktade
den förnuftiga varelsens självständighet
som

den enda grundvalen för ett sant lif.

Hela människans förnuftiga verksamhet har
alltid bestått i, och måste bestå i, att med förnuftets
fackla upplysa hennes naturliga drift
till det

goda. Den fria viljan, säger vår filosofi, är en
illusion, och så yfs hon över denna sin dristiga
förklaring. Den fria viljan, säga vi, air inte
blott

en illusion, den är ett tomt ord, uppfunnet av
teologer

och brottmålsshribenter, och att vilja
vedärlägga

det ordet, det är att gå till strids mot
vädärkvarnar.

Men förnuftet, som upplyser vårt lif
och

utöfvar sitt mildrande inflytande över våra handlingar,
air inte en illusion och kan inte förnekas.
Att lyda färuuftets röst~för att uppnå lti•ckan~
det
är kärnpunkten i alla de läror, som förkunnas
av

mensklighetens sanne läromästare, och det är

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 96

också

hela Jesu lära. Den är Förnuftet, och det är
alldeles

omöjligt att bruka sitt förnuft för att
förneka
förnuftet.

Jesus lär, att den för alla människor gemensamma
egenskapen är att vara "menniskoson``,
det

vill säna, att alla människor ha gemensamt en
drift

till det goda och till förnuftet, som upplyser
dem

undär sökandet efter det goda. Det är fullkomligt
överflödigt att bevisa, att "menniskosonen"
betydär

menniskosonen. För att i ordet "menniskosonen"
finna en annan, undärförstådd betydelse,
måste man

först bevisa, att Jesus avsigtligt använde ord,
som

hade en helt annan mening än den, han ville
uttrycka.

Men om också, som kyrkan vill ha det,
"menniskosonen" skulle betyda "Guds son",
så skulle

detta uttryck lika fullt syfta på människan i
hennes

innersta väsen, ty Jesus kallar alla människor

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 97

"Guds
söner".

~ Läran om "menniskosonen", som utgör
grundvalen

för alla evangelierna, får sitt fullständigaste
uttryck i samtalet med Nicodärnus. Ivar och
en,

så er Jesus, e er utom medvetandet om sitt
materiella,

individuella liv oc sin kroppsliga födelse
av

en far och mor, äfven medvetandet om en
högre

födelse (o . 3: 5-7), om det som är fritt inom
henne, som är till genom sig självt. Det är det,
som födes uppifrån, av oändligheten, som vi

kalla

Gud Jo .h 3: 14-17), och det är just detta, som
är födt av G-ud, denne Guds son i människan,
som

vi böra tillegna oss och upphöja, så att vi må
besitta

det verkliga livet. Menniskosonen är

Guds

likartade son.

varoch en som inom sig upphöjer denne
Guds son över allt annat, som låter hela sitt lif
uppgå i honom, han råkar inte i delo med det
sanna livet. Det göra människorna blott därför
att

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 98

de inte tro på ljuset, som är inom dem, detta
ljus

hvarom Johannes talar i sitt evangelium, då
han

säger: "I det var lif, och livet var människornas
ljus".

Jesus lär, att vi skola över allt upphöja människosonen,
som är Guds son och människornas
ljus. Han säger: När I har upphöjt mennisko
sonen, då skolen I förstå, att jag säger intet av
mig
själv (Job. 8: 28).

Man frågar honom, vem denne människoson
är, som måste upphöjas, och Jesus svarar

(Joh. 12:

35): "Ännu en liten tid är ljuset i edär*);

vandren

medan I har ljuset, att mörker inte må överfalla
edär; och den som vandrar i mörkret,
han vet

inte, hvart han går".

På frågan: vem är då denne människoson?

svarar Jesus: Det är ljuset, som är i varje
människa,

och som bör upplysa hennes lif.

På ett annat ställe säger han, då han talar till

folket: Om därför ljuset, som är i dig, är mörker,
hur stort blir då inte mörkret! (Lue. 11: 35.)

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 99

I alla tidär finna vi hos menkligheten samma
tanke, att i människan lefver ett gudomligt
ljus,
som nedströmmar från himmelen, och att
detta ljus
är förnuftet, som ensamt bör vara föremål för
vår
dyrkan, och som ensamt bringar oss det sanna
goda.

Detta har sagts av de brahminske lärarne och
de hebreiske profeterna, av Kon-fu-tse, Sokrates,
Marcus Aurelius och Epiktet, av alla sanne vis
män, vilka inte plockat ihop bitar av olika filosofiska
teorier, utan allvarligt sökt sitt eget och
det
allmänna bästa*).

Och så förklara vi kristne plötsligt i kravt av
återlösningdogmen, att det är alldeles överflödigt
att tänka på ljuset, som är i oss, och att tala
därom.

Man måste studära de tre personerna i treenigheten,
säga de troende, man måste veta,
livad

det är, som särskildt utmärker varoch en av
dem,

och vilka sakrament som vi böra fullgöra, ty
människans frälsning beror inte av hennes

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 100

egna ansträngningar,
 utan av treenigheten och det
 regelbundna
 fullgörandet av sakramenten. 11-7-an
 måste
 känna, säga fritänkarne, enligt vilka lagar materian
 i sina oändligt små delar utvecklar sig i den
 oändliga
 rymden och den oändliga tiden. Men det
 är
 överflödigt att tänka på det menekligen förnuftets
 ') blarcus Aurelius säger: "Ara det som uigör
 den sana
 makten i världen, som styr verldeu och genomtränger
 den; iira
 också den makt, som är i dig, t,N (len -är likartad
 ined den förra;
 den styr och genomtr:inger hela din varelse
 och hela din verksamhet".
 (Tankar, C~: 21.)
 Epiktet säger: "Gud har sått sitt utsäde inte
 blott i inin
 far och farfar, utan i alla lefvcLnde varelser på
 jorden, syunerligaet
 i de förnuftiga varelserna, emedan ing:L
 andra än de
 kunna träda i gemenskap med Gud~medelet
 förnuftet, som förenar
 därn med Gud".

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 101

I Kon-fa-tses bok flisa vi: "Den stora cetenskapens
 l,y

består i att utveckla och fastställa förnuftets
lysande princip,
hvilket vi erhållit från himlen". Denna, sats
upprepa- däre
ganger och utgör grundvalen för Kon-fu-fses
I:irn.

fordringar och spaningar efter det sanna goda,
ty

någon förbättring i människans tillstånd
åstadkommes

inte därav; det sker endast i kravt av lagar,
vilka

vi skola upptäcka.

Jag är övertygad, att historien om livad som
kallas vår tids vetenskapliga verksamhet, om
några

hundra år kommer att utgöra en rik källa till
mun

terhet och medömkan för det framtida släktet.

I
flere sekel, skall man säga, befunno sig de vesterländske
lärde i ett tillstånd av epidemisk galenskap.

De inbillade sig vara innehavvare av ett evigt,
lycksaligt

lif och offrade dagar och nätter på djupsinniga
fundäringar om hur och enligt vilka lagar det-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 102

ta

lif skulle kunna förverkligas, men gjorde aldrig
självve något därför eller bekymrade sig på

minsta

sätt om, livad som borde göras, för att döras

enskilda
lif skulle bli bättre. Och livad som skall
förefalla en framtida historieskrifvare ännu
mer bedröfligt,
det är, att alla dessa menniykor havt
en
lärare, som gifvit dem enkla och klara föreskrifter,
som noga bestämt, livad de hade att göra för
att
leva lyckligt, men att denne lärares ord blivitt
utlagda
av några i den meningen, att han skulle
komma på ett moln och göra allt i ordning,
medan
andra åter försäkra, att hans ord äro beundransvarda,
men omöjliga att utföra, ty menniskolivet
är
inte sådant, som vi uppfatta det, och det löuar
följaktligen
inte mödan att sysselsätta sig dcriued;
vad det mänskliga förnuftet betraiffur, sa bör
det
uteslutande egna sig åt att studära lagarne för
detta

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 103

lif, men inte bekymra sig om livar och ens
personliga
bästa.

Kyrkan säger: Jesu lära kan inte helt och
fullt följas här på jorden, därför att jordelivet
blott
är ett återsken av det sanna livet och till följd

därav nödvändigtvis ett ondt. Det bästa sättet att tillbringa detta lif är att förakta det, leva genom tron (d. v. s. genom inbillningen) i ett kommande, evigt och lycksaligt lif och fortfara att leva som man kan här på jorden - och bedja till den gode Guden.

Filosofien, vetenskapen, det allmänna åskådningssättet säga: Jesu lära kan inte tillämpas här

nere, alldenstund människans lif inte beror av det

ljus, hvarmed förnuftet kan upplysa henne, utan av

allmänna lagar. därför är det fåfängt att försöka helt och hållet rätta sig efter förnuftet, utan man

får leva, som man kan, och trösta sig med den fasta övertygelsen, att enligt den historiska,

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 104

den

sociologiska och andra utvecklingslagar vårt

lif, som

så länge varit dåligt, med ens av sig självt

skall bli

mycket godt.

En skara menniskor kommer till en landtgård.

De finna där allt, livad som behöfs för att leva:

huset är väl försedt med allt, logen överfylld

med

säd, källarne och visthusen fulla av mat- och

vinförråd;
där fins godt om åkerbruksredskap,
verktyg,
seldon, hästar och boskap - med ett ord allt
vad
som behöfs för att föra ett godt och sorgfritt
lif.
Alla vilja draga fördel av dessa rikedomar,
men
varoch en endast för sig, utan att tänka på de
andra eller på dem, som komma efter. varoch
en vill ha allt för sig själv och skyndar att roffa
åt
sig så mycket som möjligt. Då börjar en formlig
plundring, man kifvas och slåss om besittningen
av
bytet. Mjölkkor och unga oklippta får slagtas
ner
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 105
för att uppätas, kärror och redskap förvandlas
till
ved, man slåss om vinet och säden och förstör
och
förskingrar mera än man förtär. Ingen äter
sin
matbit i lugn och ro, man är aldrig säker; rätt
som
det är, kommer en starkare och tar maten
ifrån
en för att sedan i sin tur avstå den åt en ännu
starkare.
Så drager folket ifrån gården, utmattade,

slagne
och hungrige. Yå nytt inrättar husbonden den
så,
att man kan leva godt och lugnt där. Laudtgården
gör åter samma intryck av välmåga och rikedom,
åter strömmar folk dit - och samma slagsmål,
samma villervalla upprepas. Allt förstöres och
förskingras,
och återigen beger folket sig av,
slagne,
ntmattade och förbittrade på hvarandra och
på husbonden,
som ordnat det så dåligt och knapt.

Men
den gode husbonden fäller inte modet; ännu
en
gång förser han landtgården med allt livad

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 106

som erfordras
för att leva, och så upprepas återigen
och
allt fortfarande det samma.
Slutligen kom också en vis man med bland
skarorna, som strömmade till landtgården,
och han
sade till de andre: Men vad taga vi oss då för,
kamrater? Se, så rikligt allting är och så väl
ordnadt. Här fins tillräckligt för oss alla och
för
dem, som komma efter oss med, men låt oss
bara
gå förnuftigt till väga. Låt oss inte slåss om rikedomarne,

utan ömsesidigt hjälpa hvarandra.

Låt

oss arbeta, så och skörda och sköta kreaturen,
så

kunna alla bli nöjda. Några förstodo, vad den
vise sade; de slutade att slåss, att med våld taga
saker och ting ifrån hvarandra och började att
arbeta. Men andre, som inte hört den vise
mannens

ord eller inte trodde på dem, fortforo att bära
sig

åt som förut och gånge sig av efter att ha förskingrat
husbondens egendom. Detta sakernas tillstånd
varade

en tid bortåt. De som följt den vise mannens

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 107

råd

upprepade alltjemt: Ställ inte till slagsmål och
förstör

inte husbondens egendom, utan följ den
vise

mannens råd, det komma ni endast att vinna
på

självve. Men inte desto mindre ville en hel
massa

menniskor ingenting höra och ingenting tro,
utan

det fortgick både länge och väl alldeles som
förut.

Nå, allt detta var ganska naturligt, och det
kunde ju inte heller vara på annat sätt, så
länge

folk inte trodde på, livad den vise sade. Men
det
säga, att det kom en tid, då alla menniskor på
landtgården hörde den vises ord, då alla förstodo
dem och erkände, att det var Gud, som talat
genom
hans mun, ja, att den vise själv inte var någon
annan än Gud, och alla, trodde på hans ord.
Och
ändå i stället för, att leva efter den vises råd
brydde
sig ingen
slog utan

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 108

männa handgemänget, sägande:
varon är oundviklig, det kan
lund a.
vad vill då allt detta säga? själva djuren
inrätta sig ju så, att de inte fördärfva betesmarken,
medan de beta, men människorna, som fått
veta
vilkoren för ett sant lif och äro övertygade, att
Gud själv befalt dem att leva så., de leva ändå
sämre, därför att, säga de, det är omöjligt att
leva
annorlunda. De måste ba missförstått orden
och
inbilla sig något annat, än livad som vclraiben
är
om att belzerska sina lidelser, och man
förbarmande ihjäl hvarandra i det all-
Kampen för tillinte

vara annor-

135

förhållandet. vad är det då, som folket i landtgården
kunnat inbilla sig, eftersom de, efter

att ha

trott på den vises ord, ändå kunna fortsätta
att leva

som förut, rycka ifrån hvarandra bitarna,
slåss, fördärfva

allting och sålunda bereda sin egen

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 109

undärgång?

Jo, missförståndet består däri, att då
den

wise sade till dem: Ert lif här på landtgården
är

dåligt, bättra er, och det blir godt, - så föreställde
de sig, att den wise klandrade livet på landtgården

i allmänhet taget och lofvade dem ett bättre lif
någon annorstädes, utanför landtgården. Och

då

kommo de alla överens, att den inte var annat

än

ett värdshus, och att det inte lönade rnödan

att försöka

leva godt där, utan att hnfvudsaken var

att

inte gå nziste om det där andra präktiga, utlofvade

livet på annat håll! Det är enda sättet att förklara

det besynnerliga uppförandet hos folket

i landtgården,

som några tro, att den wise var Gud

själv,
andra att det var en utomordentlig inenniska,
och
att han sade sant, men som allesammans lika
fullt
fortsätta att leva som förut, rakt i strid mot
den
vises råd.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 110

De ha hört och förstått alltsammans; det enda,
de lemnat utan avseende, är den vises lärdom,
att
de själva böra grunda sin lycka på landtgården,
där de träffa tillsammans. I stället betrakta de
den
blott som ett värdshus, där de taga in i förbifarten,
och inbilla sig, att den riktiga, utlofvade
landtgården,
där allt är så bra och väl ordnadt, är någon
annorstädes.

Det är, livad som gett upphof till det besynnerliga
påståendet. att den vises föreskrifter äro
beundransvärda,
ja, gudomliga till och med,
men svåra
att följa för närvarande.

Ack, om människorna blott kunde låta bli att
bereda sin egen undärgång och sitta där och
vänta,
att någon skall konrma och hjälpa dem, Kristus
till
exempel, sväfvande på en sky undär basuners

ljud;

- eller om de ville sluta med att åkalla den eller

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 111

den historiska lagen och orda om kravternas

differential-

och integral-lagar! Ingen skall komma

till

däras hjälp, om de inte hjälpa sig själva. Ooh

för

att kunna hjälpa sig själv, bör man inte vänta

något

vare sig av himlen eller jorden, samt låta bli

att

arbeta på sin egen undärgång.

8.

Medgivet nu att Jesu lära är fullkomligt förnuftsenslig och ensam kan skänka mänskligheten det sanna goda, i vad ställning skulle då en av denna läras efterföljare befinna sig mitt i skötet av en värld, som alls inte följer den?

Om alla människor kom överens om att lyda dess bud, då skulle det vara möjligt att leva därefter. En ensam människa kan inte sätta sig emot hela den övriga världen, utan det heter vanligtvis: Om jag ensam följer Jesu lära mitt bland människor, som inte gör det, om jag lämnar ifrån mig allt vad jag äger, om jag räcker fram kinden utan att försvara mig, om jag vägrar att avlägga ed och gå ut i kriget, så står jag, så att säga, ansikte mot ansikte med hungersnöden, och om jag inte svälter ihjäl, slår man mig sönder och samman, och gör man inte det, blir jag kastad i fängelse och skjuten, och så har jag förgäves uppoffrat hela mitt livs lycka, ja, hela mitt liv.

Detta svar är grundat på samma missförstånd, som gett upphov åt påståendet, att Jesu lära är omöjlig att följa. Det är den stående invändningen, som jag gjorde lika väl som alla andra, ända till dess jag fullständigt frigjort mig från kyrkans lära, vilken hindrade mig att förstå Jesu lära om livet i hela dess omfattning.

Jesus framhåller sin lära som ett medel att rädda sig ifrån det förtappelsens liv, som människorna inrättat i strid mot hans föreskrifter, och jag, jag säger, att jag gärna skulle vilja följa denna lära, men att jag är rädd att gå förlorad. Jesus ger mig det sanna botemedlet mot ett liv av förtappelse och synd, och jag hakar mig fast vid just detta förtappelsens liv! Det finns ingen annan förklaring, än att jag inte alls måtte anse detta liv som ett förtappelsens liv, utan tvärtom som något gott och verkligt.

Det är denna övertygelse, att mitt världsliga, personliga liv är något verkligt, som med rätta tillkommer mig, som är orsaken till missförståndet och hindrar mig att förstå Jesu lära. Jesus känner till detta människornas misstag och visar dem i

en följd av liknelser och lärdomar, att de inte ha någon rätt till livet, att de inte alls äger livet, förr än de förvissat sig om det sanna livet genom att avstå från det världsliga bländverk, som de kalla liv.

För att förstå vad Jesus menar med att "frälsa sitt liv", måste man först ha förstått, vad alla profeterna, Salomo, Buddha och alla denna världens vise sagt om människans personliga liv. Man kan, enligt Pascals uttryck, låta bli att tänka på detta och hålla framför sig en skärm, som döljer den dödens avgrund, mot vilken vi alla vandrar; men man behöver blott tänka närmare över, hur ödsligt och tomt det är, detta människans personliga liv, för att bli övertygad om att det, så till vida som det är personligt, inte har ringaste mening för var och en enskilt, ja, än mer, att det är ett grymt gyckel både för hjärtat och förståndet.

Sålunda måste man för att förstå Jesu lära först och främst besinna sig, göra bättring - denna metanoia, varom Jesu förelöpare, Johannes Döparen, talade, när han riktade sina ord till människor, vars omdöme var förvillat, liksom vårt är. Han sade: "Framför allt, gör bättring, besinnen er, annars skolen I alla förgås". Han sade: "redan är yxan satt till roten av trädet för att hugga ner det. Död och förtappelse är där helt nära er. Glöm inte detta, gör bättring."

Och Jesus börjar likaledes sin undervisning med att säga: "Besinna er, gör bättring, annars ska ni alla förgås".

Man kom och berättade för Jesus om de galileer, vilka Pilatus låtit avrätta. Och han svarade (Luc.13: 2-5) : "Menar ni att dessa galiléer har varit syndare mer än alla andra galileer, därför att de lidit sådant? Nej, säger jag er, utan om ni inte

bättrar er, ska I alla sammalunda förgås. Eller de arton, över vilka tornet i Siloam föll och vilka det dödade, menar ni att de varit brottsliga mer än alla andra människor, som bor i Jerusalem? Nej, säger jag er, utan om ni inte bättrar er, ska ni alla sammalunda förgås."

Om han levat på vår tid i Ryssland, skulle han ha sagt: Tror ni att de människor, som omkommo i Berditschefs cirkus eller på fästningsvallen i Kukujevo, var brottsligare än så många andra? Nej, men ni ska alla förgås på samma sätt, om ni inte bättra er, om ni inte skakar upp er ur er dvala, om ni inte finna reda på det i ert liv, som är oförgängligt. Det förfärrar er att höra talas om alla dessa människors död, vilka krossades av tornet eller innebrändes i cirkusbyggnaden, men er egen död är där framför er, lika förfärlig och lika oundviklig. Och ni gör orätt i att försöka glömma den, ty den är så mycket mera hemsk, när den kommer oväntad.

Han sade till folket (Luc. 12: 54-57): "När ni ser ett moln stiga upp i väster, strax säger ni: det kommer regn; och det sker så. Och när ni ser sunnanvind blåsa, säger ni: det blir varmt; och det sker. Ni skrymtare, jordens och himmelens utseende förstår ni att pröva. Varför pröva ni då inte denna tiden? Varför dömer ni också inte av er själva, vad rätt är?" Ni kan mycket väl på kännetecknen se vad väder det skall bli. Varför kan ni då inte se vad som skall hända er själva? Hur ängsligt ni än må undfly faran och skydda ert materiella liv med alla upptänkliga medel, så ska dock Pilatus låta avrätta er, eller ett torn kan störta ner över er, eller om varken det ena eller andra sker, kommer ni att dö i er säng under ännu gräsligare plågor.

Gör en vanlig simpel beräkning, så som världsmänniskorna plägar göra, när de ha något på förslag eller tänka ge sig in i något företag, såsom att bygga sig ett hus eller köpa sig ett landt gods. De arbetar och strävar i förhoppning att få se sin beräkning slå in. (Luc. 14: 28-31):

"Ty vem av er, som vill bygga ett torn, sätter sig inte först ned och beräknar kostnaden, om han äger vad som behövs till dess fullbordan, på det att inte tilläventyrs, sedan han har lagt grundvalen och inte förmår fullända det, alla som ser det begynna att göra spe av honom och säga: Denne man begynte bygga och förmådde inte fullända? Eller vilken konung, som går ut i krig att sammandrabba med en annan konung, sätter sig inte först ned och överlägger, om han förmår att med tio tusen möta den, som kommer emot honom med tjugotusen?"

Är det inte dåraktigt att arbeta på något, som aldrig kan bli fulländat, hur man än må bära sig åt? Döden infinner sig alltid, innan den världsliga lyckans byggnad är fulländad. Och om du på förhand vet, att hur du än må kämpa med döden, så blir det inte du, utan han som får övertaget, är det inte en tydlig fingervisning att inte alls kämpa med honom och inte sätta hela ditt hjerta till det, som osvikligt förgår, utan söka att göra ett verk, som inte kan förstöras av din oundvikliga hädanfärd?

(Luc. 12: 22-27) : "Och han sade till sina lärjungar: Därför säger jag edär: Sörjen inte för ert liv, vad ni ska äta, eller för era kroppar vad ni ska klä er med. Livet är mer än maten och kroppen mer än kläderna. Ge akt på korparna! De sår inte och skördar inte heller och har varken visthus eller lada, och Gud föder dem. Hur mycket mer är inte ni än fåglarne! Och

vilken av er kan med sin omsorg sätta en aln till sin livslängd? Kan ni nu inte det som är minst, varför sörjer ni då för det övriga? Ge akt på liljorna, hur de växer; de arbetar inte, inte heller spinna de. Men jag säger er: inte ens Salomo i all sin härlighet var så klädd som en av dem."

Hur mycken möda ni än göra er för er föda och er kropp, så kan ingen förlänga sitt liv med en timme. Är det då inte dumt att oroa sig över en sak, åt vilken vi ingenting kunna göra?

(Orden i tjugofemte versen: "en aln till sin livslängd", är oriktigt översatta. Ordet "elikian" betyder ålder, livsålder, och meningen blir alltså: ingen kan sätta en timme till sitt liv.)

Ni vet mycket väl, att ert materiella liv ska sluta med döden, och ni åsamkar er allt möjligt ont för att betrygga det med rikedomar. Men livet kan inte betryggas av vad man äger: detta är blott ett narrspel, varmed ni narrar er själva. Livets mening, säger Jesus, ligger inte i vad vi äger eller i vad vi samlar ihop, den måste bestå i något annat. Han säger (Luc. 12: 16--21):

"En rik man hade ett fält, som bar ymnigt; och han tänkte i om sig själv och sade: Vad skall jag göra, ty jag har inte något rum, där jag kan insamla min skörd? Och han sade: Detta skall jag göra: jag skall riva ned mina lador och bygga upp större, och i dem skall jag insamla hela min gröda och allt mitt goda och säga till min själ: Själ, du har mycket gott förvarat för många år; ge dig ro, ät, drick, var glad.

Men Gud sade till honom: Du dåre, i denna natt skall man kräva din själ av dig, och vem skall då få, vad du har tillrett?

Så går det den, som samlar skatter åt sig själv, och som inte är rik för Gud."

Döden hotar oss i varje ögonblick: därför säger Jesus: (Luk. 12: 35, 36, 38, 40):

"Era länder bör vara omgjordade och edra ljus brinnande. Och var som människor som väntar sin herre, när han skall komma hem från bröllopet, att när han kommer och klappar, de genast öppnar för honom. Om han kommer i den andra nattvakten, eller han kommer i den tredje nattvakten och finner det så, salige är de tjenarne. Men det ska ni veta, att om husbonden hade vetat, vilken stund tjuven skulle komma, så skulle han för visso ha vakat och inte tillåtit, att man bröt sig in i hans hus. Därför, var också ni redo; ty den stund ni inte tror kommer Människosonen."

Liknelserna om jungfrurna, som väntar på brudgummen, om världens ände och den yttersta domen, har alla, enligt alla kommentatorers åsikt, till syfte mål att påminna oss om döden, som alltid och allestädes väntar människan.

Döden väntar dig i vart ögonblick som helst. Du framlever hela ditt liv med döden i sikte. Om du arbetar för dig ensam, för din personliga framtid, så vet du, vad som väntar dig i framtiden, nämligen döden. Och denna död förstör allt, vad du åsyftade med ditt arbete. Följaktligen kan ett själviskt liv inte ha någon mening. Ett förnuftigt liv måste vara annorlunda, måste ha något annat till mål än en stackars mänsklig varelse. Ett förnuftigt liv bör bestå i att leva så, att döden inte kan förrinta livet. "Marta, Marta, du bekymrar och oroar dig för mångahanda, men ett är nödvändigt." (Luk. 10: 41.)

Alltifrån sin födelse hotas människan av en oundviklig fara, det är av ett meningslöst liv och en lika meningslös död, såvida hon inte upptäcker detta enda, som är nödvändigt för det sanna livet. Och det är just detta, enda nödvändiga, som Jesus uppenbarar för människorna. Han hittar inte på något, han lovar ingenting i kraft av sin gudomliga makt; vid sidan av det personliga liv, som endast är ett narrspel, visar han oss sanningen, fri från allt vad bländverk heter.

I liknelsen om vingårdsmännen (Matth. 21:33-42) framlägger Jesus orsaken till den förblindelse hos människorna, som gör, att de inte ser sanningen, utan tar livets sken - det personliga livet - för det rätta livet.

Några män, som blivit tillsatta att sköta en vingård åt dess herre, inbillar sig, att de själva är herrar över den. Och denna inbillning driver dem till en hel följd av dåraktiga och grymma handlingar, som slutligen leda till, att de förjagas och mista livet. På samma sätt inbillar sig också var och en av oss, att livet är hans eller hennes personliga tillhörighet, att han har rätt till det och kan njuta därav som han eller hon finner för gott, utan att erkänna sig ha förpliktelser mot någon, vem det vara må.

Och den oundvikliga följden av denna inbillning är också för oss en hel rad av dåraktiga och grymma handlingar, som sluta med att ådra oss bestraffning och livets förlust. Och liksom vingårdsmännen dödar husbondens son och tjänare i tanke att ju grymmare de visade sig, desto säkrare skulle de vara, så inbilla vi oss också i vår grymhet finna det bästa skyddet.

Den oåterkalleliga dom, som drabbar vingårdsmännen, därför att de bemäktigat sig frukterna i trädgården - förvisning

därifrån - drabbar även de människor, som inbillar sig, att det personliga livet är det sanna livet. Döden förjagar dem från livet, där de ersätts av andra, det är följden av att de missförstått livets mening.

Liksom vingårdsmännen glömmar eller inte vill komma ihåg, att de mottagit en trädgård, som var försedd med ett stängsel och en press, att alltså någon arbetat för dem och räknar på att de nu i sin tur skola arbeta, - så glömmar också de människor, som vill leva för sig själva, allt vad som gjorts för dem under deras liv. De glömmar att de följaktligen i sin ordning är skyldiga att arbeta, och att alla detta livets ägodelar, varav de njuter, är frukter, som de böra dela med andra.

Denna nya livsåskådning, denna "metanoia", är hörnstenen för Jesu lära, som han själv säger i liknelsen. Liksom vingårdsmännen bör inse och känna, att de står i en outplånlig skuld till husbonden, så bör också människorna inse och känna, att de stå i en outplånlig skuld till någon, till de släkter, som levat före dem, till sina samtida, till dem som komma efter - till den som varit, är och blir alltings ursprung.

De bör förstå, att varje timme av deras liv inte är annat än en avbetalning på skulden, och att var och en som genom ett själviskt liv frigör sig från denna förpliktelse, förnekar livsprincipen och följaktligen går förlustig om livet. Var och en bör komma ihåg, att man genom att försöka bevara *sitt* liv går förlustig om *livet*, -- en sak som Jesus ofta upprepar.

Det sanna livet är det som tillägger något till det goda, som samlats av förgångna slakten, och lämnar det i arv åt de efterkommande. För att bli delaktig av detta liv måste människan som Guds barn avstå från sin personliga vilja och följa

Faderns; vilken givit livet åt Sonen (människosonen). (Joh. 8: 35): "Men trälen förblir inte i huset för evigt; sonen förblir för evig tid."- Endast den son, som gör sin faders vilja, ska få evinnerligt liv, säger Jesus, i det han uttrycker samma tanke i andra ordalag. Men vad livets fader vill, det är inte ett själviskt och personligt liv utan ett sonligt liv, ett liv som den ende sonens i kärlek till människorna.

Därför kan människan inte bevara livet, om hon inte anser det som en pant, en gåva av Fadern, skänkt för att komma alla till godo - det vill säga, om hon inte lever sonens (människosonens) liv. - En husbonde överlämnar åt var och en av sina tjänare en del av sin förmögenhet och reser bort utan att säga något vidare (Matth. 25: 14). Och fastän de inte erhållit några bestämda tillsägelser, om hur de ska använda ägodelarne, förstår några dock, att dessa tillhöra husbonden, och att de bör föröka dem och arbeta för honom. Och de tjänare, som arbetat för husbondens bästa, bli delegare i hans förmögenhet; men de som inte arbetat, de mista också det, som de förut erhållit.

Sonens (människosonens) liv är givet åt alla människor, och det har inte blivit dem sagt varför de fått det. Några förstår att livet inte är deras enskilda tillhörighet, utan en gåva, som givits dem för att leva *sonens liv* - och så lever de också; andra åter låtsas inte förstå livets ändamål och deltar inte i det gemensamma arbetet. Och de människor som arbetar på det gemensamma livet, återförenar sig med livets källa, medan de, som inte arbetar, går förlustiga därom. Jesus säger (Matth. 25: 31-46), vari människosonens tjänst består och vad belöningen blir för denna tjänst. Han låter människosonen tala som en konung: Kom ni min Faders välsignade och ta hans rike i besittning, för ni gav mig äta och dricka, ni

klädde och hugsvalade mig och jag är densamme i er och i var och en av dessa ringaste, med vilka ni hade barmhertighet. Ni har inte levt ett personligt liv utan sonens liv och därför har ni evigt liv.

Enligt alla evangelierna lär Jesus inte om något annat evigt liv än detta. Så besynnerligt det än kan tyckas, så har Jesus, som enligt kyrkans lära likväl själv uppstått och utlovat den allmänna uppståndelsen, aldrig sagt ett ord, som kan bekräfta den personliga uppståndelsen och odödligheten på andra sidan graven, utan tvärtom för var gång som han träffade på denna vidskepelse, vilken just vid den tiden blivit upptagen i Talmud, och varav det inte finns ett spår hos de hebreiska profeterna, undrlät han aldrig att vedärlägga den.

Fariseerna och saduccéerna låg ständigt i fejd angående de dödas uppståndelse. Fariseerna trodde på den, liksom på englar och andar (Apostlag. 23: 8), men det gjorde inte saduccéerna. Varpå grundade sig egentligen denna stridighet? Det vet man inte, men säkert är, att det var ett av dessa tvisteämnen angående några av den judiska lärans mera underordnade satser, vilka ofta förhandlades i synagogorna.

Och för var gång Jesus träffar på denna föreställning, bekämpar han den. När saduccéerna, i tanke att Jesus delade fariseernas åsikter om uppståndelsen, frågade honom, vilken av de sju bröderna kvinnan, som varit gift med dem alla sju, skulle tillhöra, vederlade han klart och uttryckligt en sådan uppfattning av den individuella uppståndelsen, sägande, att de far vilse, att de inte förstår skrifterna, ej heller Guds kraft.

De som är värdiga att uppstå, säger han, är såsom änglarna i himlen. Och om de döda tillägger han (Mark. 12: 26) :

"Men om de döda, att de uppstå, har ni inte läst i Mose bok, på stället om törnbusken, hur Gud talade till honom och sade: "Jag är Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud?"

Jesus säger: Uppståndelsen består i att de döda blir levande i Gud. Gud har sagt till Moses: Jag är Abrahams, Isaks och Jakobs Gud. Följaktligen är Abraham, Isak och Jakob inte döda, utan de levde ännu på Mose tid. För Gud är alla de som har levat människosönens liv levande.

Jesus bekräftar endast att den som lever i Gud, återförenar sig med Gud, och i denna enda mening erkänner han uppståndelsen. Vad beträffar hans personliga uppståndelse *talat Jesus ingenstans om den* - hur underligt detta än kan förefalla dem, som inte själva fördjupat sig i evangeliet. Om, som teologerna lär, grundvalen för den kristna religionen är Jesu Kristi uppståndelse, så skulle det väl tyckas, som om det minsta man kunde begära, vore att Jesus, då han visste att han skulle uppstå, och visste vari den förnämsta dogmen hans lära skulle komma att bestå, åtminstone en gång hade talat därom i klara och bestämda ordalag.

Men nu har han inte alls talat därom, varken klart eller oklart - aldrig, inte en enda gång, att döma efter våra kanoniska evangelier. Jesu lära består i att upphöja människosönen, det vill säga, göra det möjligt för honom att erkänna sig som Guds son. Sig själv personifierar Jesus som människan, vilken erkänt sitt sonliga förhållande till Gud. Enligt Matth. 16: 13-20 frågar han sina lärjungar, vad människorna säger om honom - människosönen? Hans lärjungar svarar, att de tar honom för Johannes Döparen, som på något underbart sätt uppstått från de döda, eller för en profet, eller också för Elias, som stigit ned från himlen. Och vem sägen I mig vara? frågar

han. Och Petrus, som uppfattar Jesus så som han uppfattar sig själv, svarar: Du är Kristus, den levande Gudens son. Och Jesus säger: Det har inte kött och blod uppenbarat för dig, utan min Fader, som är i himmelen -- det vill säga, detta har du inte förstått, därför att du satt tro till mänskliga förklaringar, utan *därför att du känt dig själv vara Guds son* och sålunda förstått mig.

Och efter att ha förklarat för Petrus att den sanna tron är grundad på den sonliga känslan till Gud säger Jesus åt de andra lärjungarne att inte i förtid sprida ut, att han är Kristus. Och sedan tillägger Jesus, att fastän han skall lida och dödas, så skall han, det vill säga hans lära, åter uppstå och segra till slut. Och dessa ord tyds som en profetia om hans uppståndelse.

Joh. 2:19-22; Matth. 12:40; Luc. 11:30; Matth. 16:4; Matth. 16:21; Mark. 8:31; Luk. 9:22; Matth. 17:23; Mark. 9:31; Matth. 20:19; Mark. 10:34; Luc. 18: 33; Matth. 26: 32; Mark. 14:25, - det är de fjorton ställen, vilka tolkas som profetior om Jesu uppståndelse. På tre av dessa ställen är det fråga om Jonas' vistelse i valfiskens buk, på ett annat om templets återuppbyggande. De tio andra talar om, att människosonen inte kan förintas, men där finns inte ett ord om Jesu uppståndelse.

På alla dessa ställen står inte ens ordet "uppståndelse" i originalet. Låt dem översättas av personer, som är okunniga om de teologiska kommentarerna, men som kan grekiska, och inte en ska översätta dem så, som de blivit översatta. I originalet träffa vi på två olika ord, åt vilka ges betydelsen "uppstå" "anistemai" och "egeiro"; det ena av dessa ord betyder "återställa", det andra "vakna, stiga upp, väcka". Men varken

det ena eller det andra kan någonsin i något fall betyda "uppstå ifrån de döda".

För att övertyga sig om att varken de båda grekiska orden eller det hebreiska ordet 'hekim', som motsvarar dem, kan betyda uppstå, behöver man blott jämföra de ställen i evangeliet, där dessa ord användas, och de är ganska talrika, och man skall se att de inte en enda gång är översatta med "uppstå". Ordet "voskresnutj", "auferstehen", "uppstå" finns varken i grekiskan eller i hebreiskan, därför att det motsvarande begreppet inte finns. För att på grekiska eller hebreiska uttrycka detta begrepp, måste man använda en omskrivning, säga "stiga upp eller väckas från de döda".

Sålunda i Matth. 14:2, där det är frågan om Herodes, som trodde, att Johannes Döparen var återuppstånden, läser vi "uppväckt ifrån de döda", αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. På samma sätt hos Lucas, 16: 31 i liknelsen om Lazarus, där det sägs, att man inte skulle tro, även om en av de döde uppstod, läser vi omskrivningen "om någon av de döda stod upp". Men på de ställen, där orden "från de döda" inte är tillagda till "uppstigen" eller "uppväckt", kan dessa ord aldrig betyda "uppstånden".

När Jesus talar om sig själv, använder han inte en enda gång orden "från de döda" på något av de ställen, vilka anförs som stöd för påståendet, att Jesus förutsagt sin uppståndelse. Vårt uppståndelsebegrepp är till den grad främmande för judarnes livsåskådning, att man inte ens kan föreställa sig, hur Jesus skulle kunnat tala till dem om uppståndelse och ett evigt, individuellt liv, som skulle bli varje människas lott. Föreställningen om ett *kommande* evigt liv ha vi varken fått från judendomen eller från Jesu lära, utan från ett helt annat

håll. Det kan tyckas besynnerligt men det måste sägas, att tron på ett *annat* liv är ett lågt och rått begrepp, grundat på en oredig föreställning om *likheten mellan sömnen och döden* och gemensamt för alla primitiva kulturer.

Judendomen (för att nu inte alls tala om den kristna läran) stod högt över denna föreställning. Men vi är så övertygade om, att denna vidskepelse är något mycket upphöjt, att vi just anför den som bevis på vår religions överlägsenhet över t. ex. kinesernas eller hinduernas, vilka inte tror därpå.

Och det är inte endast teologerna, som hysa den övertygelsen, utan den delas även av fritänkare och lärda religionshistoriker som Tiele, Max Müller och andra. I sin klassifikation av de olika religionerna sätter de främst dem, som har vidskepelsen om uppståndelsen, och förklarar dem mycket överlägsna de andra, som inte har den. Fritänkaren Schopenhauer kallar rent ut den hebreiska religionen för den uslaste av alla, därför att man i den inte finner ett spår av tron på uppståndelsen.

I själva verket fanns lika litet ordet som begreppet där. Det eviga livet heter på hebreiska: "chajoh leolam". "Olam" betyder det oändliga, det som är beständigt inom tidens gränser; det kan också betyda världen, "kosmos". Det allmänna universallivet och ännu mer naturligtvis det eviga livet tillhör enligt den judiska läran Gud allena. Gud är livets Gud, den levande Guden. Människan är alltid dödlig, Gud ensam alltid odödlig. I de fem moseböckerna möter vi två gånger uttrycket "evigt liv": en gång i Deuteronomion och en gång i Genesis. I Deuteronomion säger Gud (32:39,40): "Ser ni nu, att det är JAG allena, och att ingen Gud är förutan mig. Jag dödar och gör levande; jag sårar och jag helar, och ingen är som

kan befria sig ur min hand. Ty jag vill lyfta min hand upp i himmelen och säga: "*Jag lever för evigt*".

I Genesis (3: 22) säger Gud: "Se, människan har ätit av kunskapens frukt på gott och ont och är som en av oss. Om hon nu sträckte ut sin hand och tog frukt av livets träd och åt, *skulle hon leva för evigt.*"

Dessa båda ställen som är de enda i hela Gamla testamentet, där uttrycket "evigt liv" förekommer (med undantag likväl av ett kapitel i den apokryfiska Daniels bok) bestämmer tydligt och klart den hebreiska uppfattningen av människans liv och det eviga livet. Livet är i sig själv evigt, det är så i Gud men människan är alltid dödlig, det är hennes oföränderliga lott.

Enligt den judiska läran är människan, betraktad som människa, dödlig. Hon äger livet endast i den meningen, att det övergår från det ena släktet till det andra och fortplantar sig inom ett folk. Enligt den judiska åskådningen ligger livskraften hos folket. När Gud säger: "Du skall leva och inte dö", så riktar han dessa ord till folket. Det liv som Gud inandats i människan, är förgängligt, men det fortplantar sig från släkte till släkte, så vida människorna uppfyller (det gamla) förbundet med Gud, det vill säga de villkor som Gud uppställt.

Efter att ha framlagt alla budorden för folket och sagt dem, att dessa bud inte är uppe i himlen, utan i deras egna hjärtan, tillägger Moses (Deuter. 30: 15): "Se, jag har i dag satt dig före livet och det goda, döden och det onda, då jag bjuder dig i dag, att du skall älska Herren din Gud och vandra på hans vägar och hålla hans bud, lag och rätt och få leva -" och vers 19: "Jag tar i dag himmel och jord till vittne över er, jag har satt er före livet och döden, välsignelse och förbannelse, att

du skall utvälja livet, och du och din säd må leva: att ni skall älska Herran edär Gud och lyda hans röst och hålla er intill honom, ty det är ditt liv och din långa ålder."

Den främsta skillnaden mellan vår och judarnes livsåskådning består i att vi anser vårt dödliga liv, som fortplantas från släkte till släkte, inte vara det sanna livet, utan ett fallet, av en eller annan orsak för en viss tid fördärvat liv, medan åter judarne betraktar det som det sanna livet, det högsta goda, som blivit människan givet, med villkor att hon skall lyda Guds vilja.

Det är just på denna livsåskådning, som Jesus grundar sin lära om det verkliga eller eviga livet, vilket han ställer i motsats till det personliga och förgängliga.

"Ni ransakar skrifterna," säger Jesus till judarne (Joh. 5: 39), "då ni menar er ha evigt liv i dem, och dessa är de som vittnar om mig."

Den unge mannen frågar Jesus (Matt. 19): "Vad skall jag göra, att jag må få evigt liv?" Jesus svarar honom: "Vill du ingå i *livet*, så håll budorden" -- (han säger inte det eviga livet utan helt enkelt livet). Samma svar ger han åt den lagkloke: "Gör det, så skall du leva," (Luc. 10:20). Återigen säger han "du skall leva" utan att tillägga "evigt". Jesus visar tydligt i dessa båda fall, hur man bör uppfatta orden "evigt liv". Så ofta han använder dem, är det för att säga judarna detsamma, som oupphörligt upprepas i deras lag, nämligen att fullgörandet av Guds vilja är det eviga livet.

Jesus predikar i motsats till det tillfälliga, avsöndrade, personliga livet ett evigt lif, det samma som Gud genom Moses

utlofvat åt Israel, med den skillnaden att enligt de judiska begreppen fortplantas det eviga livet endast inom Israels utvalda folk, och för att komma i besittning av detta lif måste man följa de undantagslagar, som Gud givit åt Israel, under det att åter enligt Jesu lära det eviga livet fortplantas hos "människosonen" och man för att bevara det måste hålla Jesu bud som förkunnar Guds vilja för *hela mänskligheten*.

Mot det personliga livet ställer Jesus inte ett liv på andra sidan gravven, utan det allmänna livet som sammansmälter med hela mänsklighetens nuvarande, flydda och tillkommande liv. Enligt den hebreiska läran kunde man endast frälsa sitt personliga lif från döden genom att fullgöra Guds vilja sådan, den blivit framställd i den mosaiska lagen. Endast undär detta villkor var judarnas liv inte förgängligt, utan övergick från det ena släktet till det andra inom Guds utvalda folk.

Enligt Jesu lära *frälser människan sitt personliga liv* från döden likaledes genom att fullgöra Guds vilja, sådan den blivit uttryckt i Jesus Kristus och Hans bud. Endast på detta villkor förgår inte det personliga livet, utan blir evigt och oföränderligt *i föreningen med Människosonen*.

Skillnaden visar sig däri, att den dyrkan som ägnades Mose Gud, var ett folks dyrkan av sin särskilda Gud, medan åter den som egnas Jesu Kristi Fadr är en dyrkan av hela mänsklighetens Gud. Livets fortplantning inom ett folk var osäker och tvivelaktig då folket självt kunde dö ut. Men också därför att denna fortplantning berodde av den köttsliga avkomman.

Men livets fortplantning så som Jesus lär den, är viss och obestridlig då livet tillhör hela mänskligheten genom Sonen (människosonen) som lever enligt Guds vilja.

Antaget också att Jesu ord om yttersta domen, världens ände och några andra ställen i Joh. evangelium kunna tydas som ett löfte om ett liv på andra sidan graven för de dödas själar, så är det inte desto mindre höjt över varje tvivel, att hans lära om livets ljus och Guds rike har samma mening för oss som för hans ursprunglige åhörare, nämligen att det enda sanna livet, det är Människosonens liv i överensstämmelse med Faderns vilja. Detta är så mycket lättare att medge som läran om det sanna livet i överensstämmelse med Faderns vilja inte utesluter föreställningen om ett odödligt liv på andra sidan graven.

Kanske vore det riktigare att tänka sig, att människan, efter att ha levat ett jordiskt liv i överensstämmelse med Faderns vilja, också skulle ha att vänta ett evigt personligt liv i paradiset, uppfyllt av alla tänkbara njutningar. Men att tro på det, att försöka övertyga sig, att vi ska bli belönade för våra goda handlingar med evig lycksalighet, liksom att våra onda gärningar ska dra på oss eviga kval -- det underlättar inte förståelsen av Jesu lära, tvärtom berövar de dess förnämsta grundval.

Hela Jesu lära består i att predika försakandet av det personliga liv som endast är ett bländverk och låta detta personliga liv uppgå i hela mänsklighetens gemensamma liv, i människosonens liv. Men läran om själens individuella odödlighet driver oss inte att avstå från det personliga livet utan fastslår tvärtom för alltid individualitetens rätt.

Judarna, kineserna, hinuerna och alla folk som inte tror på dogmen om syndafallet och återlösningen, betraktar livet sådant det är. Människan lever, förenar sig med en annan av motsatt kön, föder barn, uppfostrar dem, åldras och dör. Hennes barn växer upp och fortsätter oavbrutet fortplantas från det ena släktet till det andra liksom allt här i världen : stenar, metaller, jord, växter, djur och stjärnor. Livet är livet, och man måste dra fördel därav på bästa sätt.

Men att leva ensamt för sig ett rent animaliskt liv, det är inte förnuftsensligt. Därför har också människorna, så länge de funnits till på jorden, sökt sig levnadsmål utanför sig själva; de leva för sina barn, för sin familj, för sitt folk, för mänskligheten, för allt som inte dör med det personliga livet.

Men enligt kyrkans lära däremot framställs människolivet, detta vårt högsta goda, som en liten del av detta andra liv, vilket vi för en tid blivit berövade. Enligt denna föreställning är vårt liv inte livet, sådant Gud ville ge oss det, eller sådant det med rätta tillkommer oss. Vårt liv är ett dåligt, vansläktat, fördärvat liv; ingenting annat än en provbit på livet, ett dåligt skämt, jämfört med det sanna livet, som vi inbillar oss ha rätt till.

Enligt samma föreställningssätt består inte vår förnämsta livsuppgift i att leva detta förgängliga liv i överensstämmelse med dess givares vilja eller göra det evigt i och genom det kommande släktet som hos judarne eller låta det uppgå i Guds vilja, så som Jesus lär -- nej, den består i att tro, att efter detta livet, som inte är det verkliga, skall det sanna livet börja.

Jesus talar likväl inte om detta inbillade liv som säges tillkomma oss, och som Gud, av obekanta skäl, underlåtit att ge oss. Teorin om Adams syndafall, om det eviga livet i paradiset och den odödliga själ, som Gud inblåste hos Adam, var okänd för Jesus Kristus. Han hade aldrig talat om den, aldrig gjort minsta hänsyftning på, att den fanns till.

Jesus talar om livet, sådant det är, och sådant det alltid skall bli för människorna; vi talar om ett liv, som vi inbillat oss, och som aldrig funnits till. Hur skulle vi då kunna förstå Jesu lära?

Jesus kunde aldrig tänka sig att ett så besynnerligt åskådningssätt skulle vinna insteg hos hans lärjungar. Han antar, att alla människor kan förstå, att förintelsen av det personliga livet är oundvikligt och så uppenbarar han för dem ett oförgängligt liv. Han erbjuder det sanna goda åt dem, som lider; men hans lära kan ingenting skänka åt dem, som fullt och fast tro sig äga långt mera än Jesus ger.

Hur skulle jag med löfte om föda och kläder kunna övertala en person att arbeta, då denna person redan är övertygad om att han är millionär? Naturligtvis fäster han sig inte alls vid mina uppmaningar. Det är just fallet med Jesu lära. Varför skulle jag arbeta för att förtjäna mitt bröd, när jag är rik ändå? Varför skulle jag göra mig besvär med att leva detta liv enligt Guds vilja, då jag är säker på mitt personliga liv för all evighet?

Jesus Kristus har befriat människorna, så till vida som han är den andra personen i treenigheten, Gud som gjort sig till människa; han har tagit på sig Adams synd och alla människors synder, försonat dem inför den första personen i tre-

enigheten och till vår frälsning inrättat kyrkan och sakramenten. Tro vi på allt detta, så är vi frälsta och träder i besittning av det eviga och personliga livet på andra sidan graven.

Men det kan likväl inte förnekas, att han också frälst och frälser människorna genom att visa dem, hur de oundvikligt löper mot sin undergång, genom att med sina ord: "Jag är vägen, sanningen och livet" visar dem det sanna livets väg i stället för det personliga livets falska väg, som de förut följde. Om det även finns personer som tvivlar på ett annat liv och en frälsning, som är grundad på återlösningsdogmen, så kan dock ingen tvivla på den frälsning, som grundas på förintandet av det personliga livet och varje enskild viljas uppgående i Faderns.

Må varje människa, som erhållit förnuftets gåva fråga sig vad livet och döden är, och må hon sedan försöka att ge dem en annan mening än vad Jesus uppenbarat!

Varje försök att ge livet en mening som inte grundas på uppgivandet av ens själviskhet, som inte har till mål att gagna människorna, mänskligheten - människosonen - är blott ett tomt bländverk, som faller sönder vid första beröring med förnuftet. Att mitt personliga liv åsamkar min undergång, och att mitt liv i överensstämmelse med Faderns vilja är oförgängligt och ensamt kan bereda mig möjlighet till frälsning - det är en sak, som inte kan vara tvivel om.

Det är bra litet, skall man säga, jämfört med den härliga förhoppningen om ett annat liv! - Ja, det är kanske litet, men det är så mycket säkrare. Jag och mina följeslagare ha råkat vilse i en snöstorm. En av dem försäkrar mig - och är överty-

gad om det själv - att han ser ljus därborta och en stuga. Men det är blott en synvilla, som narrar oss båda; det förefaller oss så, endast därför att vi önskar det. Vi har oupphörligt försökt att gå i den riktningen, men vi komma dem aldrig närmare.

En annan kliver beslutsamt ner i snön och får reda på vägen och ropar till oss: Gå inte efter de där ljusen, de finnas blott i edra egna ögon: gå ni ditåt, så råka ni ändå mera vilse och kunna omkomma. Här är vägen, jag känner den under mina fötter - vi är i säkerhet. Det är bra litet, tycka vi. När vi litade på de där ljusen, som glindrade för våra trötta ögon, så voro vi ju säkra på att alldeles i närheten ha en stuga, en varm tillflyktsort, där vi kunde finna vila och vederkvickelse, och nu ska vi nöja oss med blotta vägen! - Ja, men om vi fortfar att gå i riktningen av de inbillade ljusen, så fryser vi ihjäl; där- emot om vi följa vägen, ska vi säkert komma i hamn.

Således, vad bör jag göra, om jag är ensam om att förstå Jesu lära, om jag ensam satt hela min tro till den mitt i en värld, som varken förstår eller följer den? Vad bör jag göra? leva som de andra eller leva efter Jesu bud?

Jag har förstått dessa bud, insett att utövandet av dem skall bereda min och alla människors lycka; - jag har förstått, att det är Guds vilja, hans som skänkt mig mitt liv, att jag skall hålla dem. Vidare har jag förstått, att hur jag än bär mig åt, kommer jag att dö en enfaldig död efter att ha levat ett enfaldigt liv, så vida jag inte lyder denna Faderns vilja, -- det är min enda utsikt till räddning.

Gör jag som alla andra, så är det inte ringaste tvivel om, att jag handlar i strid mot det allmänna bästa, i strid framför allt

mot Faderns vilja, - jag berövar mig ofelbart den enda möjlighet jag har att förbättra min förtvivlade belägenhet. Följer jag åter Jesu bud, så fortsätter jag det gemensamma verket, som börjats av föregående slakten; jag bidrar till mina samtidas och mina efterkommandes väl; jag gör, vad Han fordrar, vilken jag har att tacka för livet; jag gör det enda, som kan rädda mig.

Berditschef's cirkus står i lågor. (Kretsstad i Ryssland, dec nyligen en olyckshändelse ägde rum.) Man trängs och knuffas och håller på att klämma ihjäl varandra framför den enda utgången - en dörr som öppnas inåt. Plötsligt hörs mitt i trängseln en röst ropa: -Ge rum, gå undan från dörren! Ju mera ni packar er där framför, dess mindre utsikt till räddning finns det. Ge rum, så kunna vi få upp dörren, och ni bli alla räddade."

Det är likgiltigt, antingen vi är flere, som hört och tro på dessa ord, eller jag är ensam om det, - från det ögonblick jag hört och trott, har jag ju inte annat att göra än att dra mig undan från dörren och ropa åt de andra, - försöka att även få dem att lyssna till räddarens röst! Om man också gör mig illa, trampar mig under fötterna, klämmer ihjäl mig, så är min enda utsikt till räddning att göra vad jag kan, för att få dörren fri. Och jag kan inte låta bli att göra det. En räddare måste verkligen vara en räddare, det vill säga han måste rädda. Och Jesu frälsning är verkligen frälsningen. Han är kommen, han har talat, och menkligheten är räddad.

Cirkusbyggnaden kan brinna upp på en timme, och människorna som är där inne, ska kanske inte hinna rädda sig. Men världen brinner redan sedan artonhundra år tillbaka, den brinner ända sedan Jesus sade: "Jag har tänt upp en eld på

jorden", och den skall fortsätta att brinna, ända till dess mänskligheten är frälst. Eller är inte denna eld upptänd, för att mänskligheten skall smaka frälsningens lyckalighet?

Då jag förstått detta, då förstod och trodde jag, att Jesus inte endast är Messias, det vill säga, den Smorde, Kristus, utan att han också i sanning är världens Frälsare.

Jag vet, att han är den enda utgångsdörren för mig och alla dem, som jämte mig trängs och plågas i detta liv. Jag vet, att för mig liksom för alla det inte finns någon annan räddning än att följa Jesu bud, som skänka mänskligheten den högsta lycka jag kan tänka mig.

Skall jag få flere svårigheter att bekämpa, skall jag dö en tidigare död, om jag följer Jesu lära? - Det skrämmer mig inte. Det kan blott synas förfärligt för den, som inte inser tomheten och meningslösheten i sitt avsöndrade personliga liv och som tror, att han inte skall dö. Men jag vet, att ett liv, som endast rör sig kring min enskilda personliga lycka, är den största dårskap, och att denna dumma och meningslösa tillvaro skall sluta med en lika dum och meningslös död.

Därför kan jag heller ingenting frukta. Jag skall dö som de andra, som de vilka inte följer Jesu lära; men mitt liv och min död ska ha en mening för mig och andra. Mitt liv och min död skola ha varit till gagn för allas liv och frälsning, - och det är just, vad Jesus lär.

9.

Om alla utan undantag följa Jesu lära, så är Guds rike grundat på jorden; om jag ensam följer den, så gör jag, vad som är bäst för andra och mig själv. Det ges ingen frälsning utom i iakttagandet av Jesu bud.

Men var skall jag hämta tro för att iaktta och ständigt hålla dem, för att aldrig stappla eller falla därifrån? Jag tror, Herre - kom min klenheten till hjälp.

Lärjungarna bad Jesus att stärka deras tro. "Jag vill göra det goda och gör det onda"; säger aposteln Paulus. Det är svårt att bli frälst, - det är, vad som allmänt tänks och sägs.

En person håller på att drunkna och skriker på hjälp. Man kastar ut åt honom ett tåg, som ensamt kan rädda honom, och den drunknande säger: Stärk min tro på, att det här tåget blir min räddning. Jag tror, att tåget skall rädda mig, men kom min klenheten till hjälp.

Vad vill detta säga? Om en person inte griper tag i det, som kan rädda honom, så måste det betyda, att han inte förstår sin belägenhet. Hur kan en kristen, som öppet bekänner sig tro på Jesus och hans läras gudomlighet, - han må för övrigt tillskriva den vad mening som helst - hur kan han komma och säga, att han vill tro, men inte kan? Gud har själv stigit ned till jorden och sagt: Evig eld och kval och mörker vänta er, men här är frälsningen: min lära som ni måste följa. Det är inte möjligt, att en sådan kristen inte skulle tro på den erbjudna frälsningen, inte begagna sig av den, utan endast

upprepa: "Kom min klenheten till hjälp". För att kunna säga det, måste man vara säker på att inte förgås.

Några barn ha fallit ur en båt i vattnet. För ett ögonblick håller deras kläder och svaga rörelser dem uppe på ytan, och de ha inte en aning om faran. Från båten, som föres bort av strömdraget, kastar man ut ett tåg åt dem, ropar åt dem, att de kan drunkna, och uppmanar dem att gripa tag i tåget (liknelsen om det förlorade fåret, den borttappade penningen och den förlorade sonen tala inte om annat), - men barnen tror det inte. Det är inte på tåget, som de inte tror, utan de tror inte, att de ska kunna drunkna.

Några andra, lika lättsinniga barn har försäkrat dem, att de kan hålla på och bada helt muntert, fastän båten far sin väg. Barnen tror inte, att deras kläder snart ska vara genomdränkta, deras små armar uttröttade, att de ska sjunka, kvävas och drunkna. Det är på detta de inte tror, och därför tror de inte heller på det räddande tåget.

Liksom barnen inte griper tag i tåget, som man räcker dem, därför att de är övertygade om, att de inte ska drunkna, så följer inte heller de människor, som tror på själens uppståndelse, Jesu Kristi bud, deras egen Guds bud, emedan de också är övertygade om, att de inte ska förgås. De tror inte på det som är visst, endast och allenast därför att de tror på det ovissa.

Det är också därför de utropar: "Min Gud, stärk mig i tron att jag inte skall förgås!" - Men detta är inte möjligt. För att kunna tro, att de inte ska förgås, måste de upphöra att göra det, som bereder deras undergång, och börja att göra det, som ska frälsa dem, - de måste gripa tag i det räddande tåget.

Men det är just detta, de inte vilja, utan de vill övertyga sig själva, att de inte ska förgås, fastän de ser hur den ena efter den andra av deras följeslagare förgås mitt framför deras ögon.

Det är just detta begär att övertyga sig om vad som inte är sant, som de kallar tro. Det är klart, att de aldrig kan få nog därav, utan ständigt vill ha mera. När jag förstätt Jesu lära, då förstod jag först också, att det som människorna kalla tro, inte är någon tro, utan att det just är denna tro, som aposteln Jakob fördömer i sin epistel. Kap. 2: 14:

"Vartill gagnar det, mina bröder, om någon säger sig ha tro, men inte har gärningar? Inte kan väl tron frälsa honom? Och om en broder eller en syster är naken och inte har föda för dagen, och någon av er säger till dem: "Gå i frid, värm er och mätta er", men om ni inte ger dem vad deras kroppar behöver, vartill gagnar det?

Så är också tron, om hon inte har gärningar, död i sig själv. Men någon torde säga: Du har tro, och jag har gärningar. Visa mig din tro utan gärningar, så skall jag visa dig min tro med mina gärningar. Tror du, att Gud är en? Däri gör du rätt. Även de onda andarne tror det och bävar. Men vill du, o fåfängliga människa, förstå, att tron utan gärningar är död?

Vart inte Abraham, vår fader, rättfärdigad genom gärningar, då han bar sin son Isak upp på altaret? Du ser, att *tron medverkade med hans gärningar*, och att genom gärningarna vart tron fullkomnad . . . ni ser att en människa blir rättfärdigad av gärningar och inte av tro allenast ... Ty såsom kroppen utan ande är död, så är ock tron utan gärningar död."

Jakob säger, att trons enda kännetecken är de gärningar, som kommer därur, och att följaktligen en tro, som inte leder till några gärningar, inte är annat än ord, med vilka man varken kan stilla någons hunger, eller bli rättfärdiggjord eller rädda sig. En tro, som inte leder till gärningar, är ingen tro. Det är inte annat än en *benägenhet* för att tro något, en tom försäkran att jag tror på något, varpå jag i själva verket alls inte tror.

Enligt aposteln Jakobs förklaring är tron drivkraften till gärningarna och gärningarna ett uttryck av tron. Judarne sade till Jesus (Mark. 15: 32, Matth. 27: 42 och Joh. 6: 30): "Vad tecken gör då du, att vi må se det och tro dig? Vad verkar du?" Detsamma sade de till honom, då han hängde på korset (Matth. 27: 42): "Andra har han hjälpt; sig själv kan han inte hjälpa. Är han Israels konung, så stiger han ned från korset, och vi ska tro honom."

Jesus svarar dem att deras begäran är fåfång, och att man inte kan tvinga dem att tro på vad de inte tror. Han säger (Luk. 22: 67): "Om jag säger er det, så tror ni det inte." (Joh. 10: 25, 26): "Jag har sagt er det och ni tror inte ... Men ni tror inte, ty ni är inte av mina får." Judarne fordra precis detsamma som de i kyrkans tro uppfostrade kristna; de begär ett yttre tecken, som kan komma dem att tro på Jesu lära.

Jesus svarar dem, att det är omöjligt, och förklarar dem också Varför. Han säger, att de inte kan tro, därför att de inte är hans får, det vill säga, inte följer den väg, som han har visat sina får. Han förklarar (Joh. 5: 44), vari skillnaden ligger mellan hans får och de andra, varför de ena tror och inte de andra, och vad det är, som är trons hörnsten. "Hur kan ni tro," säger han, "ni som lånar läran, (doxa), av varandra och

inte söker den lära, som kommer från den som ensam är Gud?"

För att tro, säger Jesus, måste man söka den lära, som kommer från Gud allena. "Den som talar av sig själv, han söker (att utbreda) sin egen lära, (doxan ten idian). Men den som söker (att utbreda) dens lära, som har sänt honom, han är sannfärdig, och orättfärdighet är inte i honom." (Joh. 7: 18.)

Levnadsläran, doxa, är trons grundval och gärningarna framgår självmant ur tron. Men det finnes två levnadsläror, - Jesus förkastar den ena och predikar den andra. Den ena av dessa läror -- källan till alla våra olyckor -- förklarar, att det personliga livet är något väsentligt och verkligt, som tillhör människan. Det är den lära, som följts och ännu följs av det stora flertalet, som gett upphov till världens alla olika religioner och till människornas handlingar.

Den andra läran är den, som predikats av alla profeter och av Jesus Kristus, nämligen att vårt personliga liv först får någon mening genom uppfyllandet av Guds vilja. Om en person bekänner sig till en lära, som särskilt framhåller det egna, personliga livet, så anser han naturligtvis, att hans personliga väl är den viktigaste sak i världen. Och som det sanna goda betraktar han rikedom, hedersbetygelser, ära och sinnliga njutningar. Hans tro överensstämmer med hans böjelse och hans handlingar med hans tro.

Om man åter bekänner sig till en lära av annat slag, om man ägnar hela sitt liv uteslutande åt att uppfylla Guds vilja, så som Abraham gjorde, och så som Jesus lärde och gjorde, så leder ens grundsatser till en motsvarande tro och denna till motsvarande handlingar.

Därför kan de, som tror, att ett personligt liv är det sanna goda, inte tro på Jesu lära. Alla deras ansträngningar för den tron är fruktlösa. För att kunna tro på Jesu lära måste de byta livsåskådning. Så länge de inte gör det, ska deras handlingar alltid stå i överensstämmelse med deras tro och inte med deras önskningar och ord.

Man kan möta ett begär att tro på Jesu lära hos våra dagars troende lika, väl som hos dem, som bad honom om under och tecken, men hur de än må anstränga sig, kan de aldrig förverkliga denna önskan i sitt lit.

De må bedja, gå till nattvarden, öva välgörenhet, bygga kyrkor och omvända hedningar aldrig så mycket, så ska de likväl aldrig kunna följa Jesu föredöme och göra hans gärningar och det därför att dessa gärningar uppspirar ur en tro, som är grundad på en helt annan lära än den, till vilken de bekänna sig. De skulle aldrig kunna offra sin ende son liksom Abraham, medan åter Abraham inte kunde tveka ett ögonblick, om han skulle offra sin son åt Gud, denne Gud som ensamt gav hans liv mening och innehåll.

På samma sätt kunde också Jesus och hans lärjungar inte annat än ge sitt liv för andra, emedan ensamt detta i deras ögon var meningen med deras liv. Det är just i denna

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 167

oförmåga att förstå trons innersta väsen, som man finner förklaringen på det besynnerliga

förhållandet, att människor, som erkänner, att man bör leva enligt Jesu lära, likväl bemödar sig att leva i strid mot denna lära, det vill säga, i överensstämmelse med sin tro, att det personliga livet är det högsta goda.

Trons grund, det är den mening, man ger åt livet, och som bestämmer, vad man däri anser viktigt och gott eller oviktigt och dåligt. Tron själv, det är uppfattningen av det goda och onda.

Och det är inte något särskilt utmärkande för vår tid, att människor, som har en tro, grundad på deras egna läror, inte lyckas bringa den i överensstämmelse med den tro, som är en följd av Jesu lära, - det var på samma sätt fordom med lärjungarna, något som evangeliet ofta framhåller i klara och skarpa ordalag.

Jesu lärjungar ber honom upprepade gånger att stärka deras tro på hans ord. Enligt Matth. 20: 20--28 och Marc. 10: 35-45 begär de till och med, att Jesus skall stärka deras tro med löftet om belöningar. Sedan Jesus yttrat de ord, som är så fruktansvärda för var och en, som tror på det personliga livet och sätter sin lycka i denna världens rikedomar, orden: "För en rik är det svårt att ingå i himmelriket" och: "Den som inte avstår från allt för att följa mig, han kan inte bli frälst, -" frågar Petrus:

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 168

"vad ska vi då få, vi som övergivit allt och följt dig?" därefter kom Jakob och Johannes och, enl. Mattheus även deras moder fram och begärde,

att Jesus skulle låta dem sitta vid hans sida, när han kom i sin härlighet.

På Petri fråga svarar Jesus med en liknelse (Matth. 20: 1-16), och Jakob ger han till svar: "Ni vet inte, vad ni begär", -- det vill säga, ni begär det omöjliga. Ni förstår inte min lära. Min lära består i att försaka det personliga livet, och ni begär en personlig ära, - en personlig belöning. Ni kan dricka den kalk, jag dricker (leva som jag lever), men att låta er sitta på min högra och venstra sida, det är mig omöjligt.

Och i sammanhang härmed tillägger Jesus: Det är blott i det världsliga livet, som folkens storheter njuter av sin personliga ära och makt; men ni, mina lärjungar, ni bör veta, att det mänskliga livets sanna mening inte ligger i den personliga lyckan utan i att tjäna alla och ödmjuka sig inför alla. Människan har inte kommit till världen för att låta betjäna sig utan för att tjäna och ge sitt personliga liv till lösen för många.

170

Till svar på sina lärjungars begäran, vilken förråder deras oförmögenhet att förstå hans lära, befaller Jesus dem inte att ha tro, det vill säga att ändra den föreställning de till

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 169

följd av sin lära—gira _sk_ om t och ondt (det vet han är omöjligt), utan han förklarar för dem

den livets mening, som är trons grundval, -

han

lär dem att rätt urskilja godt och ondt, väsentligt och undärordnadt.

På Petri fråga: "vad ska vi då få, - vilken belöning ska vi erhålla för våra uppoffringar?"

svarar Jesus med liknelsen om de lejda arbetarna i Matthei 20:de kap., som börjar med

orden: Himmelriket är likt en husbonde osv.

Jesus förklarar för Petrus, att han inte förstår

läran, och att det är orsaken till hans brist på

tro. Jesus säger: Tron på en belöning, som är

avvägd efter arbetet, kommer endast ur den

personliga levnadsläran och kan endast från

dess synpunkt vara av vikt.

Denna tro har sin grund i pockandet på Gud

vet vad för rättigheter, som vi inbilla oss ega.

Men människan har inte rättighet till något

hon

har en as s y di eter för det goda, hon erhållit,

och där ör an hon inte heller göra anspråk på

något. inte ens om hon ger sitt lif, har hon

återgäldat

allt vad hon fått, och därför kan Herran

heller aldrig vara orättvis emot henne. Men

om

människan gör sina rättigbeter på livet gäl-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 170

lande,

om hon vill hålla räkning med alltings ursprung,

som hon har att tacka för livet, visar hon

därmed

endast, att hon inte förstår livets mening. Efter

att ha fått mottaga en välgerning, begära
menniskorna
ännu mera. Arbetarne i liknelsen
stodo
sjslölöse och el" ' ~e på toreet - de lefd_e inte.
Husbonden tar dem till sig och ger dem_ livets
högsta goda - arbetet.
De taga emot husbondens välgerning, och sedan
bli de missnöjda, därför att de inte ha något
klart
medvetande om sin belägenhet. De ha gått till
ar
betet med sin falska lära om, att de ha rätt till
arbetet och livet, följaktligen också med föresgi,
llningen
att en belöning tillkommer dem för
däras
arbete. De förstå inte, att detta arbete är livets
högsta goda, som de fått till skänks, och för
lxvilket
de böra försöka visa sig tacksamma och inte
kräfva

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 171

någon betalning. därför kunna inte heller de
menniskor,
som i likhet med arbetarne ha förvända
begrepp om livet, ega den sanna tron.
Liknelsen om husbonden och hans tjenare,
som
kommer in från marken (Luc. 1 -5-10), varmed
Jesus besvarar lärjungarnes bön att stärka
och för

öka dära's tro, tydliggör på ett ännu bestämdare sätt, vad som är grundvalen för den tro, Jesus predikar.

Då Jesus sagt, att man bör förlåta sin broder, inte en gång, utan sju gånger sjuttio gånger, invända

lärlingarna, som bli förskräckta över svårigheten

att följa denna föreskrift, att man måste ha

tro för att kunna göra det. Föröka vår tro, säga de, liksom de förut frågat: vad skola vi då få härför? Nu föra de alldeles samma språk som de

så kallade kristne: Jag vill tro, men jag kan inte; stärk hos oss tron, att vi skola blifva frälsta.

De

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 172

säga: Laga så, att vi må tro --- alldeles som judarna, när de bådö Jesus om tecken - laga med

undär eller löften om belöning så att vi må tro på

vår frälsning!

Lärlingarna sade, just, vad vi själva säga:

Ack, livad det skulle vara angenämt att kunna fortfara

att leva sitt självviska lif och på samma gång

tro, att det vore mycket bättre att följa Jesu bud.

Det vore ett lif i vår smak, men det är stridande

mot meningen i Jesu lära, och så förundra vi
oss,
att vi inte kunna ha någon tro.' På vad sätt
skingrar Jesus detta missförstånd?
Genom en liknelse, i vilken han visar, vad
den sanna tron är. Tron kan inte komma av
tillit
till hans ord, _den kommer endast och allenast
av
medvetandet om vår ställning. Trons grund är
det
på förnuftets vä~ tillkomna medvetandet, om
hur
man bäst bör handla i en åifven belägenhet.
Han
visar, att man inte kan uppväcka denna tro
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 173
hos
andra genom löften om belöning eller hotelser
om
stravf, utan att en sådan tro endast skulle vara
en
svag tillit, som fölle söndär vid första pröfning,
men
att den tro, som försätter berg, som inte kan
rubbas
av något, - att den grundar sig på medvetandet
om vår oundvikliga undärgång, så framt vi
inte be ass av den erbiudna frälsningen.
För att tro, skall man inte räkna på något
löfte om belöning, utan man skall förstå, att
den

enda räddningen undan livets oundvikliga
skepps
brott är ett lif i överensstämmelse med Mästarens
vilja. Den som en gång förstått detta, skall inte
längre söka stärka sig i tron, han skall blott
arbeta
för sin frälsning utan att vidare behöfva några
uppmaningar.

På lärjungarnes bön att föröka deras tro, svarar
Jesus: När husbonden kommer in från
marken

med tjenaren, befaller han honom inte att ge-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 174

nast

sätta sig till bords, utan han befaller honom
att

reda till måltiden och tjena honom, husbonden,
medan han äter, och först sedan får tjenaren

sätta

sig till bords och äta. Och tjenaren gör allt
detta

och anser sig inte förfördelad, han berömmar
sig

inte av sitt arbete och begär varken tacksamhet
eller belöning, ty han vet, att det måste så vara,
och att han endast gör sin skyldighet, att det

är

det oundvikliga vilkoret för hans lif och på
samma

gång hans lifs sanna lycka. "Sammalunda ock
I,"

säger Jesus, "när I har gjort allt, som blivit

edär befaldt, så ansen, att I endast gjort, vad
I voren pligtige att göra." varoch en, som förstått
sitt förhållande till Mästaren, skall också
förstå,

att han endast_ har livet, så länge han
lydni

Mästarens vilja, han skall veta, hvori haue
sanna

väl består, och han skall ega den tro, för vilken
ingenting är omöjligt. Det är denna tro, som

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 175

Jesus

predikar, den tro, som är grundad på ett fullständigt
medvetande om livets sanna mening.

Trons grund, det är ljuset (Joh. 1: 9-12) :

"Det var det sanna ljuset, hvilket upplyser alla
menniskor, då det kommer i världen. I världen
var han, och genom honom är världen gjord,
och

världen kände honom inte. Han kom till sitt
eget,

och hans egna mottogo honom inte. Men åt
alla

dem, som mottogo honom, gav han makt att
blifva

Gnds barn, dem som tro på hans namn." Joh.
3:

19-21: "Och detta är domen, att ljuset har
kommit

i världen, och människorna älskade
mörkret

mer än ljuset, ty däräs gerningar voro onda.

Ty

varoch en, som gör det onda, hatar ljuset och kommer inte till ljuset, på det att hans gerningar inte må varda bestravfade; men den som gör sanningen

(det sanningen föreskrifver) kommer till

ljuset, på det att hans gerningar må varda up-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 176

penbara,

ty de äro gjorda i Glid."

För den, som förstått Jesu lära kan det aldri~ bli tal om att stärkas i tron. Tron är enligt Jesu lära grundad på sanningens ljus; Jesus vädiar

~

till tron på sin egen person, han vä ia.r till

tron på

sanni-n, en.

Joh. 8: 40: "Han sade till judarne - - -

I söken att dräpa mig, en man, som till edär har

talat sanningen, vilken jag hört av Gud." Vers

46: "vilken av edär överbevisar mig om synd?

Om jag talar sanning, Varför tron I mig inte?"

Joh. 18: 37: Han svarade: "därtill är jag född,

och därtill har jag kommit i världen, att jag

skall

vittna för sanningen. varoch en som är av sanningen,

han hör min röst."

Joh. 14: 6: "Jag är vägen och sanningen och

livet." -- "Fadärn," säger han till sina lärjungar

i samma kapitel, v. 16, 17, "skall gifva edär en

annan Hugsvalare, att han skall förblifva hos
edär

evinnerligen, sanningens Ande, vilken världen
inte

kan undfå, emedan hon inte ser honom, inte

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 177

heller

känner honom, men I kännen honom, ty han
förblifver

hos edär och skall vara hos edär."

Han säger med ett ord, att hans lära är sanningen,
- att lian själv är sanningen.

Jesu Kristi lära är sanningens lära. därför
är tron på Kristus inte tron på ett system med
Jesu Kristi lära är sanningens lära. Därför är
tron på Kristus inte ett system med Jesu person
till medelpunkt, utan kännedomen om
sanningen.

Man kan inte övertala någon att tro på Kristi
lära,

man kan inte med fagra löften locka någon att
följa den.

Var och en som , förstår Kristi lära, tror på
honom,

därför att denna lära är sanningen. Och var
och en,

som känner sanningen, som är oundgänglig
för hans lycka,

kan inte annat än tro därpå - liksom en människa
som

förstår, att hon håller på att drunkna, inte kan
låta bli

att fatta tag i det räddande tåget. därför bevisar
en sådan fråga som: Hur skall jag göra för att

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 178

kunna tro? endast att man inte förstått Jesu
Kristi lära.

10.

175

Vi säga: "Det är svårt att leva efter Jesu
lära!" Och hur skulle det kunna vara annat, då
vi omsorgsfullt dölja vår verkliga belägenhet
för

oss själva genom det sätt, hvarpå vi inrättat
vårt

lit, då vi ifrigt söka övertyga oss, att vår belägenhet
inte alls är sådan den verkligen är, utan
helt

annorlunda? Detta kalla vi för tro, göra det till
något upphöjdt och heligt och söka med alla
upptänkliga

medel locka människorna till denna
förfalskade

tro, - med hotelser, sminter, lögner,
inverkan på sinnena. Och i vår envishet att tro
på det, som är stridande mot sunnda förnuftet,
gå

vi så långt, att vi anse just det orimliga i saken
för ett bevis på dess sanning. Har inte en kristen
en gång utropat: "Credo quia absurdum", och

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 179

ha

inte andra kristna hänryckta upprepat dessa

ord i
tanke, att det absurda, det orimliga vore vad
som
bäst kunde upplysa människorna om sanningen`?
För inte länge sedan samtalade jag med en
mycket
lärd och skarpsinnig man, som därvid yttrade,
att
den kristna läran inte hade någon betydelse
som
sedelag för livet. Det fins alltsammans, sade
han,
hos stoikerna, hos brahminerna, i Talmud.
däri
består inte kristendomens kärna, utan i det
teo::ofiska
lärosystem, som funnit sitt uttryck i dogmerna.
Det vill säga, att vad som är mig kärt och
betydelsefullt i kristendomen, det är inte det
eviga
och allmänt mänskliga uti den, det som kan
lära
mig att föra ett lörnuftsensligt lif, utan det
obegripliga,
det jag inte kan förklara, som följaktligen
är
mig gagnlöst - det i hvars namn tusentals
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 180
menniskor
blivit dödade.
Vi ha bildat oss ett falskt begrepp om vårt lif
och livet i allmänhet, grundadt uteslutande på

vår
ondska och våra dåliga lidelser, vi ha i det yttre
knutit
tron på detta falska begrepp till Jesu lära och
betrakta
den sedan som det viktigaste och nödvändigaste
i livet. Om inte denna tro på vad som
är en lögn i århundraden undärstöddts av
rnenniskorna,
skulle vårt falska begrepp om livet
och
sanningen i Jesu lära för längesedan blivit
uppenbara
för alla.

Det är förfärligt att nödgas säga, men jag tror,
att om Jesu lära och kyrkans därifrån uppspirade
dogmtro aldrig funnits till, så skulle de, som
nu

177

kalla sig kristne, vara långt närmare Jesu lära,
det

vill säga den förnuftiga lära, som predikar li-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 181

vets

sanna väl, än vad de nu äro. Profeternas sederegler
skulle då inte vara en död bokstav för
dem.

De skulle ha haft sina egna sanningsförkunnare
och skänkt dem sitt förtroende. Nu åter har
hela

sanningen uppenbarats ,på en gång, och denna
sanning

har så förfärat dem, vilkas gerningar voro
onda, att de förklädt den till lögn, och så ha
menniskorna
förlorat förtroendet till sanningen. I
vårt
europeiska samhälle ha Jesu ord: "Jag har
kommit
i världen för att vittna om sanningen och varoch
en som är av sanningen, han hör min röst",
för
längesedan utträngts av Pilati svar: "vad är
sanning?"
Dessa ord, som uttrycka en så djup,
bitter
ironi över en enskild romare, ha vi tagit på
fullt
allvar och gjort dem till en trosartikel.
I vårt samhälle lefver man inte blott utan
sanning, utan minsta begär att känna den, -
man

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 182

är till på köpet fast övertygad om, att bland alla
onödiga sysselsättningar den onödigaste är
att leta
efter sanningen i det menakliga livet.
En lära som ordnar ochv bestämmer tillvaron
- detta som hos alla folk med undantag av våra
europeiska samhällen alltid ansetts som det
vig
tigaete, detta hvarom Jesus sade: "ett är nödvändigt"
-- det förakta vi alldeles. En inrättning
kallad kyrkan, hvarpå ingen, inte ens aess e~

medlemmar, mera tror, har ensam att befatta
' r
cJermed.

,
Det enda fönster, hvarigenom ljuset intränger;
- detta ljus mot hvilket alla grubblande och lidande
menniskor vända sina blickar - air tilltäppt.

På

frågorna: vad är jag, livad bör jag göra? har
inte den Gud, som enligt er egen utsago
kommit

för att frälsa oss, i sin lära visat mig något
medel

att lätta min börda? svaras det: Fullgör myndig-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 183

heternas föreskrifter och tro på kyrkan. Men
hvarför

är då livet uppfyllt at' olyckor och lidanden?

frågar en förtviflad röst. Hvaraör allt detta
elände?

Kan jag inte avhålla mig från att deltaga däri?

Är det då omöjligt att lindra allt det onda,
som

trycker mig? Man svarar, att det är omöjligt.

Ditt begär att leva ett godt lif och hjälpa andra
att göra detsamma, är inte annat än högmod

--

en frestelse till synd! Endast ett är möjligt, -
att frälsa din själ för det kommande livet. Och
om du inte vill taga del i vårt eländiga lif, så
beror det blott på dig att lemna det. Den vägen
står öppen för alla, men vet, att om du väljer

den,
så får du inte mera taga del i denna. världens
lif,
utan upphöra att leva och småningom begå
själv mord.

Det fins blott två vägar, säger kyrkan,
antingen att tro och lyda dem, som ega makten,
och taga vår andel av det onda, vi stält till, eller
också att avstå från världen, stänga in oss i ett
kloster, beröfva oss sömn och föda eller ruttna
på

en pelare som styliten. Antingen böja knä och

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 184

buga sig tindär messan, utan att någonsin göra
något för sina medmänniskor, eller också förklara
Jesu lära omöjlig att följa; antingen gå in på
den

livets orättfärdighet, som kyrkan helgat, eller
också

avstå från livet, hvilket är liktydigt med ett
långsamt
själv mord.

varoch en, som förstätt Jesu lära, häpnar
över den villfarelse, i kravt av vilken man för-

179

säkrar, att den är förträfflig, men omöjlig att
fullgöra;

vnen det fins en villfarelse, som är ännu mer
härpa

21sväckande, - den att man för att i handling,
ni blott i ord, följ denna lära, måste draga
sig

undan från världen.

Detta är en gammal villfarelse, som var känd
at' judarne sedan långt tillbaka, ehuru den var
främmande

för judendomens väsen liksom den är
det för

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 185

kristendomens. Det var just häremot, som
långt före

Jesu tid berättelsen om profeten Jonas blev
skrifven,

- denna präktiga, av djup visdom genomträngda
berättelse, som Jesus så gerna anförde. Meningen
i den är den samma från början till slut: Jonas,
profeten, vill ensam vara rättfärdig och dygdig
och

drar sig undan från de fördärfvade människorna.

Men Gud förkunnar honom, att han i sin
egenskap

av profet bör ge de vilseledda människorna
del av

sin kunskap om sanningen och därför inte fly
dem,

utan leva i gemenskap med dem. Jonas får
avsky

för niniviternas sedefördärf och flyr, men han
kan

inte fly ifrån sin kallelse. Gud återf"ör honom
genom

hvalfisken till Ninive, och Guds vilja fullbordas,
det

vill säga att niniviterna få genom Jonas kunskap

om Guds bud, - och de bättra sig. Men i stället
för att glädja sig över, att han varit ett verktyg
för Guds vilja, vredgas Jonas på (kid och är

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 186

avundsjuk

på niniviterna, ty han ville ensam vara
rättfärdig och god. Han går ut i öknen, jämrar
sig

över sitt öde och gör Gud f'drebråelser. Så låter
Gud en kurbits växa upp, som skyddar Jonas
mot

solen, men på natten äter en mask upp kurbitsen.
Då förebrår Jonas Gud ändå bittrare, för att
kurbitsen,

som var honom så kär, blivit förstörd.

Gud

svarar honom: Du jämrar dig över kurbitsen,
som

du kallar din, och som växte upp och förgicks
på

en natt, och jag skulle inte ömka mig över så
mycket folk, som lupo mot sin undärgång genom
att leva som djur, utan att kunna skilja sin

högra

hand från den venstra? Din kunskap om sanningen
är endast nödvändig, för att du skall meddela

den

åt andra, som inte ega -len. '

Jesus kände till denna berättelse och anförde
den, som sagt, ofta. Men vi finna dessutom

också

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 187

i evangelierna en berättelse om, hur Jesus själv efter sitt samtal med Johannes, som dragit sig undan i öknen, var benägen att ge vika för samma frestelse, innan han började sitt predikarkall. Han fördes av Anden ut i öknen för att frestas av djefvulen (lögnen), men segrade över lögnen och återvände till Galileen; och efter den tiden drog han sig inte undan från de mest fördärfvade varelser, utan tillbragte sitt lif bland publikaner och syndare, lärande dem sanningen *).

*) Luc. 4: 1, J. Jesus föres i öknen för att frestas av lögnen. Matth. 4: 3, 4. Lögnen säger till Jesus, att han inte är Guds son, om han inte kan göra stenar till bröd. Jesus svarar: "Jag kan leva titan bröd. Jag är levande genom Guds enda." Då säger lögnen: "(m du är levaude genom Guds anda, så kasta dig utför berget här; din kropp skall förgås, men den anda, som Gud inblåst i dig, skall inte förgås." Jesus svarar;

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 188

"Mitt kroppsliga lif beror på Guds vilja. Att fördärfva kroppen, det är att handla mot Guds vilja, att fresta Gud." Matth. 4: 8-11. Då intalar houom lögnen: "Om så är, så tjena kroppen som alla andra, och kroppen skall tillfredsställa dig_" Jesus svarar: "Jag har ingen makt öfver kroppen; mitt lif är i Anden, men jag kan inte förstöra kroppen, emedan anden är innesluten däri enligt Guds vilja. Sålunda fastän jag lefver ett kroppsligt lif, kan jag inte unnat än tjena Gud, uuu Fadär." Oc•b Jesus lemnar ökuen för att åter träda in i världen. Enligt kyrkans egen lära har Jesus, Gud-menniskan, gifvit oss föredömet av sitt lif. Hela sitt lif -- det av oas kända - tillbringar Jesus midt i livets vimmel bland publikaner och syndärskor och i Jerusalem bland fariseer och skrift lärde. Jesu förnämsta bud äro : kärleken till nästan och utbredandet av hans lära. Båda dessa fordra en ständig beröring _ med den yttre verl_den. Och så drar man plötsligt den slutsatsen, att enligt

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 189

Jesu

lära bör man avlägsna sig från världen, inte

bry sig

om någon - bli styllit. Således skall en Jesu efterföljare

göra raka motsatsen till livad Jesus

själv

gjort och lärt.

Genom de kyrkliga förklaringarna framstår

Jesu

lära varken för verldsmenniskor eller munkar

som

en sedelag, som lär dem att förbättra livet för

sig

själva och andra, utan verldsmänniskorna lär

den

blott, vad de skola tro på för att trots sitt dåliga

lif ändå bli saliga i en annan verld, och munkarne

lär den att göra litvet ändå hårdare för sig, än

det är.

Men det är inte, livad Jesus lär. Jesus lär

sanningen, och om något är sant i teorien, så

förblir

det sant i praktiken också. Om livet i Gud enligt

teorien är det enda sanna, i sig självt lycksaliga

livet, så måste det också vara så här nere på

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 190

jorden

trots alla livets vexlingar.

Om ett lif, inrättadt efter Jesu lära, inte bleve

ett sant, lycksaligt lif, så vore hans lära inte

sanning.

Jesus bjudar oss inte ett sämre för ett bättre,
utan tvärtom ett bättre för ett sämre. Han hyser
medömkan med människorna, som förefalla
honom

som förvillade får utan någon herde, ocll han
lofvar

dem en herde och godt bete. Han säger, att
hans lärjungar skola bli förföljda för hans läras
skull,

och att de med ståndaktighet böra undärkasta
sig

världens förföljelser. Men han säger inte, att
de

genom att följa hans lära skola lida mera, än
om

de följde världena lära. Tvärtom säger han, att
de,

som följa världens lära, skola bli osaliga, och
de,

som följa hans lära, saliga.

Jesus predikar inte frälsningen genom tron på
asketismen eller självalda plågor, utan han
predikar

ett lit, som på samma gång det räddar oss
ifrån

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 191

det personliga livets tomhet, skänker oss färre
lidanden

och flera fröjdär än detta.

Jesus säger, då han förkunnar sin lära, att
äfvén

om människorna äro ensamma om att följa

den midt
bland andra, som inte leva därefter, så skola
de
därför inte bli olyckligare, utan tvärtom vida
lyckligare
än dessa andra. Han säger, att det fins
en
g felbar verldslig beräkning, den att inte ha
bekymmer ,för
det verldsliga li/vet.
Petrus sade till Jesus (1Vlarc. 10: 28-30): "Se
vi havva övergifvit allt och följt dig; livad skola
vi
då få? (1VTatth. 19: 27.) Jesus svarade och
sade:
"Sannerligen säger jag edär: Ingen är, som
har övergifvit
hus eller brödär eller systrar eller fadär
eller
modär eller hustru eller barn eller åkrar för
min
och evangeliu skull, som inte skall få hundravaladt
igen nu i denna tiden, hus och brödär och
systrar

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 192

och modär ooh barn och åkrar, midt ibland
förföljelser,
och i den tillkommande världen (tiden) evigt
li£'o

(Luc. 5: 10, 11; 18: 28-30.)

Jesus förklarar, det är sant, att de som följa
honom, böra vänta sig att bli förföljda av dem,

som
inte följa honom, men han säger inte, att hans
lär-
183
jungar därför skola lida någon förlust. Tvärtom
säger han, att hans lärjungar skall få flere
fröjdär
i denna världen än de, som inte vilja följa honom.
Att Jegus säger och tänker så, det kan inte
dragas i tvifvel, då han så klart uttryckt sig i
detta
ämne, och då hans ord bekräftas av hela hans
öfriga
lära och hans lif, liksom av hans lärjungars.
Men
är det också sant?
Betraktar man rent teoretiskt frågan, vilkas
belägenhet som är bäst, Jesu lärj,mgars eller
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 193
världens
lärjungars, så kan man inte undgå att inse, att
Jesu
lärjungar måste ha det bättre redan av det
skälet
att de, som göra alla godt, inte kunna väcka
någons
hat eller illvilja. Jesu lärjungar göra ingen
ondt
och kunna därför inte förföljas a andra än onda
menniskor, medan åter världens lärjungar
måste bli
förföljda av alla, eftersom den lag de lyda är

kampens,
den ömsesidiga förföljelsens lag. vad beträffar
tillfälliga
lidanden och olyckor-, sa äro de desamma
för
båda parterna, med den skilnaden att Jesu
lärjungar
äro beredda därpå, och världens lärjungar
åter uVpbjuda
alla sina själskravter för att undvika
dem,
samt vidare att Jesu lärjungar känna, att deras
lidanden äro till gagn för menskligheten, undär
det
världens lärjungar inte veta, hvori"ör de lida.
När
man sålunda abstrakt betraktar frågan, kommer
man
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 194
till den slutsatsen, att Jesu lärjungar måste
vara i
en bättre ställning än världens lärjungar. Alen
är
det också så i verkligheten:?
För att övertyga sig härom, må varoch en
påminna sig alla smärtsamma stundär i sitt
lif, alla
de fysiska och moraliska lidanden, han utstått
och
utstår, och sedan frtiga sig, om det är för Jesu
lära
eller för världens lära, som han måst lida allt

detta.

Går han ärligt och uppriktigt igenom hela sitt
lif,

så skall han finna, att han aldrig, inte en enda
gång,

lidit därför att han fullgjort Jesu bud. Den
största

delen av hans olyckor ha endast och a len_as
föranledts

därför att han i strid med sin böjelse
följt

ver dens lockande lära.

Ur mitt från världslig synpunkt ovanligt lyckliga
lif skulle jag kunna uppräknas en sådan massa
kval,

som jag utstått för denna läras skull, att ingen

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 195

martyr för Jesu lära kan ha lidit mera. Alla
mitt

lifs smärta Fullaste stundär, från mina studentorgier
och dueller, mina stridär och sjukdomar, till
de outhärdliga,

onaturliga förhållanden, hvare jag
nu lefver,

- allt detta är ett martyrskap för världens läras
skull. Ja, det är om mitt lif, jag talar, om mitt
från världslig synpunkt ovanligt lyckliga lif!

Och

hur många andra martyrer ha inte för denna
samma

läras skull lidit och lida ännu kval, som jag
svårligen

skulle kunna uppräknat!

Vi se inte de svårigheter och faror, som fullgörandet
av världens lära medför, därför att

vi äro

övertygade om, att det inte kan vara annorlunda.

Vi äro övertygade om, att alla dessa olyckor,
som vi själva ådraga oss, äro oundvikliga för

var

tillvaro, och vi kunna inte fatta att Jesus just

lära

oss, hur vi skola undvika dem och göra vårt lif

lyckligt.

För att bli i stånd att besvara frågan: hvilket

lif är det lyckligaste? måste man, om ock-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 196

så

blott i tanken, frigöra sig från sitt vanliga falska

åskådningssätt och utan fördomar kasta en

granskande

blick på sig själva och sin omgivning.

Gå ut på de folkuppfyllda gatorna i våra stora

städer och betrakta alla dessa sjukliga, bleka,

förstörda

anleten; tänk på ditt eget lit' och alla

däras,

vilkas historia du känner till; påminn dig alla

de

våldsamma dödsfall, de självmord, hvarom

du hört

talas, och fråga dig sedan: hvarför äro alla dessa

lidanden,

dessa plötsliga dödsfall, dessa anfall

av förtviflan
som leda till självmord? Och så undärligt
det än till en början kan tyckas dig; skall du
finna,
att nio tiondelar av de mänskliga olyckorna
och plågorna
uppstå därigenom, att man fullgör
världens
lära, - du skall finna, att de äro onödiga och
inte
behöfde finnas till, - att således de flesta
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 197
människor
äro martyrer för världene lära.
Nyligen for jag en regnig höstdag i spårvagn
över det stora torget vid Sucharevotorneti
Moskva.
Undär en sträcka av nära en half verst klöf
vagnen
itu en tätt hoppackad folkmassa, som genast
åter
slöt sig bakom den. Från morgon till kväll
traska
alla dessa tusentals, till största delen utsvultna
och
trasiga människor omkring där i smutsen,
gräla och
kifvas, avundas, okväda och bestjåla hvarandra.
Det
är likadant på alla salutorg i Moskva. När avtonen
brutit in, bege de sig till krogarne och andra
illa beryktade nästen och därifrån hem till sina

kyffen och usla nattkvarter.

Tänk på dessa människors lif, på den ställning, de övergifvit, och den, hvare de nu själva försatt sig, tänk på det rastlösa, ändlösa arbete, som tynger

dem, karlar så väl som kvinnor, och du skall

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 198

se,

att de i sanning äro martyrer.

Alla ha de övergifvit hus och hem och åker, föräldrar oc1 slägtingar, ofta äfven hustrur och barn.

De ha avstått från allt det, som egentligen utgör livet, och begifvit sig till städärna för att förvärfva det, som enligt världens lära gäller för att vara oundgängligt. Och alla dessa menniskor, - för att

nu inte alls tala om dem, som sofva i nattasylen och leva på bränvin och avskräden, - alla, från fabriksarbetarne, droskkuskarne, sömmerskorna och

glädjeflickorna ända upp till de rike köpmännen och

ministrarne föra de det olyckligaste och onaturligaste lif, och kunna dock inte förvärfva det, som enligt världens lära är oundgängligt för varoch en utav

dem.

Sök bland dessa menniskor, från trashanken till millionären, reda på någon, hvars inkomster räcka

till att förskavfa honom allt det, som han enligt

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 199

världens lära anser oundgängligt, - du skall inte finna en på tusen. varoch en anstränger sig att förvärfva något, som han inte behöver, men som enligt världens lära anses oundgängligt, och som han därför känner sig olycklig över att inte ega. Och knapt har han väl hunnit förskavfa sig detta föremål, förr än han genast skall ha ett annat och så återigen ett annat, och så fortgår detta Sisyfusarbete utan rast eller ro och utsuger och förstör hans lif. Du må gå igenom hela förmögenhetsskalan från den som förtjenar 300 rubel om året till den som förtjenar 50,000, så skall du knappast finna en, som inte aträfvat och anstränger sig till det yttersta för att förtjena 400 rubel, ifall han har 300, 500 ifall han har 400 och så vidare i oändlighet. Och det fins inte en enda, som, då han eger 500 rubel, frivilligt och gerna för samma lefnadssätt

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 200

som den, vilken inte har mera än 400. Om man

HPARI MIN TRO BESTÅR. 187

också stundom påträffar dylika fall, så märker snart, att de inte föranledas av någon önskan att göra tillvaron lättare för sig, utan blott av begär att samla pengar och sätta dem i säkerhet. var och en vill bara lägga mera och mera på den redan förut så tunga bördan av sitt lif och helt och hållet, oinskränkt och utan förbehåll, överlemna sin själ i världens våld. I dag köper man sig en överrock och ett par galoscher, i morgon ett fickur med kedja, i övermorgon inrättar man åt sig ett rum med hvilsoffa och bronslampa, så köper man sig mattor och sammetsklädär, så ett helt hus, ridhästar, tavlor, smycken, och så blir man sjuk av överansträngning och omåttligt arbete och dör. En annan fortsätter i samma spår och offerar sitt lif åt samme Moloch, - och så dör han också, utan att själv veta,

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 201

hvarför

han levat på detta sätt.

Men kanske har ett sådant lif någon särskild lockelse i sig självt?

Låt oss jemföra det med vad människorna alltid kallat för lycka, och du skall se, att det är avskyvärdt. vilka äro i själva verket de förnämsta

vilkoren för en jordisk lycka, - de mot vilka ingen tänker på att göra någon invändning? Ett av de första, allmänt erkända vilkoren för lyckan är att leva ett lif i gemenskap med naturen, det vill säga att njuta av himlen, solen, den friska rena luften, den grönskande jorden, uppfylld av växter och djur. I alla tidär ha människorna ansett som en stor olycka att bli beröfvade allt detta. Men se nu, hvilket lif de menniskor föra, som leva efter världens lära! Ju bättre de lyckats ur verldslig synpunkt, desto omöjligare blir det för dem att få detta första vilkor för lyckan uppfyltdt. Ju större däras verldsliga framgång är, desto mindre kunna

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 202

de njuta av solskenet, de friska fälten och skogarne eller åsynen av husdjur och vilda djur. Många ibland dem, isynnerhet kvinnorna, bli gamla och grå utan att mer än högst två eller tre gånger i sitt lif ha sett soluppgången en tidig morgon; ängar och skogar ha de aldrig skådat annat än från en jernvägskupe eller en vagn; aldrig ha de sått

eller
planterat något, aldrig ha de uppfödt vare sig
en
ko, en häst eller en höna, och de ha inte minsta
begrepp om, hur djuren födas, växa upp och
leva.
De se aldrig annat, dessa människor, än dyrbara
tyger och stenar och snidadt, förarbetadt
trä i
en konstgjord belysning -- ty inte ens solskenet
kunna de göra sig till godo. De höra aldrig
annat
än bullret av maskiner och 'vagnar, kanonskott
och
ljudet av musikinstrument, de inandas lukten
av parfymer
och tobaksrök; de äta, tack vare sina
dåliga

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 203

magar och sin förskämda smak, sällan annat
än
starkt kryddad och hårdsmält mat. Om de
också
förflytta sig från ett ställe till ett annat, så förändrar
det ingenting i deras belägenhet. De resa
i
tillslutna lådor. På landet, utomlands, hvart
de begifva
sig, ha de alltid samma mjuka mattor
undär
fötterna; samma tjocka förhängen stänga ut
solljuset

från dem, samma betjenter, kuskar och portvakter
avskära dem från all beröring med människorna,
jorden, djur- och växtvärlden. varde än äro,
nödgas de likt inspärrade fångar umbära dessa
vilkor

för lyckan. Och liksom fångar trösta sig
med

ett grässtrå, som stinter upp på fängelsegården,
eller med en spindel eller råttan, så trösta sig

ivfven

I VARI MIN TRO RESTÅR.]\$9

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 204

dessa människor stundom med bleka, skrangliga
krukväxter, med en papegoja, knähund eller
apa,

som de dock varken mata eller uppfostra själva.

Ett annat obestridligt vilkor för lyckan är arbetet,

- först och främst det arbete, som man

av

egen fri vilja valt och älskar, och för det andra
det

kroppsliga arbete som skavfar en matlust och
sömn.

Nå, här är det på samma sätt som nyss, -ja
större

ens andel är av den föregifna lycka, som ett lif
efter

världens lära kan skänka, desto mindre får
man

detta vilkor för en sann lycka uppfylldt. Alla
verldens

lycklige, de högtuppsatte och rike, äro

fullständigt

beröfvade varje slags arbete och

kämpa

fruktlöst mot de sjukdomar, som bristen på

kroppsligt

arbete åsamkar, och mot den ledsnad som

förföljer

dem - (jag säger fruktlöst, därför att arbetet

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 205

endast är ett nöje, när det är nödvändigt, och

de

behöfva ju ingenting). Eller också göra de ett

arbete,

som är dem förhatligt, liksom bankirerna,

prokuratorerna,

guvernörerna, ministrarna och

däras

fruar, vilka ställa till baler och supéer och

tänka

ut toaletter åt sig och sina barn - (jag säger

förhatligt,

ty jag har ännu aldrig träffat på en enda

av dessa människor, som varit nöjd med sitt

arbete

eller egnat sig däråt med ens så, mycken tillfredsställelse,

som hans portvakt erfar, då han

skottar

undan snön utanför porten). Alla dessa lyckans

gunstlingar äro antingen beröfvade allt arbete

eller

också fastsmidda vid ett arbete, som de avsky,

det

vill säga, att de befinna sig i samma ställning
som

brottslingar, dömda till stravfärbete.

Det tredje obestridliga vilkoret för lyckan är
familjen. Men ju mer människorna äro den
verlds-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 206

liga framgångens trälar, desto mindre .blir
denna

lycka däräs lott. Flertalet äro utsväfvande
rucklare,

som med full överläggning avstå från de
fröjdär,

familjen skänker, för att endast släpa på dess
bekymmer.

Om de inte äro sådana utsväfvande
rucklare,

så äro barnen ändå inte en glädje för
dem,

utan en börda, som de söka bli kvitt genom
att

med alla upptänkliga medel, äfven de grymmaste,
göra föreningen ofruktsam. Och om de ha

barn,

så beröfva de sig självmant glädjen att vara
tillsammans

med dem.

Enligt bruken och sedvänjorna i den verld,
hvari

de leva, måste de för det mesta överlemna
dem åt

främlingar, först åt utländingar, sedan åt offentliga

uppfostningsanstalter, och sålunda få de av
familjelivet

inte mera än dess sorger - barn som allt

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 207

ifrån sin tidigaste ungdom bli lika olyckliga
som

sina föräldrar, och som för dessa endast hysa
en

känsla, - önskan att de skola dö, för att de
själva

må få ärfva*). De äro visserligen inte inspärrade
i ett fängelse, men deras lefnadssätt gör dem
med

*) Det är mycket märkvärdigt, -- det försvar
för ett sådant

lefnadssätt, som man ofta får hörn från
föräldrars läppar.

»Jag behöver ingenting,» säger fadärn; »det
här livet plågar

mig obeskrifligt, men av kärlek till mina barn
fortsätter jag att

föra det; jag gör det för deras skull., Det vill
säga: Jag vet

säkert, av erfarenhet, att vårt lif är olyckligt.
Följaktligen - - -

uppfostar jag mina barn, så att de må bli lika
olyckliga som

jag själv. Och av kärlek till dem för jag dem
till en stad,

uppfylld av fysiska och moraliska smittämnen;
jag anförtror dem

åt främlingar, som i deras uppfostning endast

se en inkomatbringande
befattning; jag störtar själv mina

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 208

barn i ett fysiskt,
andligt och moraliskt fördärf. Och så skall
detta räsønnernng
tjena till att rättfärdiga föräldrarnes eget vansinniga
liff

191.

:vfsc~•ude på därnas familj olyckligare, än om
de sutte

i fängelse, helt och hållet beröfvade sina kära.

Det fjerde vilkoret för lyckan, det är ett fritt
och kärleksfullt umgänge med alla människor

i hela

världen. Men ju högre man står på samhällsstegen,
desto mindre får man detta viktiga vilkor för

lyckan

uhpfyltdt. Ju högre man stiger, desto trängre
och

inskränktare blir den krets av människor,
med vilka

det går an att knyta förbindelser; ju högre
man

stiger, desto lägre stå också i andligt och moraliskt
avseende de människor, med vilka man kan

umgås.

En bonde och hans hustru ha full frihet att
träda i beröring med vem som helst, och om

en

hel million människor inte vill ha något ge-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 209

mensamt

med dem, så återstår det dem 80 millioner
från

Archangelsk till Astrachan, arbetare liksom de
själva,

med vilka de kunna leva tillsammans i endrägt
och sämja, utan att först behöfva göra visit eller
låta presentera sig. För en tjänsteman och
hans

hustru fins det hundratals menniskor, som
äro däräs

likar, men dessa erkännas inte av de högre
tjänstemännen,

liksom de själva inte vilja veta av
några,

som stå undär dem. En rik verldsman och
hans

hustru känna endast till några tiotal familjer
ur societeten,

- resten är dem alldeles obekant. För
en minister, en millionär fins det inte mer än
ett

tiotal personer, som äro lika rika och betydande
som de själva. För en konung eller kejsare blir
kretsen ändå trängre. Är detta inte en bild av
cellsystemet,

som endast låter fången träda i beröring
med två eller tre fångvaktare?

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 210

Det femte villkoret slutligen för ett lyckligt lif
är att ha helsa och få dö en lugn död utan

plågsamma
sjukdomar. Och återigen blir detta
vilkor
allt omöjligare att uppfylla, ju högre man
klättrat
upp på samhällsstegen.
Tag ett äkta par ur societeten och ett dito nr
bondeklassen, båda av det vanliga genomsnittet,
och
jmför dem. Trots det tunga arbete och de
försa
kelser, som bonden och hans hustru äro undärkastade,
- inte genom egen skuld, utan till
följd
av den orättvisa lott, man beredt dem - så
skall
du finna dem begge två friska och starka, medan
åter det andra paret täflar om, vilkendära av
dem
som skall vara sjukligast och eländigast. Återkalla
i minnet alla de rika män och kvinnor du
känner,
och du skall få se, att flertalet utgöres av sjuklingar.
Bland dem är en fullkomligt frisk menniska,
som
inte oupphörligt och ständigt sköter sin helsa,
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 211
ett
lika sällsynt undantag som en sjuk i arbetareklassen.
Alla dessa lyckans gunstlingar börja med
onani, som
i deras sedär blivit ett naturligt vilkor för utvecklingen.

De äro tandlösa, gråsprängda eller
flintskalliga
vid en åldär, då arbetaren först börjar
träda
i sin fulla kravt. IVästan alla äro de hemsökta
av
nerv-, mag- eller könssjukdomar, härrörande
av fråsseri,
dryckenskap, otukt eller ett överdrifvet
bruk
av medikamenter. Och de, som inte dö unga,
tillbringa
halfva sitt lif med att sköta sin helsa
och
spruta i sig morfin och bli giktbrutne, lame
stackare,
som inte kunna reda sig själva, utan föra
ett
parasitlif likt dessa myror, som födas av arbetarne.
Drag dig till minnes, hur de dött: den ene
skjuter
sig en kula för pannan, den andre ruttar bort
till
följd av syfilis, gubben tar livet av sig genom
att
använda för mycket retande medel, ynglingen
gcxxnntIx
311n rrho Ho;;r,Ar,. 193
nom att låta mörbulta sig för att uppväcka,
sinlig-
Imtsbegäret. En blir uppäten av ohyra, en annan

av maskar; några äta eller supa ihjäl sig, andra
duka undär genom missbruk av morfin eller
fosterfördrifning.

De ena efter de andra falla offer
för

erldens lära, och i dära's apår trängas nya
skaror.

Som de forna martyrererna går man frivilligt
plågorna

och undärgången till mötes.

Det ena livet efter det andra kastas undär
denna Jaggernautsvagn, som går fram över
dem

och krossar dem i smulor, och nya offer störta
sig

hoptals undär hjulen med jämmerrop, snyftningar
och förbannelser!

Ja, det är svårt att fullgöra Jesu lära! hlan
säger: "varoch en som vill följa mig, han skall

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 213

överge hus och åkrar och brödär och följa
mig,

som är Gud; och han skall få i denna världen
hundrafaldt

igen av hus och vkrar och brödär och
dessutom

det eviga livet." Och ingen rör sig ur
stället.

1`erldens lära säger: "Ofvergif hus och åkrar
och

brödär; lemna landsbygden för att bege dig
till en

osund, fördärfvad stad; tillbringa hela ditt lit
med
att antingen som badare tvåla in andras ryggar,
eller som boddräng räkna andras slantar, eller
som
domstolsprokurator uppsätta handlingar,
som göra
livet ändå värre för olyckliga stackare, eller
som
minister oupphörligt och brådskande undärteckna
onödiga papper, eller i spetsen för en här slå
ihjäl
dina medmänniskor. 7,ef detta avskyvärda lif,
som
alltid slutar med en fasansfull död, och du
skall
varken erhålla något i detta livet eller i det

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 214

tillkommande."

Det är vad denna lära, säger, och
alla rusa till i massa. Jesus har sagt: "Tag ditt
kors och följ mig, det vill säga, bär undärgifvet
den
lott, som tillfallit dig, och lyd mig, som är din
Gud."

Ingen rör sig. Men låt bara den uslaste av de
uniformerade herrar, som ha till specialitet
att slå
ihjäl folk, komma och säga: "Tag - inte ditt
kors, -
utan din rensel och ditt gevär, och gå mot en
säker

död, kryddad av alla möjliga kval", - och alla skola
genast skynda i väg.
Skilda från sin familj, från föräldrar, hustrur och barn, utspökade i löjliga drägter, pligtiga att
lyda den förste bäste förmans befallningar, utsvultna,
förfrusna och utmattade av ilmarscher, gå de utan
att veta hvart, liksom en oxhjord till slagtarbänken,
- men det är inga oxar, det är menniskor.
De fråga sig hvarf"ör, och utan att erhålla något svar, marschera de vidare med förtviflan i hjertat,

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 215

döende av köld, hunger och smittsamma sjukdomar,
marschera alltjemt, ända tills man ställer upp dem
inom skotthåll för kulorna och befäller dem att döda
menniskor, som de inte känna. De döda och bli
dödade. Och ingen av dem vet i livad ändamål eller av livad skäl. Någon ärelysten officer behöver bara svänga värjan och uttala några svassande ord,
för att de hoptals skola rusa mot döden, och ingen
finner, att detta är svårt. Och detta gäller inte blott med avseende på offren själva; - inte heller

däras föräldrar se något svårt häri. De uppmuntra tvärtom sina barn att göra det. De tycka inte blott, att detta är, som det bör vara, och att man inte kan handla annorlunda, utan de finna det också beundransvärdt och moraliskt riktigt.

Man skulle kunna tro, att Jesu lära vore svår, grym och förfärlig att följa, ifall fixllgörandet av

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 216

världens lära vore lätt, angenämt och utan fara. Inlen nu är åter världens lära vida svårare, farligare och grymmare än Jesu lära.

~ ordom, berättar man, gav's det martyrer för Jesu skull, men de utgjorde endast undantag, klan

kan uppskatta dem till omkring trelundrattiotusen -- frivilliga och ofrivilliga - på adärtonhundra år.

Men räkna världens martyrer, och för varje kristen

martyr skall du finna tusen verldsliga martyrer, som lidit hndravaladt grymmare kval. Antalet av

krigets offer, till exempel, uppgår endast tindär vårt

århundrade till tretio millioner människor.

Och för att undvika både plågorna och döden hade dessa martyrer inte ens behöft följa Jesu lära,

- blott vägra att följa världens.

Om man endast upphör att tro på verldens lära, att anse det oundgängligt att bära klockkedja och gå i lackerade stöflar, ha en salong, som man

inte gör någon nytta med, och begå alla de

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 217

dumheter,

som lydnaden för världens bud kräfver,

så

behöver man inte heller undärkasta sig ett

förlöande

arbete och lidanden, som överstiga ens

kravter.

Man är fri från de rastlösa, ändlösa mödorna

och

bekymren, man kan åter träda i gemenskap

med

naturen, egna sig åt det arbete, man älskar,

mister

varken sin familj eller sin hälsa och dör inte

en

grym, enfaldig död.

Det är inte sådana martyrer, som Jesu lära

kräfver, det är inte detta, han predikar. Han

lär

oss tvärtom att sätta en gräns för de lidanden,

som

människorna måste utstå för och genom världens

falska lära. Jesu lära har en djupt metavysisk,

en allmänsklig

betydelse, men den har också den

mest

enkla, klara och praktiska betydelse för varje enskildt människolif. Man skulle rent av kunna uttrycka

det så, att Jesus lär människorna att

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 218

inte

göra dumheter:

Det är meningen i Jesu lära, den enklaste och för alla tillgängliga meningen.

Jesus säger: Förtörnas inte, se inte föraktfullt ned på någon, ty det är dåraktigt. Blir du ond, förolämpar du andra, och det är värst för dig själv.

Jesus säger vidare: Löp inte efter kvinnor,

utan

tag dig en och lef tillsammans med henne, det skall du finna dig väl av. Han säger också:

Bind

dig aldrig med löften till någon, att du inte må bli tvungen att begå dårskaper eller brott. Vidare säger han: Löna inte ondt med ondt, så att inte det onda må slå ned över dig med fördubblad kravt, liksom den över honungskakan upphängda tråklossen slår ihjäl björnen, när han slänger undan

den. Och slutligen säger han: Anse inte människor som främlingar, därför att de bo i ett annat land

och tala ett språk, som är olika mot ditt. Om du

betraktar dem som fiendär, så skola de också be-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 219

trakta dig som en fiende, och det skall vara
värst
för dig själv. Låt därför bli att göra dig skyldig
till alla dessa dumheter, och du skall bli lyckligare.
Ja, allt det där är mycket vackert, svarar
man, men världen är nu en gång sådan, att
det bringar
en mera elände att uppresa sig mot dess
lagar
och inrättningar 'ån att foga sig efter dem.
Vägrar man att gå i krigstjenst, blir man
kastad i fängelse, kanske skjuten. Sätter man
sig
197
inte i skydd för nöd och bekymmer genom att
samla ihop mera än vad man behöver för sig
och
sin familj, svälter man snart ihjäl tillika med
familjen.
Så rasonnera de menniskor, som försöka
att
försvara samhällsorganisationen, men de mena
det
inte själva. De säga så endast och allenast därför,
att de inte kunna förneka sanningen av
Jesu
lära, till vilken de i ord bekänna sig, och därför
att de på ett eller annat sätt måste rättfärdiga
sig

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 220

för att de inte följa den i handling. Och inte
nog
med att de inte mena, livad de säga, utan de
ha
heller aldrig det ringaste tänkt över detta ämne.
De tro på världens lära och anföra endast den
ursäkt,
som kyrkan lärt dem - att man måste lida
oerhörddt, om man vill följa Jesu lära, -- därför
ha
de aldrig ens försökt att följa den.
Vi se otaliga lidanden, som människorna undärkasta
sig för världens skull, men några lidanden
för Jesu skull se vi inte mera till i vår tid. Tretio
millioner menniskor ha omkommit i krigen,
milliardär
ha förgåtts, uppslukade av den mördande
tillvaro,
som grundats på världens läroprinciper.
Men
jag vet inte, att man i våra dagar har träffat på
en enda menniska, sorn dött en grym död eller
levat ett eländigt lif av svält och umbäranden
för
Jesu läras skull. Dessa föregifna lidanden äro
endast

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 221

en barnslig ursäkt, som visar, hur litet vi känna
till Jesu lära. Det är inte nog med, att vi inte
följa den, - vi ha aldrig ens tagit den på fullt
allvar. Kyrkan har gjort sig besvär att förklara
den för oss på ett sådant sätt, att den förefaller

oss som en skräckbild och alls inte som läran
om
ett lyckligt lif. Jesus kallar människorna till en
levande källa, som är helt nära dem. människorna
försmäkta av törst; de äta smuts och dricka
sitt blod,
men däras läromästare ha sagt dem, att de
skola förgås,
om de bege sig till den källa, dit Jesus kallar
dem.
Och människorna tro dem; de plågas och dö
av
törst på två stegs avstånd från källan, utan att
våga
nalkas den. Man behöver blott tro på Jesu
ord,
som sagt, att han skänkt världen det sanna
goda,
tro, att han kan gifva oss som försmäkta av
törst,
en levande vattenkälla, och skynda dit,
så märker
man strax, hur listigt kyrkan gått till väga i sitt
bedrägeri, och hur dåraktiga vi äro, som låta
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 222
plåga
oss, när frälsningen är så nära. Erkänner man
endast öppet och enkelt Jesu lära, så blottas
genast
den förfärliga lögn, hvori vi alla leva.
Det ena släktet efter det andra söker trygga
sin tillvaro med våld och sålunda skydda sin

egendom.

Vi tro oss finna livets lycka i makt och överflöd. Vi äro så vana härvid, att Jesu lära, som säger oss, att en människas lycka inte kan bero av rikedom och yttre inflytande, och att den rike inte kan vara lycklig, tycks oss kräva alltför många uppoffringar. Men det är ett misstag. Jesus lär oss inte att göra vad som är sämst, utan vad som är bäst för oss här i livet. Driven av sin människokärlek predikar han upphävandet av egendomen och alla på våldet grundade skyddsåtgärdar, alldeles som vi i deras eget intresse lär det lägre folket att avhålla sig från grälsjuka och omåttlighet. Han säger, att om människorna vilja leva utan att

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 223

besitta någon egendom och utan att försvara sig

mot våldet, så skola de leva lyckligare, och han

bekräftar sina ord med föredömet av sitt lif.

Han

säger, att varoch en, som lefver efter hans lära, ständigt bör vara beredd att undärkasta sig

andras

övervåld, att frysa eller svälta ihjäl och inte

vara
säker om en enda timme av sitt lif. Det är detta,
som tyckes oss vara allt för stora uppoffringar,
och
ändå är det blott en ärlig framställning av
människars
oundvikliga lefnadsvilkor.
En Jesu lärjunge bör vara beredd på allt,
isynnerhet på lidanden och döden. Men befinner
sig inte en världens lärjunge i alldeles samma
be
lägenhet? Våra inbillningsfoster ha blivit oss
en
sådan vana, att allt vad vi göra för att trygga
vår
tillvaro (våra armeer, fästningar, visthus,
klädsåp,
medikamenter, bostäder och pengar), förefaller
OSS
TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR
JANUARI 2010
PAGE 224
något varaktigt, som ett verkligt skydd för
lif. Vi glömma, vad som hände mannen, vilken
beslöt
att bygga sig nya lador för att försäkra sig om
överflöd för många år, - han dog samma natt.
Allt livad vi göra för att betrygga
vår tillvaro har en slående likhet med strutsens
beteende, när han stannar och stinter hufvudet
undär vingen, för att inte se, hur man slår
ihjäl
honom. Ja, vi bära oss ändå dummare åt än
strutsen; för att skavfa oss ett tvifvelaktigt

skydd

(hvarav vi inte ens själva draga fördel) för ett osäkert lif i en osäker framtid, blottställa vi ohjelpigt

ett säkert lif i ett säkert närvarande.

Vår villfarelse beror på den fasta övertygelsen, att vår tillvaro skulle kunna tryggas genom kampen

mot andra. Vi äro så vana att tro på dessa inbillade skydd för vår tillvaro och vår egendom att vi inte märka, vad vi gå miste om genom att

söka skavfa oss dem. Vi gå miste om allt, - om hela livet. Hela livet uppslukas av bekymmer för

att skydda livet, av förberedelser för livet, så

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 225

att

det alls inte återstår något av livet självt.

Kan man blott för ett ögonblick frigöra sig från sina inrotade vanor och kasta en fördomsfri blick på sitt lif, så skall man se, att allt vad vi förege oss göra för att trygga vårt lit, det göra vi

endast och allenast för att i denna sysselsättning glömma, att livet aldrig kan bli betryggt.

Men

det är för litet sagt, att vi bedraga oss själva och blottställa vårt verkliga lif för ett inbilladt lifs

skull; oftast förstöra vi äfven med våra bemödanden just det, som vi vilja betrygga. Fransmännen

grepo till vapen år 1870 för att skydda sin tillvaro och beredde därmed endast hundra tusentals fransmäns undärgång. varje folk, som griper till

vapen, gör på samma sätt. Millionären tror sin

tillvaro vara skyddad, därför att han samlar så mycket pengar som möjligt, och så locka dessa pengar dit en missdådare, som mördar honom.

Den

inbillade sjuke skyddar sitt lif med en massa

me-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 226

dikamenter, och så taga dessa medikamenter småningom

livet av honom. Och dödar de honom

också

inte, så tvingar de honom dock att avstå från det

verkliga livet, liksom den lame mannen, som i trettiofem år inte levde, utan blott satt och väntade

på ängeln vid dammen i Bethesda. Jesu lära, som

säger, att det är omöjligt att betrygga sitt liv, utan

att man varje ögonblick bör vara beredd på döden,

är obestriddigen att föredra framför världens lära,

som säger, att man måste betrygga sitt liv.

Den är att föredraga, ty det är lika omöjligt

för världens lärjungar som för Jesu lärjungar
att
undvika döden och betrygga sitt liv, men livet
självt
uppgår inte längre uteslutande i det fåfänga
sysslandet med de föregivna
skyddsåtgärderna.

Det blir frigjort och kan ägnas åt det enda
mål,

som är dess rätta, - eget och andras väl.

En Jesu lärjunge skall vara fattig, - ja, det vill
säga, att han alltid skall kunna njuta av alla de

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 227

gåvor, som Gud skänkt människorna. Han
skall inte

fördärva tillvaron för sig. Ordet fattigdom har
hos

oss blivit liktydigt med olycka, men det är i
själva verket en lycka, och vi må kalla det
olycka

aldrig så mycket, så är och blir det dock en
lycka.

Att vara fattig vill säga att inte bo i städerna,
utan på landet, att inte sitta instängd i ett
rum,

utan arbeta ute i skogen eller på åkern och
fägna

sig åt åsynen av solen, himlen, marken och
djuren,

att inte bråka sitt hufvud med att fundära ut,
vad

man skall äta, som kan väcka ens matlust, eller

åt vilka kroppsövningar man skall ägna sig för
att
få god matsmältning. Att vara fattig, det är
att
vara hungrig tre gånger om dagen, att somna
utan att
först i timal sömnlös kasta sig av och an på
sin
kudde, att ha barn och inte behöva skilja sig
ifrån
dem, att kunna umgås med var och en och,
vad

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 228

som är huvudsaken, att aldrig nödgas göra
något,
som misshagar en, eller frukta, vad som kan
komma. Den fattige skall råka ut för sjukdomar
och lidanden, han skall dö som alla andra
(fastän
att döma efter sjuka och döende ur arbetarklassen
på ett mindre plågsamt sätt än de rike); men
han
skall helt säkert föra ett lyckligare liv.
Att vara fattig, det är just vad Jesus lärde, det
är villkoret varför utan man varken kan komma
in
i himmelriket eller bli lycklig här på jorden.
Men ingen skall föda eller undärhålla dig,
utan du skall svälta ihjäl, säger man. På denna
invändning svarar Jesus med ett kort tänkespråk
(som i kommentarerna får tjäna som försvar
för

prästerskapets sysslolöshet).

Han säger: "Skaffa er inte ränsel, ej heller två livklädnadär, ej heller skor, ej heller stav; ty arbetaren är värd sin mat" (Matth. 10: 10).

"Och stanna i det huset och ät och drick, vad de

har; ty arbetaren är värd sin lön" (Luc. 10: 7).

Arbetaren är värd (αξιός εστι, betydär ordagrant:

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 229

kan och bör ha) sin mat. Det är en mycket kort sats, men för var och en, som förstår den, så som Jesus förstod den, kan det inte längre bli tal om någon fara att svälta ihjäl för den, som inte har någon egendom. För att kunna uppfatta dessa ord i deras rätta mening, måste man först fullständigt frigöra sig från den, tack vara återlösningsdogmen, till en vana vordna föreställningen, att människans sällhet består i sysslolöshet.

Man måste åter utgå från den synpunkt, som är den naturliga för alla ofördärvade menniskor, -- att arbetet, inte sysslolösheten, är det oeftergivliga vilkoret för all mensklig lycka, att människan inte kan vara utan arbete.

Man måste med rötterna upprycka den barbariska fördomen, att en man, som uppbär pengar kvartalsvis, det vill säga, som har ett ämbete eller en fastighet eller räntekuponger och följaktligen inte behöver göra något, att han befinner sig i en lycklig och naturlig ställning.

Man måste åter inplanta i människornas hjärnor

den uppfattning av arbetet, som hyses av alla ofördärvade

människor, och som; hystes av Jesus,

när

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 230

han sade, att arbetaren är värd sin mat. Jesus kunde inte föreställa sig, att människorna skulle

betrakta arbetet som en förbannelse, och följaktligen kunde han inte heller tänka sig en människa, som inte arbetade eller önskade att inte behöva arbeta. Han förutsätter alltid, att hans lärjungar arbeta.

Därför säger han: Om människan arbetar, så föder

hennes arbete henne. Och om någon tillägnar sig

en annans arbete, så åtager han sig med det samma

att föda denne andre, just därför att han drar nytta av hans arbete. Således skall arbetaren alltid ha sin föda, - han skall inte ha någon egendom visserligen, men föda kan han aldrig lida brist på.

Skillnaden mellan Jesu lära och världens lära med avseende på arbetet är den, att enligt världens

lära är arbetet en särskild förtjänst hos människan, som sätter henne i stånd att ställa anspråk på andra och begära en lön, avpassad efter arbetet.

Enligt Jesu lära åter är arbetet, mödan, ett oeftergivligt

villkor för livet, och födan är en lika

oefter-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 231

givlig följd av arbetet. Arbetet frambringar födan
och födan arbetet. Så elak än en husbonde må
vara,

så födär han likväl arbetaren, liksom han
födär

hästen, som arbetar för honom. Han födär
honom,

för att han skall kunna arbeta så mycket som
möjligt, det vill säga, han medverkar i sin mån
till arbetarens bästa.

"Människosonen har inte kommit för att låta
tjäna sig, utan för att tjäna och ge sitt liv
till lösen för många."

Enligt Jesu lära skall varje menniska, oberoende
av hur världen i allmänhet lefver, föra
ett

lyckligt lif, om hon rätt uppfattar sin kallelse.

Och

denna består inte i att låta tjäna sig, utan i att
hela sitt lif arbeta för andra, gifva sitt lif till
lösen

för många. Den, som handlar så, är värd sin
föda,

det vill säga, kan inte undgå att få den. Med
orden: "människan har inte kommit till världen
för

att låta tjäna sig, utan för att tjäna andra",

grund-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 232

lägger Jesus, vad som skall utgöra ett osvikligt skydd för människans materiella lif, och med orden:

"Arbetaren är värd sin föda", vedärlägger han den

stående invändningen mot möjligheten av att följa

hans lära, en invändning, som består i att säga, att den, som ville följa Jesu lära midt ibland andra

som inte följa den, skulle löpa fara att frysa och

svälta ihjäl. Jesus visar, att människan inte tryggar

sitt uppehälle genom att tillegna sig andras del, utan

genom att göra sig nyttig och oundgänglig för andra. Ju nödvändigare man gör sig för andra, desto säkrare blir också ens egen tillvaro.

För närvarande, med den rådande samhällsorganisationen, fins det ju milliontals arbetare,

som

inte ha någon egendom och inte följa Jesu lära, det vill säga, inte arbeta för nästan - och de svälta inte ihjäl. Hur kan man då invända mot Jesu lära, att de som skulle följa den, det vill säga,

arbeta för nästan, måste svälta ihjäl? Ingen kan

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 233

svälta ihjäl, så länge det lins bröd hos den rike.

I Ryssland ges det milliontals människor, som
leva, utan att äga något, uteslutande genom
sitt
arbete.

En kristen skulle ha sin tillvaro lika tryggad
hos hedningarna som hos de kristna. Han
skulle
arbeta för dem, följaktligen vara nödvändig
för dem
och följaktligen också bli född. 'fyll och med en
hund får föda och vård, så vida han kan göra,
nytta';
hur mycket mer skulle man då inte föda och
vårda
en människa, som vore nödvändig för alla?
Men om han blir sjuk eller har hustru och
barn,
så kan han inte arbeta, och då skall man inte
vilja
föda honom längre, skola de säga, som med
all makt
sträffa att bevisa det animala livets rättmätighet.
Ja, de skola säga det, de säga det redan, men
de
lägga inte märke till, att de inte självs kunna
handla
så, som de säga, utan gå alldeles motsatt till
väga.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 234

Dessa samma människor, som inte vilja medge,
att
den kristna läran kan praktiskt genomföras, --

de
fullgöra den. De sluta inte tipp med att föda
ett
sjukt får, en sjuk oxen eller hund. Till och med
en
gammal hästkrake får fortfara att leva och erhåller
ett arbete, lämpadt efter hans kravter. De föda
upp
hela familjer av lam, grisar och valpar i hopp
att
kunna draga nytta av dem. - Varför skulle de
då
inte föda en nyttig människa, ifall hon blevve
sjuk,
och Varför skulle de inte finna något arbete
för en
gubbe eller ett barn, lämpadt efter deras kravter,
och Varför skulle de inte föda upp andras
barn,
som sedan kunde arbeta för dem?
Ja, inte nog med att de skulle göra det utan
de göra det redan. Nio tiondelar av människorna
(det lägre folket) uppfödas av den återstående
tiondelen,
de rike, liksom man födar upp boskap.

Och

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 235

i hur djupt mörker äro denna tiondel må leva,
hur
stort förakt den än må hysa för de andra nio
tiondelarne,
så beröfvar den dem likväl aldrig deras

föda, fastän den kunde göra det. De rike lemna
det lägre folket, vad de nödtorftigt behöfva, på
det

att de må kunna arbeta för dem så mycket

som

möjligt, föröka sig och lemna ett nytt tillskott

av

arbetare.

själva myrorna vaka ju över sina små mjölk kors

uppfödande och fruktsamhet. Varför

skulle

då inte människorna vaka över, att de, som

arbeta

för dem, föröka sig? Arbetare är nödvändigt

att ha. Och de, som draga fördel av arbetet,

skola

alltid ha omsorg om, att det inte uppstår brist

på

arbetare.

Invändningen, att om jag inte f"örvärfvar något

för mig själv och avlägger det för kommande

behof,

så skall ingen vilja föda min familj, är riktig

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 236

endast

så till vida, som ,den avaser sysslolösa, onyttiga

-

följaktligen också skadliga - menniskor, sådana

som flertalet av våra förmögna ståndspersoner.

Ingen,

undantagandes dåraktiga föräldrar, skall bry

sig om

att föda upp lättingar, ty lättingar äro inte
nödvändiga
för nå,gon, inte ens för sig själva,
medau
åter arbetarne alltid skola bli födda, äfven av
dc
elakaste menniskor. Man födär ju upp kalfvar,
och
människan är ett nyttigare arbetsdjur än oxen,
som
priserna i slavba.zarerna kunna visa oss. därför
skola barnen heller aldrig sakna vård och
uppehälle.
Xenniskan är inte satt i världen, för att andra
skolrz
arbeta för henne, utan för att hon sielf skall
arbeta jör
andra. Arbetaren skall få sin föda.
Detta är sanningar, som vi oupphörligt se bekräftade
i livet.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 237

Hittills har människan överallt och alltid, när
bon arbetat, fått sitt uppehälle. Och detta
fastän
hon arbetat motvilligt och ogerna, fastän hon
blott
hagt en önskan: den att kunna göra sig kvitt
arbetet,
förvärfva så mycket som möjligt och lägga
oket på
den, som nyss tvang henne att bära det. En
sådan

arbetare, som är ovillig, elak och avundsjuk,
har
aldrig saknat föda och till och med varit lyckligare
än den, som inte arbetade, utan lefde av andras
arbete. Hur mycket lyckligare skulle då inte
den
arbetare vara, som arbetade enligt Jesu lära,
och
hvars enda mal är att uträtta så mycket som
möjlig{;
och begära så litet som möjligt för sitt arbete?
Och
ändå mycket bättre skulle ju hans ställning
bli, när
småningom allt flere och flere omkring honom
började
att följa hans föredöme. De gifna tjonsterna
sk-alle
då bli ömsesidiga.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 238

Jesu lära om arbetet och dess frukter finner
sitt uttrvck i berättelsen om hur han bespisade
fem
tusen män med fem bröd och två fiskar.
Menskligheten skall åtnjuta den högsta grad
av
lycka, som är henne beskärd på jorden, inte
då
varoch en söker tillegna sig så mycket som
möjligt
och förtära allting ensam, utan då man handlar
så,

som Jesus lärde vid stranden av Galileiska havvet.

Det gälde att skavfa mat åt några tusen menniakor.

En av Jesu lärjungar sade till honom,

att

där var en pilt, som hade några fiskar; vidare fans

där några bröd, som lärjungarne havt med

sig. Jesus

insåg, att en del av dessa människor, som

kommit

långväga ifrån, hade tagit mat med sig, andra inte.

(Beviset på att flere av de närvarande måste

ha havt

mat med sig finner man däri, att enligt alla fyra

evangelierna de överblifna styckena efter måltiden

samlades upp i tolf korgar. Om ingen utom

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 239

pilten

tagit något med sig, varskulle då de tolf korgarne

kommit ifrån därute på öppna fältet?)

Om Jesus inte hade gjort, livad han gjorde,

det

vill säga, undärverket att bispisa några tusen

människor

med fem bröd, så skulle allt vid detta

till

fälle gått till, så som det nu går till i världen.

De

som hade mat med sig, skulle ha ätit upp varenda

smula antingen av glupskhet eller av snålhet

att inte
lemna någonting kvar. Girigbukarne skulle
kanske
samlat upp överlevforna för att taga dem med
sig
hem. De som ingenting hade, skulle fått sitta
där
hungriga och stirra med avund och hat på
dem, som
åto ; kanske skulle också några utav dem ha
stulit
en eller annan bit från de mera lyckligt lottade
och
sålunda gett anledning till gräl och slagsmål,
och
så skulle de ene återvändt hem mätta och de
andra

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 240

hungriga och förbittrade. Det skulle gått till
alldeles
som dagligen här hos oss, °
Men Jesus visste väl, livad han ämnade göra
(som det står i evangeliet). Han befalde alla
att
sätta sig ned i en ring, sade åt lärjungarne att
dela
ut sina förråd åt dem, som ingenting hade,
och uppmanade
de andra att, göra på samma sätt.
Följden
blev, att när alla, som hade mat med sig, gjorde
som

Jesu lärjungar, det vill säga, erbjödo åt de andra,
livad de hade, så kunde alla få äta, så mycket de behöfde. Och som de sutto i ring, åå var det ingen, som blev utan. 911a blevvo sålunda mätta, och det blev så mycket över, att man fick tolf korgar fulla.
Jesus lär människorna att handla i enlighet med sitt förnuft och samvete, --- det är lagen för varje-+ enskild menniska, liksom för hela menskligheten.

HVARi b1T\ TEiO BESTÅR.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 241

12 0 9

Arbetet är det oundvikliga livsvilkoret för menniskan,
arbetet är källan för mensklighetens sanna väl. därför är det att handla i strid häremot, om man vägrar att dela frukten av sitt arbete med andra.
Att överlemna frukten av sitt arbete åt andra, det är att bidra till det allmänna bästa.
Om människorna inte rycka födan ur munnen på hvarandra, så svälta de ihjäl, invändär man. Jag

tycker, det vore rättare att säga motsatsen:

Om

människorna rycka födan nr munnen på

hvarandra,

så komma några av dem att svälta ihjäl, - som
det i själva verket är fallet.

varoch en, han må leva efter Jesu lära eller

världens lära, har alltid andra människors

omsorger

att tacka för sitt lif. Alltifrån sin födelse vårdas,

övervakas och undärhålles människan av

andra, men

enligt världena lära har hon rätt att fordra, att

andra

skola fortfara att föda henne och hennes fa-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 242

milj.

Enligt Jesu lära åter bör människan, för att

kunna

räkna på vård och föda av andra, själv försöka

att

tjena dessa andra, göra sig så nyttig som möjligt

och därigenom oundgänglig för alla. människorna

skola alltid sträfvä att befria sig från en person,

som inte är 'dem till ringaste nytta, men som

de

ändå äro tvungna att föda: vid första tillfälle

skola

de frigöra sig från denna skyldighet, ja, till

och med

slå ihjäl honom som ev onyttig varelse. Men

däremot

skola alla, hur elaka de än må vara, alltid omsorgsfullt vårda och föda den, som arbetar för dem.

Hvilket är då det förnuftigaste livet, det som bjudar oss mest glädje och trygghet? Är det ett

liv enligt världens lära eller enligt Jesu lära?

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 243

11.

210

Jesu lära återupprättar Guds rike på jorden.

Det

är inte sant, att det är svårt att följa denna lära.

Det är inte blott lätt, utan det är det enda naturliga för var och en, som insett dess sanning. Den ensamt

innehåller räddningen från den oundvikliga förintelse,

som hotar det personliga livet. Och fullgörandet av

denna lära ådrager inte människorna några lidanden

och försakelser i detta lif, utan befriar dem tvärtom

från nio tiondelar av de lidanden, som vi utstå för och

genom världens lära.

När jag insett detta, frågade jag mig själv,

Varför

jag inte förr följt den lära, som ensamt skänker mig

lycka och frid, utan i stället levat efter en annan, som blott gjorde mig olycklig. Varför gjorde jag det?

Svaret är mycket enkelt. — därför att jag inte

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 244

kände

sanningen. Den hade dolts för mig.

Då kristendomens sanna mening för första gången blev mig

uppenbarad, var jag långt ifrån att tro, att denna upptäckt

skulle komma mig att förkasta kyrkans lära.

Jag var

tvärtom rädd att göra något sådant. Under mina forskningar

sökte jag därför alls inte leta reda på kyrkans villfarelser,

utan bemödade mig tvärtom att blunda för de lärosatser, som

tycktes mig dunkla och besynnerliga, utan att dock stå

i uppenbar motsägelse till det, som för mig utgjorde

kristendomens kärna.

Men ju längre jag kom i mina evangeliska studier, desto

klarare blev mig meningen i Jesu lära och desto mer

tvingande nödvändigheten att välja: antingen Jesu lära, —

förnuftsenslig, klar, överensstämmande med mitt samvete

och innehållande frälsningen — eller också en
lära av
alldeles motsatt slag, i strid med mitt förnuft
och mitt

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 245

samvete, och som inte skänkte mig något utom
vissheten

om min egen och alla andras undergång. Och
jag kunde

inte annat än förkasta kyrkans satsar den ena
efter

den andra. Jag gjorde det motvilligt, undär
inre strider,

i det jag strävade att göra splittringen mellan
mig och

kyrkan så lindrig som möjligt, — jag ville icke
skilja

mig ifrån den, inte avstå från den största
lycka, som

religionen kan skänka, — gemenskapen med
mina likar. Men

när jag slutat mitt arbete, fann jag, att ingenting
alls

återstod av kyrkans lära, oaktat alla mina ansträngningar
att åtminstone behålla något därav. Och än

mer —

jag nödgades erkänna, att det inte kunde vara
på annat

sätt.

Jag vill berätta, vad som hände, undär det jag
höll på

att sluta mitt arbete. Min lille son kom en dag

och
talade om för mig, att två av våra tjenare, ett
par
fullständigt obildade människor, som knappt

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 246

kunde läsa

en gång, råkat i tvist om ett ställe i någon religiös
bok, där det sades, att det icke är en synd att
döda

brottslingar eller fiender i krig. Jag kunde inte
tro,

att något sådant stod tryckt, utan bad att få se
boken.

Det var en "Bönbok med förklaringar" (Tolkovij
Moljitivennik), tredje upplagan (åttonde
tiotusendet),

Moskva 1879. Det stod att läsa på 163:dje sidan:
"Vilket är Guds femte bud? — Du skall inte
dräpa".

"Vad förbjuder Gud i detta bud? — Att dräpa,
det vill

säga, att beröva en människa livet."

"Är det en synd att enligt lagen straffa en
brottsling

med döden och döda fiender i kriget? — Nej,
det är

ingen synd. Man berövar en brottsling livet
för att

sätta en gräns för det onda, han gör; man dödar
en

fiende i kriget, därför att man stridär för sin
kejsare och sitt land."

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 247

På detta sätt förklarar man, varför Guds bud blivit upphävda! Jag ville inte tro mina ögon. Man bad mig slita tvisten. Jag sade åt den, som förfäktade sanningen av vad som stod i boken, att förklaringen inte var riktig. "Varför sätter man då in oriktiga förklaringar i böckerna?" frågade han. Jag hade ingenting att svara. Jag behöll boken och ögnade igenom den från början till slut. Den innehöll: 1:o) Trettioen böner med anvisningar för knäböjningarna och sättet att knäppa ihop händerna; 2:o) förklaring af trosbekännelsen; 3:o) ett utdrag ur Matthei femte kapitel utan någon slags förklaring, kallat — av vad skäl vet jag ej: "Föreskrifter för att komma i besittning av de himmelska saligheterna"; 4:o) de tio budorden åtföljda av kommentarer, som till största delen upphäva dem; 5:o) lovsånger för alla kristliga åminnelse dagar.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 248

Som jag redan sagt, sökte jag inte blott undvika att klandra kyrkans lära, utan jag bemödade

mig
även att se den från dess fördelaktigaste
sida och spanade ingalunda efter dess svaga
punkter.
Därför hade jag inte heller fördjupat mig i
dess
folkliga literatur, fastän jag i grund och botten
kände
den akademiska. Men denna bönbok, som var
spridd i
en ofantlig massa exemplar och väckte tvivel
hos
de enfaldigaste människor, gaf mig åtskilligt
att
fundära på.
Jag kunde inte tro, att kyrkan med vett och
vilja
utbredde bland folket sådana läror som
de, vilka
innehölls i denna bok; den uttalade ju en rent
hednisk åskådning, som inte hade minsta
samband
med kristendomen. För att övertyga mig därom,
köpte
jag alla de böcker, som utgivits av den heliga
synoden
eller med dess "välsignelse", och som innehöll
korta framställningar av kyrkan - lära för
barn
och obildadt folk.
Jag läste dem allesammans, och därav innehåll

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 249

barn

och obildadt folk.

Jag läste dem allesammans, och därav innehåll

var

nästan nytt för mig. På den tid jag undärvisades i religion, fanns de ännu inte till. Så vitt jag kan erinra mig, gavs då inga föreskrifter rörande de himmelska saligheterna, lika litet som man lärde

oss, att dråp inte äv någon synd. Det står varken i Platons gamla katekes eller i Petrus Mogilas' eller i Beljokofs ellev i de sammandragna katolska katekeserna. Det är en alldeles ny sats, som blivit införd av metropoliten Kilaret, hvilken också utgifvit en katekes för militärer. Den ovannämnda "Bönboken med förklaringar" är bygd på

denna Filarets nya katekes, eller som den kallas:

"Den ortodoxa kyrkans kristna katekes till bruk

för alla ortodoxa kristna, utgifven på Hans kejs.

majestäts allerhögsta befallning."

Boken söndärfaller i tre delar: "Om Tron, om Hoppet och om Kärleken". Den första innehåller en

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 250

analys av det trons symbol, som uppställdes av

kyrkomötet i Nicaea. Den andra en analys av "Fadär

vår" och de åtta första verserna af Matthei femte

kapitel, vilka utgöra en inledning till Jesu

bergspredikan och kallas — som i bönboken

—
"Föreskrifter för att komma i besittning av de himmelska saligheterna". Dessa två delar handlar

om kyrkan dogmer, om bönerna och sakramenten, men

innehåller inga sedäregrer för lifvet.

Den tredje delen utgör en framställning af en kristens plikter och bär titeln: "om Kärleken".

Men det är inte Jesu bud, den avhandlar, utan Mose tio bud. Och denna utveckling och förklaring av Mose bud tycks uteslutande vara gjord i ändamål

att lära människorna att inte följa dem, utan göra

raka motsatsen. Efter varje bud följer ett förbehåll, som upphäver själva budet. Med afseende på första

budet, som befäller oss att inte dyrka andra gudar

än Gud, lär katekesen oss att även dyrka helgon

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 251

och änglar, för att inte tala om Guds modär och de

tre personerna i treenigheten. (Utf. katek. sid. 107—108).

Med afseende på det andra budet "Du skall inte

missbruka Guds namn till eder", lär oss katekesen att avlägga ed vid första vink av den lagliga myndigheten (sid. 111). Med avseende på det

tredje:

"Du skall helga vilodagen", lär katekesen, att

vi

böra fira söndagen, tretton större helgdagar

och

en massa mindre, samt iakttaga alla fastor

och även

fasta onsdagar och fredagar (sid. 112—115). I

anledning av fjärde budet: "Du skall hedra din

fader och moder", föreskrifver katekesen, att

vi skola hedra överheten, fädärneslandet, våra

andliga lärare, alla som på något sätt stå över

oss, och så följer tre sidor om hur man skall

hedra alla dessa, jämte ett uppräknande av alla

slags förmän och myndigheter: skolmyndigheter,

civila och militära myndigheter, domare och

husböndär, i deras egenskap av herrar över

sina

livegna sid. 116—119). Mina citat är tagna ur

den sjutiofjerde upplagan, daterad 1880.

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 252

Tjugo år ha förflutit, sedan livegenskapen

upphävdes, men ingen har ännu gjort sig besvär

med att stryka ut denna sats, som undär åberopande

av Guds bud att hedra fader och moder blivit

instucken i katekesen för att stödja och

rättfärdiga slaveriet.

I anledning av det femte budet: "Du skall icke

dräpa", uppmanar oss katekesen rent ut till

dråp redan i första raden av sin förklaring.

Fråga: Vad förbjudes i femte budet? Svar:

Dråp,

— att på något som helst sätt avhända sin nästa lifvet. Fråga: Är allt dråp en överträdelse av lagen? Svar: Nej, dråp är icke en överträdelse, då man avhänder en annan livet i kraft av sitt ämbete. Till exempel: 1:o) När man straffar en lagligt fälld brottsling med döden. 2:6) När man dräper folk i krig för sin överhet och sitt land. (Kursiveringen är i originalet.) Och en bit längre fram: Fråga: Vilka är de fall av dråp, då man överträdär lagen? Svar: Då någon gömmer en mandråpare eller eller ger honom friheten (sic!). Och allt detta trycks i hundratusentals exemplar och skickas ut undär namn av kristna lärosatser, och alla ryssar måste lära sig det, om de inte vill utsätta sig för lagligt straff !

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 253

Det är, vad man lär det ryska folket. Det är, vad man lär de oskyldiga barnen, dessa barn,
om vilka Jesus sade, att man skulle låta dem komma till honom, ty sådana hörde Guds rike till,
dessa barn, vilka vi bör bli lika för att komma in i himmelriket, vilka vi bör likna i okunnighet om dessa falska läror, — dessa barn, som Jesus ville skydda med orden: "Ve över den som förför en av dessa små". Och det är dessa barn, som man
lär allt detta, sägande att det är Guds enda, heliga lag!
Och detta är inte förbjudna upprop, som spridas

i smyg och straffas med tvångsarbete, utan
upprop
som tvärtom medföra straff och tvångsarbete
för
var och en, som inte förklarar sig ense med
dem.

Ja, medan jag skriver dessa radär, erfar jag
själf en känsla av otrygghet, blott därför att
jag dristar mig säga, att man inte kan upphäva
det gudomliga bud, som står inskrivet i alla
lagböcker ooh alla hjärtan, med dessa
intetsägande ord: "Man överträder inte den

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 254

gudomliga lagen, när man dödar i kraft av sitt
ämbete — — — för sin överhet och sitt land",
— därför att jag dristar mig säga, att man inte
skall lära barn sådant.

Det har nu hänt, det för vilket Jesus varnade
människorna (Luk. 11; 33—36 och Matth. 6:
23),

sägande: "Se därför till, att ljuset, som är i
dig, inte är mörker. Om nu ljuset, som är i
dig,

är mörker, hur stort bli då inte mörkret!"

Ljuset, som är i oss, har blivit mörker. Och
det mörker, vari vi leva, är fruktansvärt.

"Ve er" har Jesus sagt, "ve er, skriftlärde
och fariséer, ni skrymtare, att ni tillsluter
himmelriket för människorna! Ty ni går inte
in,

och dem som är på vägen in tillåter ni inte
att gå in. Ve er, skriftlärde och fariséer,

ni skrymtare, att ni äter upp änkoras hus, medan ni såsom en förevändning håller långa böner! Fördenskull skall ni få hårdare dom. Ve er, skriftlärde och fariséer, ni skrymtare, att ni far omkring över vatten och land för att göra en proselyt, och när han har blivit det, gör ni honom till ett helvetets barn dubbelt mer än ni är! Ve er, blinda ledare---

"Ve eder, skriftlärde och fariséer, ni skrymtare, att ni uppbygger profeternas gravar och pry-

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 255

der

de rättfärdigas grifter och säger: Om vi hade levat i våra fäders dagar, skulle vi inte ha varit delaktige med dem i profeternas blod! Så vittnar ni då om eder själva, att ni är söner av dem, som dräpte profeterna. Uppfyller också ni

era fäders mått--- Se, fördenskull sänder jag till er profeter och visa och skriftlärda.

Somliga av dem ska ni dräpa och korsfästa, och somliga av dem ska ni gissla i era

synagogor och förfölja från den ena staden till den andra, på det att över er skall

komma allt rättfärdigt blod, som är utgjutet på jorden från den rättfärdige Abels blod--"

"All synd och hädelse skall förlåtas människorna, men hädelsen mot Anden skall inte förlåtas människorna."

Man skulle verkligen kunna tro, att detta blivit skrivet igår emot dessa människor som numera

inte

blott fara omkring över hav och land och hädar
den Helige Ande och omvänder folk till en
religion som gör dem sämre än de var, utan
även

med våld tvingar andra att omfatta deras religion,
och som förföljer och förgör alla profeter

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 256

och rättfärdiga män, vilka försöker avslöja
deras lögner.

Och jag kom till den övertygelsen att fastän
kyrkans lära antagit namnet "kristen", så liknade
hon på ett märkvärdigt sätt detta mörker,
mot vilket

Jesus kämpade och uppmanade sina lärjungar
att kämpa.

Liksom alla religionsläror består också Jesu
lära

av två delar: en moralisk eller etisk, vari det
lärs,

hur människorna bör leva var och en för sig
och alla

tillsammans, samt en metafysisk, där det förklaras,
varför människorna böra leva så och inte
annorlunda.

— Den ena är följderna och på samma gång bevekelsegrunden
till den andra. Människan bör leva så, därför
att det

är hennes bestämmelse, eller också : det är
människans

bestämmelse, därför bör hon leva så. Dessa
båda

delar återfinnas i alla världens religioner, i brahminernas, Kon-fu-tses, Buddhas, Mose lika väl

som i Kristi. Men det har gått Jesu lära på

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 257

samma

sätt som alla de andra, — judendomen, buddhismen och brahmaismen. Människorna avviker från sedereglerna

för livet, och det finns alltid någon, som åtar sig

att rättfärdiga dessa avvikelser. Sådant folk, vilka

enligt Jesu uttryck sätter sig på Mose stol, förklarar

den metafysiska delen af läran på så sätt, att de

etiska föreskrifterna upphör att anses ovillkorligt bindande och ersätts av den yttre kulten — ceremonielet.

Detta är en mycket vanlig företeelse i alla religioner, men aldrig vill det synas mig, har den framträtt så

bjärt som i kristendomen. Och detta kommer sig av två

orsaker:

1 Jesu lära är den upphöjdaste av alla därför att

metafysiken och etiken i den är så oupplösligt förenade

att det är omöjligt att skilja dem åt, utan att beröva läran hela dess betydelse och berättigande;

TOLSTOY: VARI MIN TRO BESTÅR

JANUARI 2010

PAGE 258

2 Jesu lära är i sig själv en protest mot allt vad form heter, deT^^^ don utgör ettfernekande, icke blott af deTjndigka i^vmoi. Hot, nl^Ta-Taiu slags yttre kult. Derför m;ls,r '1(>t tf<>dty«kT7ga utskiljandet af metafysiken och etiken i kristendomen helt och hållet vanställa den och göra den meningslös. Det är också, hvad som mi ni Hal . Splittringen började med Paulus, som en- dast ofullständigt kände till den etiska delen af läran, sådan den framställes i Matthei evangelium och som predikade en metafysiskt-kabalistisk teori, alldeles främmande för Jesu lära, och den fullbor- dades under Konstantin, då man utropade hela den hedniska samhällsorganisationen till kristen, utan att låta den undergå någon förändring, endast genom att hölja öfver den med den kristna manteln. Efter Konstantin, denne erkehedning (som kyrkan för alla hans laster och brott upphöjt till helgon), vidtaga kyrkomötena, och kristendomens tyngdpunkt för- flyttas en gång för alla från sin rätta plats och för- lägges till den metafysiska delen af läran. Och denna metafysiska lära med det dertill hörande cere- monielet har småningom genom att alltmera aflägsna sig från sin ursprungliga betydelse blifvit, hvad den är nu i dag: en lära som förklarar de för det mensch- liga förnuftet obegripligaste himmelska mysterier och predikar de mest invecklade dogmer, men som icke skänker den ringaste religiösa ledning för jordelivet.

